

Skarby Natury

LOKALNYCH GRUP RYBACKICH ZIEMI LUBUSKIEJ

Album został wydany z inicjatywy Lokalnej Grupy Rybackiej „Pojezierze Dobiegniewskie”, Lokalnej Grupy Rybackiej „Wodny Świat” oraz Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej./ Der Bildband wurde auf Initiative die Lokalen Fischereigruppe „Pojezierze Dobiegniewskie”, Lokalen Fischereigruppe „Wasserwelt” und Lausitzer Lokalen Fischereigruppe herausgegeben.

Zdjęcia/Fotos:
Łukasz Cieślik
Paweł Mrowiński

Tekst/Text:
Łukasz Cieślik

Redakcja/Redaktion:
LGR „Pojezierze Dobiegniewskie” / Lokale Fischereigruppe „Pojezierze Dobiegniewskie”
LGR „Wodny Świat” / Lokale Fischereigruppe „Wasserwelt”
Łużycka Lokalna Grupa Rybacka/ Lausitzer Lokale Fischereigruppe

Przekład na język niemiecki/Übersetzung ins Deutsch:
Futura Centrum językowe T. Muszyński

Opracowanie/Bearbeitung:

WYDAWNICTWO

64-920 Piła, ul. Królowej Jadwigi 10 B
tel./faks 67 214 18 80, 67 351 46 90
e-mail: bik@bik-mapy.pl
www.bik-mapy.pl

ISBN 798-83-7618-174-5

© WYDAWNICTWO

Lubuskie
Warte zachodu

Operacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Rybackiego, zapewniającą inwestycje w zrównoważone rybołówstwo.

Szanowni Państwo!

Przedstawiamy album o atrakcjach przyrodniczych i turystycznych trzech lokalnych grup rybackich z województwa lubuskiego: Lokalnej Grupy Rybackiej „Pojezierze Dobiegniewskie”, LGR „Wodny Świat” oraz Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej. Obszar ten wyróżnia się niezwykłą lesistością, osobliwymi zabytkami architektury, przepięknymi krajobrazami oraz malowniczymi jeziorami, które składają się na sielski obraz tego zakątka Polski. Poznawaniu naszego regionu sprzyja rozbudowana infrastruktura turystyczna, bogata w liczne ścieżki rowerowe i piesze oraz trasy nordic-walkingu, a także baza rekreacyjna: stacje wędkarskie, gospodarstwa rybackie i agroturystyczne.

Album nie ukazuje wszystkich ciekawych miejsc oraz obiektów, co stanowić może pewnego rodzaju niedosyt. Dlatego też publikacja powinna być zarzewiem do wędrowki w ten region naszego kraju i podziwiania ciekawych miejsc, olśniewających zabytków oraz dzikiej przyrody.

Serdecznie zapraszamy w dziewicze zakątki lubuskich Lokalnych Grup Rybackich!

Sehr geehrte Damen und Herren,

wir stellen Ihnen einen Bildband von der Umwelt- und Touristenattraktionen der drei lokalen Fischereigruppen in der Woiewodschaft „Lubus“ vor :
die lokale Fischereigruppe „Seenplatten Dobiegniew“,
die Lubuser Fischereigruppe „Wasserwelt“,
die Lausitzer Lokale Fischereigruppe.

Dieses Gebiet zeichnet sich durch die außergewöhnlichen Waldbedeckung, merkwürdigen Architekturdenkmale, schönen Landschaften und malerischen Seen aus, die sich für ein idyllisches Bild von der Ecke des Polens zusammenlegt. Für das Kennenlernen unserer Region ist es günstig die ausgebaute Touristeninfrastruktur, die reich von den Rad-, Fuß- und Nordic-Walkingwegen und Erholungsstellen, wie die Bootsstation, Fischer- und Agroturistikbauernhof ist.

Der Bildband zeigt nicht die allen interessanten Stellen und Gegenstände, was für ein gewisses Verlangen entscheiden kann. Deshalb soll diese Veröffentlichung eine Glut sein für die Wanderung in dem Region von unserem Land, das Bewundern der interessanten Stellen, die hervorragenden Denkmale und die wilde Natur.

Herzlich willkommen in die unberührten Ecken der lubuseren Regionalen Fischereigruppen!

Jest takie miejsce w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego przy granicy z Republiką Federalną Niemiec, a zarazem w południowo-zachodnim zakątku naszego kraju niezwykle bogato obdarowane przez naturę, pełne grzybnych lasów wśród których pobłyskują lustra licznych jezior, stawów rybnych, co krok przyprawiające o zachwyt nad pięknem przyrody, wołające o moment zadumy nad wieloma historycznymi pamiątkami, położone z dala od wielkomiejskiego zgiełku i pośpiechu. To jednocześnie obszar działania Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej, do którego poznania serdecznie zapraszamy.

Ein Gebiet im südwestlichen Teil der Woiwodschaft Lebus, an der Grenze zur Bundesrepublik Deutschland und zugleich eine der schönsten Ecken unseres Landes - eine reiche Natur, pilzreiche Wälder, inmitten von welchen zahlreiche Seen und Fischteiche schimmern und immer wieder eine Begeisterung für die Schönheit der Natur wecken. Ein Ort, an dem uns historische Objekte, fern vom Lärm der Großstadt zum Nachsinnen einladen. Es ist zugleich das Aktivitätsgebiet der Lausitzer Lokalen Fischereigruppe. Wir laden Sie ein, dieses Gebiet kennen zu lernen.

Łużycka

Lokalna Grupa Rybacka

❖ Budynek przy Baszcie Brama Żarskiej w Lubusku (Wieża Pachółków Miejskich) – siedziba Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej
Das Gebäude an der Bastei des Żarski-Tores in Lubusko (der Turm der Stadtdiener) – der Sitz der Lausitzer Lokalen Fischereigruppe

❖ Przystań kajakowa na Zalewie Karaś w Lubusku wybudowana w oparciu o środki PO RYBY 2007-13
Kanu-Anlegeplatz am Stausee Karaś in Lubusko - gebaut aus den Mitteln des Programms PO RYBY 2007-13

❖ Kompleksowa przebudowa ciągów komunikacyjnych prowadzących do Ośrodka Edukacji Przyrodniczo – Leśnej w Jeziorach Wysokich
Der komplexe Umbau der Verkehrsstrecke – für die Natur und den Wald in Jeziora Wysokie führt

Łużycka Lokalna Grupa Rybacka (ŁLGR) jest jedną z pięciu na terenie województwa lubuskiego i jedną z 48 grup utworzonych na obszarze Polski. Grupy powstały jako stowarzyszenia realizujące Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i terenów nadbrzeżnych 2007-2013”, w skrócie PO RYBY 2007-2013.

ŁLGR obejmuje swoim zasięgiem dziewięć gmin w dwóch powiatach województwa lubuskiego. Są nimi: Lubusko, Brody, Jasień, Tuplice, Trzebiel, Lipniki Łużyckie i wiejska gmina Żary w powiecie żarskim oraz gmina Iłowa i Wymiarki należące do powiatu żagańskiego. Powierzchnia obszaru działania grupy wynosi 1.382 km², a liczba jej mieszkańców – 62,3 tys. Istnieją tu jedynie trzy ośrodki miejskie – Lubusko (14,6 tys. mieszkańców) będące siedzibą władz grupy, Jasień (4,4 tys.) oraz Iłowa (4,1 tys.). Średnia gęstość zaludnienia sięga zaledwie 47,4 osób/km² i jest niemal 2,6 razy mniejsza, niż przeciętna dla terenu całego kraju.

Lokalne grupy rybackie powstały wyłącznie na obszarach, na których szeroko pojęte rybactwo stanowi istotny przejaw działalności. W ich skład wchodzi reprezentanci trzech sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego. Środki z PO RYBY 2007-2013 mogą być wykorzystywane nie tylko na cele związane ściśle z rybactwem. Ich wachlarz jest bardzo szeroki – od inwestycji w infrastrukturę gminną, przez generowanie nowych miejsc pracy, (w tym w lokalnej turystyce), działania edukacyjne, organizację rozmaitych imprez, do chociażby tworzenia placówek muzealnych.

Die Lausitzer Lokale Fischergruppe (poln. Łużycka Lokalna Grupa Rybacka - ŁLGR) ist eine der fünf im Gebiet der Woiwodschaft Lebus und eine der 48 im Polens Gebiet gegründeten Gruppen. Die Gruppen entstanden als Vereine zur Umsetzung des operationellen Programms „Die nachhaltige Entwicklung des Fischerei-Sektors und der Ufergebiete 2007 - 2013”, kurz als „PO RYBY 2007-2013” bezeichnet.

Die LLFG umfasst neun Gemeinden in zwei Kreisen der Woiwodschaft Lebus. Es sind: Lubusko, Brody, Jasień, Tuplice, Trzebiel, Lipniki Łużyckie und die Dorfgemeinde Żary im Kreis Żary sowie die Gemeinden Iłowa und Wymiarki, die zum Powiat Żagań gehören. Die Gruppe arbeitet in einem Gebiet, dessen Fläche 1.382 km² und die Zahl der Bewohner 62,3 Tsd. beträgt. Es gibt hier nur drei Städte - Lubusko (14,6 Tsd. Bewohner), der Verwaltungssitz der Gruppe, Jasień (4,4 Tsd.) und Iłowa (4,1 Tsd.). Die durchschnittliche Bevölkerungsdichte erreicht hier lediglich 47,4 Personen/km² und ist fast 2,6-mal niedriger als der Durchschnitt für das ganze Land.

Die örtlichen Gruppen entstanden ausschließlich in den Gebieten, wo die weit verstandene Fischerei ein wichtiger Ausdruck der Aktivität ist. Sie bestehen aus Vertretern drei Sektoren: des öffentlichen, sozialen und wirtschaftlichen Sektors. Die Mittel aus dem Projekt PO RYBY 2007-2013 können für Zwecke verwendet werden, die nicht nur mit der Fischerei eng verbunden sind.

Es ist ein umfangreiches Spektrum - angefangen von den Investitionen in die Gemeinde-Infrastruktur, über die Beschaffung neuer Arbeitsplätze, einschließlich des lokalen Tourismus, des Bildungswesens, verschiedener Veranstaltungen bis hin, beispielsweise, zur Schaffung von Museen.

Wälder gehören ohne Zweifel zu einem der größten Vorzüge des Aktivitätsgebietes der Lausitzen Lokalen Fischereigruppe. Sie decken 775,8 km² also 56,13% der gesamten Regionsfläche, d.h. über 1,9-mal mehr als der Durchschnitt für das ganze Land und fast 1,2-mal mehr als der Durchschnitt für die Woiwodschaft Lebus, die in Polen am meisten bewaldet ist. Sie sind ein Teil von zwei großen Komplexen - dazu zählen vor allem Zielona Góra Heide (der nördliche und der mittlere Teil des Gebietes) und im geringeren Umfang - die Niederschlesische Heide (südlicher Teil). Die dichtesten Wälder liegen im westlichen Teil der Gruppe, während sie im zentralen und östlichen Teilen, gemeinsam mit Feldern und Grünland ein Mosaik bilden.

Als Lebensraumtyp überwiegt hier Mischwald, der mehr als die Hälfte der bewaldeten Flächen umfasst und in dieser Hinsicht wesentlich die Fläche der Koniferen-Mischwälder übersteigt (ca. 20%). Zu den führenden Arten örtlicher Waldbestände gehört die Waldkiefer, deren Gesamtanteil ca. 85% beträgt. Begleitet wird sie hauptsächlich (in absteigender Anteil-Reihenfolge) von Birke, Erle, Eiche, Hainbuche, Fichte und Buche. Außer den hier dominierenden Kiefer-Monokulturen verschiedenen Alters findet man auch Bodensaure Eichen, Buchen, Hainbuchen sowie in der Nähe von Gewässern wachsende Erlen und Esche-Erlenwälder. Im Gebiet der LLFG verläuft die nördliche Grenze der natürlichen Reichweite von Fichte, Tanne und Grau-Erle. In diesen Pilzwäldern findet man viele Bäume von Denkmal-Größen, Der weitaus größte Teil der hiesigen Wälder wird durch das Forstamt Lubsko verwaltet, in geringerem Maße durch das Forstamt Lipinka Łużyckie, gefolgt von Forstämtern in Krzystkowie, Zagan, Wymiarki, Brzózka und Gubin

Lasy to bez wątpienia jeden z największych walorów obszaru działania Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej. Zajmują one 775,8 km² czyli 56,13% powierzchni całkowitej tego terenu, to jest ponad 1,9 razy więcej, niż wynosi średnia dla całego kraju oraz niemal 1,2 razy więcej, aniżeli liczby średnia dla województwa lubuskiego, najbardziej przecież lesistego w Polsce. Wchodzą one w skład dwóch dużych kompleksów – przede wszystkim Borów Zielonogórskich (północna i środkowa część obszaru) oraz w mniejszym stopniu – w obręb Borów Dolnośląskich (fragment południowy). Najbardziej zwarte lasy napotkamy w części zachodniej grupy, zaś we fragmencie środkowym oraz wschodnim tworzą one mozaikę razem z polami i użytkami zielonymi.

Jako siedlisko przeważa tutaj typ boru świeżego, zajmując ponad połowę obszarów zalesionych, wyprzedzając znacznie pod tym względem bór świeży mieszany (ok. 20%). Gatunkiem przewodnim miejscowych drzewostanów jest sosna zwyczajna, której ogólny udział wynosi około 85%. Towarzyszą jej (według malejącego udziału): brzoza, olcha, dąb, grab, świerk oraz buk. Oprócz dominujących tu różnowiekowych monokultur sosnowych, natrafic można także na kwaśne dąbrowy, buczyny, grądy oraz na rosnące w pobliżu wód olsy i łągi olchowo-jesionowe. Na terenie funkcjonowania ŁLGR przebiega północna granica naturalnego zasięgu świerka, jodły oraz olszy szarej. W tych grzybnych lasach znajdziemy wiele drzew o rozmiarach pomnikowych.

Zdecydowanie największą częścią tutejszych lasów zarządza Nadleśnictwo Lubsko, w mniejszym stopniu Nadleśnictwo Lipinki Łużyckie, a w dalszej kolejności Nadleśnictwo Krzystkowie, Żagań, Wymiarki, Brzózka oraz Gubin.

Rzeczka Rzeczycza w zimowej aurze
Kleiner Fluss Rzeczycza

W lasach obszaru „ŁLGR” dominuje sosna
In den Wäldern des „LLFG” überwiegt Kiefer

Jeden z wielu tutejszych pomników przyrody – 150-letnia sosna „Ośmiornica” przy drodze Brody – Tuplice
Eines von vielen hiesigen Naturdenkmälern – 150-jährige Kiefer „Ośmiornica”(Achtfüßer) am Weg Brody – Tuplice

Na całym terenie pozostającym w administracji Nadleśnictwa Lubsko (największego nadleśnictwa w naszym kraju) w 1994 roku ustanowiono Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie”(LKP „Bory Lubuskie”) – jedną z 25 funkcjonalnych jednostek tego typu w całej Polsce służących realizacji proekologicznej polityki leśnej państwa. Ważnym elementem LKP „Bory Lubuskie” jest Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Jeziorach Wysokich w gminie Brody. W przedwojennej leśniczówce urządzono kilka sal ekspozycyjnych dotyczących ochrony przyrody i gospodarki leśnej, salę konferencyjną, obok niej założono ogród dendrologiczny z kolekcją sosen z wielu stron świata, a nieopodal wybudowano efektowną wieżę przeciwpożarowo-widokową o wysokości 41 m, udostępnioną dla turystów.

Bogactwo przyrodnicze tych okolic spowodowało, że na niewielkim przecież terenie ustanowiono aż 12 ostoi systemu „Natura 2000” (11 siedliskowych i 1 ptasią), park krajobrazowy, 6 obszarów chronionego krajobrazu, 5 rezerwatów przyrody, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy, kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Tutejszy klimat należy do najcieplejszych w kraju. Okres wegetacyjny jest tu znacznie dłuższy niż we wschodniej części Polski.

Teren ten cechuje się wyraźnie większą bioróżnorodnością w stosunku do sąsiednich obszarów, także pod względem botanicznym. Liczono tu bowiem ponad tysiąc gatunków roślin naczyniowych, mszaków i porostów, w tym wiele rzadkich i chronionych. Względny klimatyczny powodują, że jest to Pomorze obszar o największej ilości atlantycznych gatunków roślin w całym kraju, włączając w to m.in. rzadkiego wrzośca bagiennego i gałązkę kulecznicę.

Im ganzen, durch das Forstamt Lubsko verwalteten Gebiet (das größte Forstamt in unserem Land) wurde 1994 eine Wald-Werbeaktion unter dem Namen „Lubuskie Heide” (poln. LKP „Bory lubuskie”) gegründet - eine der 25 funktionalen Einheiten dieser Art in ganz Polen, die der Umsetzung der proökologischen Waldpolitik des Staates dient. Ein wichtiges Element von LKP „Lubuskie Heide” stellt das Bildungszentrum für Natur und Wald in Jeziora Wysokie, in der Gemeinde Brody dar. In der Vorkriegsforsterei wurden ein paar Ausstellungsräume eingerichtet, die den Naturschutz und die Waldwirtschaft betreffen. Es gibt hier auch einen Konferenzraum, neben dem einen dendrologischen Garten mit einer Ausstellung von Kiefern aus mehreren Weltecken eingerichtet hatte. In der Nähe ist ein effektvoller Turm gebaut worden, die Brandschutz-Funktion erfüllt und als Aussichtspunkt dient. Der Turm ist 41 m hoch und für Touristen zugänglich.

Der Reichtum der Natur dieser Gegend sorgte dafür, dass man in diesem schließlich kleinen Gebiet bis 12 Refugialgebiete des Systems „Natura 2000” (11 Lebensräume und ein Vogellebensraum), einen Landschaftspark, 6 Landschaftsschutzgebiete, fünf Naturschutzgebiete, ein Natur- und Landschaftskomplex, Dutzende von ökologischen Nutzflächen und Naturdenkmälern gegründet hatte. Das hiesige Klima ist eines der wärmsten des Landes. Die Vegetationszeit dauert hier viel länger als im östlichen Teil Polens.

Dieses Gebiet zeichnet sich durch eine deutlich größere Artenvielfalt gegenüber den Benachbarten aus. Dies gilt auch für die Pflanzenwelt. Es wurden hier nämlich über tausend Arten von Gefäßpflanzen, Moosen und Flechten, einschließlich vieler seltener und geschützter Pflanzen, gezählt. Das hiesige Klima sorgt dafür, dass das Gebiet als zweite Region nach Pommern über die größte Anzahl von atlantischen Pflanzen, einschließlich u.a. der seltenen Glocken-Heide und des Gewöhnlichen Kugelfarns, im Land verfügt.

Brodaczka – porost występujący tylko w czystym powietrzu
Der Gewöhnliche Baumbart- eine Flechte, die nur im Gebieten mit hoher Luftqualität vorkommt

Borowiki
Steinpilze

Borówka
Die Heidelbeere

Wieża przeciwpożarowo - widokowa przy OEPL w Jeziorach Wysokich
Brandschutz- und Aussichtsturm bei OEPL in Jeziora Wysokie

Różnorodność, mozaikowość siedlisk, w tym znaczny stopień pokrycia lasami, duża ilość rozmaitych typów wód, charakter klimatu, odludne położenie wielu enklaw powoduje, że bardzo bogaty jest tutaj również świat zwierzęcy. Na terenie działania Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej naliczono obecność co najmniej 14 gatunków płazów, a jak wiadomo wszyscy rodzimi przedstawiciele tej grupy zwierząt (podobnie jak i gadów) są objęci w Polsce ochroną.

Do najbardziej interesujących płazów na tym obszarze należy zaliczyć przede wszystkim traszkę górską znajdującą się tutaj na północnej granicy swego naturalnego zasięgu w Polsce. Godna uwagi jest również obecność dwóch przedstawicieli płazów bezogoniastych - kumaka nizinnego, a także rzekotki drzewnej, której liczebność populacji w ostatnich latach, niestety, gwałtownie maleje.

Na omawianym obszarze bytuje również 9 autochtonicznych gatunków gadów. Zdecydowanie najtrudniejszym do napotkania jest jedyny rodzimy przedstawiciel żółwi – żółw błotny, gatunek będący już niemal na granicy wymarcia. W dodatku zagraża mu ostatnio ekspansja obcych gatunków żółwi, głównie coraz liczniejszego w zachodniej Polsce żółwia czerwonoliczego uwalnianego niefrasobliwie z domowych hodowli. Drugim rzadkim gatunkiem krajowego gada jest wąż gniewosz plamisty (miedzianka), nieco podobny do często spotykanej w regionie żmii zygzakowatej, lecz w odróżnieniu od niej niejadowity. Znajduje się on obok żółwia błotnego w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, jako gatunek ginący. Zdecydowanie najpospolitszym wężem jest zaskroniec zwyczajny. Bytuje on najczęściej w pobliżu wód. Wąż ten bardzo dobrze pływa, potrafi też nurkować.

Die Vielfalt und Mosaikartigkeit von Lebensräumen, darunter bedeutend große Waldflächen, eine große Anzahl von verschiedenen von Gewässerarten, das Klima und die abgelegene Lage der vielen einsamen Enklaven sorgen für eine große Vielfalt der Tierwelt. Im Aktivitätsgebiet der Lausitzer Lokalen Fischereigruppe wurde das Vorkommen von mindestens 14 Arten von Amphibien gezählt. Wie man weiß, stehen alle einheimischen Vertreter dieser Tiergruppe (ähnlich wie Reptilien) in Polen unter Schutz.

Zu den interessantesten Amphibien im Gebiet gehört vor allem Bergmolch, der sich hier an der Nordgrenze seiner natürlichen Reichweite in Polen befindet. Beachtenswert ist die Anwesenheit von zwei Vertretern der schwanzlosen Amphibien - der Rotbauchunke und des Laubfrosches, deren Population in den letzten Jahren leider stark zurückgeht.

In dem erwähnten Gebiet gibt es auch neun einheimische Arten von Reptilien. Es ist mit Abstand der einzige Vertreter der einheimischen Schildkröten, dem man schwer begegnen kann - die Europäische Sumpfschildkröte, eine Art, die fast am Aussterben ist. Hinzu kommt noch, dass diese Art wegen der Expansion von fremder Schildkrötenart bedroht ist. Es ist hauptsächlich die wachsende Zahl der in Westpolen aus privater Zucht leichtsinnig befreiten Rotwangen-Schmugschildkröten. Die andere seltene Art des heimischen Reptils ist die Schlingnatter, ein wenig ähnlich der häufig in der Region vorkommenden Kreuzotter, aber im Gegensatz zu der Ersten nicht giftig. Sie befindet sich neben der Sumpfschildkröte im Polnischen Roten Buch der vom Aussterben bedrohten Tiere. Mit Abstand die häufigste Schlange ist hier die Ringelnatter. Sie ist meist in der Nähe von Gewässern beheimatet; in dieser Gegend ist sie hauptsächlich in Teichen zu finden, denn Fische spielen eine große Rolle in ihrer Ernährung. Diese Schlange schwimmt gut und kann tauchen.

Paź żeglarz
Der Segelfalter

Rohatyniec
Der Nashornkäfer

Młody osobnik żółwia błotnego
Die Europäische Sumpfschildkröte - ein junges Exemplar

Na opisywanym terenie spotyka się ponad 190 gatunków ptaków, w tym około 140 to gatunki lęgowe. W występującym tu bogactwie awifauny na szczególną uwagę zasługują okazałe bociany czarne, żurawie, orliki krzykliwe i powiązane z wodami bieliki, rybołowcy, a także bąki, tracze nurogęsi, gągoły i czaple modronose, czaple białe, ostrygojady i mewy czarnogłowe. Zaobserwowano tu również puchacze, a z innych gatunków sów – rzadkie włośchatki czy częściej spotykane puszczyki, płomykówki, sowy uszate i błotne.

Gromada ssaków na terenie działania ŁLGR reprezentowana jest przez co najmniej 49 gatunków, w tym m.in. 16 z rzędu gryzoni, 12 drapieżnych, 9 nietoperzy, 6 owadożernych, a także 5 parzystokopytnych. Ten ostatni rząd gromadzi największe tutejsze zwierzęta łowne – dzika, sarnę, daniela oraz jelenia szlachetnego i sporadycznie zapuszczającego się na nasze tereny łosia.

Do najbardziej interesujących czy rzadkich przedstawicieli tutejszych, rodzimych ssaków należy zaliczyć tchórze, popielicę, łasicę, gronostaja, kunę leśną i domową, dającą się we znaki rybakom wydrę, zwiększającego w ostatnim okresie swoją liczebność bobra europejskiego i stosunkowo liczne u nas borsuka. Coraz większy niepokój wśród rolników – hodowców oraz wśród myśliwych budzi narastająca liczba wilków, które w ostatnich latach zasiedlają coraz szersze obszary. Innymi przybyszami siejącymi spustoszenie w populacjach drobnych zwierząt są nierodzące, a coraz liczniejsze drapieżniki: norka amerykańska, szop pracz i jenot. Pospolity do niedawna zając znajduje się pod tak dużą presją drapieżników (lis i inne czworonożne, a także kruk i jastrząb gołębiarz), że pomimo dogodnych biotopów występuje w niewielkich ilościach.

Im erwähnten Gebiet findet man ungefähr 190 Vogelarten und drei Viertel davon stellen die Brutarten dar. Die Anzahl der hier vorkommenden 140 Arten von Avifauna ist größer als in manch einem Nationalpark.

Äußerst bemerkenswert ist hier ohne Zweifel das Vorkommen von Vögeln wie: Schwarzstorch, Seeadler, Fischadler, Kranich, Schreiadler, Schellente, Baumfalke, Wespenbussard, Rohrdommel, die größte heimische Eulenart - der Uhu als auch ein selten vorkommender Vertreter dieser Gattung - der Raufußkauz und die sehr selten im ganzen Land vorkommenden - Pfeifschwan, Austernfischer, Rallenreiherr, Temmingstrandläufer oder Schwarzmöwe.

Die Klasse der Säugetiere wird im Aktivitätsgebiet der LLFG von mindestens 49 Arten, darunter 16 Gattungen von Nagetieren, 12 Raubtieren, 9 Fledermäusen, 6 Insektenfressern als auch 5 Paarhufer vertreten. Die letzte Gattung umfasst die größten hiesigen Wildtiere - das Wildschwein, das Reh, den Damhirsch und den Rothirsch. Aufgrund ihrer hohen lokalen Dichte führte der Staatsforst in diesem Gebiet ein paar so genannte Devisen-Jagdreviere für ausländische Gäste und auch jetzt sind solche vorhanden.

Zu den interessantesten und auch seltenen Vertretern der hiesigen, einheimischen Säugetiere gehören Europäischer Iltis, Mauswiesel, Hermelin, Baumratter sowie der Albraun der Fischer - der Fischotter, der in den letzten Jahren immer zahlreicher Biber, der hier relativ zahlreiche Dachs und der durch die Gebiete migrierende Wolf als auch Elch. Anders als die Biberpopulation ist der Viehbestand des einst gewöhnlichen Feldhasen immer noch gering. Die Zahl der Hasen beträgt hier ca. 600 bis 700 Stück und unterscheidet sich nicht viel von der Zahl der Füchse, für die der Hase schließlich ein Beutetier ist.

Przy wschodnich brzegach jeziora Suchodół
An den östlichen Ufern des Sees Suchodół

Żurawia para
Ein Kranich-Paar

Sarna
Ein Reh

Na sieć hydrograficzną terenu działania ŁLGR składają się przede wszystkim ciek, jeziora, wyrobiska i zapadliska wypełnione wodą, zalewy, a zwłaszcza stawy rybne zajmujące tu największą powierzchnię. Obszar ten leży w całości w dorzeczu Odry, w zlewniach jej dwóch głównych prawobrzeżnych dopływów – Bobru (fragment wschodni) oraz Nysy Łużyckiej (część zachodnia i środkowa). To ona jest największym tutejszym ciekim wyznaczającym od zachodu zasięg grupy oraz stanowiąc jednocześnie granicę międzypaństwową pomiędzy Polską a dwoma krajami związkowymi Republiki Federalnej Niemiec – Brandenburgią i Saksonią.

Długość całkowita Nysy Łużyckiej wynosi 246 km, przy czym na ŁLGR przypada 33,5 km jej biegu. To rzeka kapryśna, gdyż jej źródła znajdują się w nieodległych Sudetach, a gwałtowne wezbrania nierzadko przeradzają się w powodzie. W profilu wodowskazowym w pobliskim Przewozie przepływ średnioroczny z wielolecia wynosi 20,8 m³/s. Istotniejszymi bezpośrednimi dopływami Nysy Łużyckiej są tutaj ponadto Skroda, Wodra (Kolna), Trzebna.

Drugą pod względem przepływów (5,3 m³/s na wysokości Pleśna) jest Lubsza – prawobrzeżny i największy dopływ Nysy (długość całk. 70,0 km, w granicach ŁLGR 54,8 km). Wraz ze swymi dopływami – m.in. Jeziorną (Strągiem), Rzeczycą, Kurką (Górzynka), Tymnicą (Tyśmienica), Uklejną, Ługiem, Golcem, Widziną odwadnia ona znaczną część powierzchni ŁLGR.

Największą z kolei strugą zlewni Bobru na omawianym obszarze jest Czarna Wielka (4,6 m³/s w Żaganiu) z dopływami – Czerną Małą, Ziębiną, Gumnicą, Czernicą, Otwiernicą.

Niemal wszystkie tutejsze większe ciek, za wyjątkiem Nysy Łużyckiej, wykorzystywane są do zasilania licznych stawów rybnych.

Zu dem hydrographischen Netz des LLFG-Gebiets gehören vor allem Wasserläufe, Seen, mit Wasser aufgefüllte Abbauhohlräume und Erdestürze, Staueisen und in erster Linie Fischdeiche, die hier die größte Fläche einnehmen. Das ganze Gebiet liegt im Einzugsgebiet der zwei Hauptzuflüsse der Oder am rechten Ufer - des Flusses Bober (östlicher Teil) und der Lausitzer Neiße (westlicher und mittlerer Teil). Dieser Fluss ist hier der größte Wasserlauf, der von Westen die Reichweite der Gruppe und zugleich die Staatsgrenze zwischen Polen und zwei Bundesländern der Bundesrepublik - Brandenburg und Sachsen bildet.

Die Gesamtlänge der Lausitzer Neiße beträgt 246 km, wovon 33,5 km ihres Laufes der LLFG zufallen. Das ist ein launischer Fluss, weil sich seine Quellen in den nahen Sudeten befinden und ihre heftigen Ströme oft in Überschwemmungen verwandeln. Das Profil des Wasserpegels in nahegelegenen Przewóz zeigt den Durchschnitt des mehrjährigen Durchflusses, der bei 20,8 m³/s liegt. Zu den wichtigeren direkten Nebenflüssen der Lausitzer Neiße gehören: Skroda, Wodra (Kolna) und Trzebna.

Der zweitgrößte Fluss ist hinsichtlich der Durchflüsse der Fluss Lubosza (5.3 m³ /s auf der Höhe von Pleśna), der größte Nebenfluss der Lausitzer Neiße am rechten Ufer (Gesamtlänge 70,0 km, innerhalb der LLFG 54,8 km). Gemeinsam mit seinen Nebenflüssen - den Flüssen Jeziorna (Strąg), Rzeczyca, Kurka (Górzynka), Tymnica (Tyśmienica), Uklejna, Ług, Golec und Widzin entwässert Lubosza den Löwenanteil des Gebietes der Gruppe.

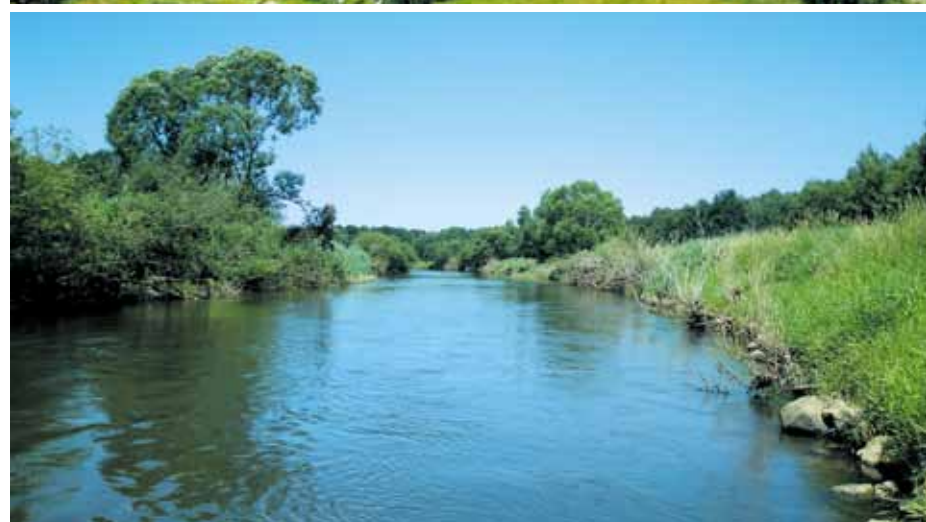
Der nächst größere Wasserlauf des Einzugsgebietes vom Bober ist in dem erwähnten Gebiet Czarna Wielka (4,6 m³/s in Żagan) mit Zuflüssen – Czerna Mała, Ziębina, Gumnica, Czernica und Otwiernica.

Fast alle der lokalen größeren Wasserläufen werden außer Lausitzer Neiße zur Versorgung zahlreicher Fischteiche verwendet.

Widok z lotu ptaka charakterystyczny dla obszaru „ŁLGR”
Aussicht aus der Vogelperspektive - das für die „LLFG” charakteristische Gebiet

Graniczna Nysa Łużycka poniżej Olszyny
Grenzfluss- Lausitzer Neiße unterhalb von Olszyna

Lubsza w górnym biegu na wysokości Lipska Żarskiego
Der Oberlauf von Lubosza bei Lipsk Żarski

Swary bielików nad stawem
Ein Streit von Seeadlern am Teich

Zmierzch nad Jeziorem Brodzkim
Die Dämmerung am Brodzkie See

Glinianka Budych w Lubsku
Die Tongrube Budych in Lubsko

Na opisywanym terenie znajduje się siedem jezior: Niwa, Płytkie, Głębokie, Żurawno, Proszów (Drutów), Brodzkie (Parkowe) oraz Suchodół. Do tej kategorii należałoby zaliczyć również Staw Nabłoto (Nablocie) koło Brodów, jako że pierwotnie również było to jezioro przekształcone następnie w duży zbiornik do hodowli ryb. Niemal wszystkie z tych akwenów znajdują się na terenie jednej gminy – Brody, tylko jeden - j. Żurawno leży w sąsiedniej gminie Tuplice, a odległość łącząca dwa najbardziej peryferyjnie położone akweny – ten właśnie i j. Suchodół wynosi jedynie 13 km.

Co ciekawe, poza j. Brodzkim i j. Suchodół wszystkie pozostałe jeziora znajdują się na południe od linii, do której dotarł lądolód podczas ostatniego, bałtyckiego zlodowacenia. Oznacza to, że są one bez wątpienia najstarszymi jeziorami województwa lubuskiego. W związku z tym nie dziwi fakt, że wszystkie one bez wyjątku, nawet wbrew swej nazwie (np. j. Głębokie - głębokość maksymalna – 4,8 m), są zbiornikami płytkimi w zaawansowanym procesie sukcesji, pozbawionymi stratyfikacji termicznej, a ich wody pod wpływem wiatrów wielokrotnie w ciągu roku mieszają się aż dna.

Największe z nich j. Brodzkie (38,5 ha) i j. Suchodół (31,1 ha) wyraźnie górują nad pozostałymi, z których żadne nie przekracza powierzchni 6 ha. Charakter pobrzeży tych płytkich akwenów powoduje, że niemalże nie ma nad nimi infrastruktury turystycznej. Wyjątek stanowi pomost widokowy na południowo-zachodnich brzegach j. Brodzkiego. Jezioro Żurawno objęte jest ochroną rezerwatową, zaś w j. Suchodół występują płytkowodne gatunki ramienic wymagających środowiskowo glonów wyższych, podobnych pokrojem do roślin naczyniowych.

Im beschriebenen Gebiet befinden sich sieben Seen: Niwa, Płytkie, Głębokie, Żurawno, Proszów (Drutów), Brodzkie (Parkowe) und Suchodół. Zu dieser Kategorie sollte man auch Staw Nabłoto (Nablocie) zählen, denn ursprünglich war das ein See, der anschließend in ein großes Fischzuchtbecken umgewandelt wurde. Fast alle dieser Gewässer befinden sich im Gebiet einer Gemeinde - der Gemeinde Brody - nur der See Żurawno liegt in der Nachbargemeinde Tuplice. Die Entfernung zwischen den Seen Żurawno und Suchodół, den zwei am weitesten gelegenen Seen, beträgt nur 13 km.

Das Interessante daran ist, dass außer den Seen Brodzkie und Suchodół sich all die anderen Seen südlich der Linie befinden, an die während der letzten baltischen Eiszeit das Inlandeis gelangt war. Das bedeutet, dass sie ohne Zweifel die ältesten Seen der Woiwodschaft Lebus sind. Daher, ist es nicht verwunderlich, dass sie alle, ohne Ausnahme, auch trotz Namens Tiefer See (maximale Tiefe liegt bei 4,8m), flache Becken, in einem fortgeschrittenen Prozess der Sukzession, ohne thermische Schichtung sind, und ihre Wasser mischen sich wiederholt im Laufe des Jahres bis zum Boden unter dem Einfluss des Windes.

Der größte hier See Brodzkie (38,5 ha) und der See Suchodół (31,1 ha) dominieren deutlich, denn keiner der Anderen überschreitet die Fläche von 6 Hektar. Der Charakter der Ufer von diesen flachen Gewässern sorgt dafür, dass sie fast keine touristische Infrastruktur bieten. Die Ausnahme ist eine Aussichtsplattform am südwestlichen Ufer des Sees Brodzkie. Der See Żurawno steht unter Reservenschutz, während im See Suchodół die Flachwasserarten von Armleuchteralgen vorkommen, die umweltbedingt höhere Algen benötigen, die der Art der Gefäßpflanzen ähnlich sind.

 Staw Kołkowy (Popioła) w Tuplicach
Der Teich Kołkowy (Popioła) in Tuplice

 Zalew Stara Woda (Białków-Nowiniec).
Der Stausee Stara Woda (Białków-Nowiniec)

Ein wichtiges Element der Landschaft und Natur dieser Gegend stellen die mit Wasser gefüllten Vertiefungen und Hohlräume dar. Es sind ungefähr 300. Sie sind die Folge der früheren Aktivitäten des Menschen in diesen Gebieten - als Abbau von Braunkohle, keramischen Rohstoffen, Quarzsand, Baustoffen und Torf, die durch Tagebau- und Untertagebau gewonnen wurden. Ein erheblicher Anteil (75), dennoch nicht der Größte als allgemein angenommen, befindet sich im Moräne-Gebiet vom Muskauer Faltenbogen - in diesem Fall in der Gegend von Nowe Czaple, Chwaliszowice, Tuplice und Trzebiel. Allerdings sind sie am zahlreichsten in der Nähe von Mirostowice Dolne und Mirostowice Górne - etwa 90. Viele davon (30) sind auch in der Nähe von Lubska zu finden. Diese Becken sind größtenteils malerisch mitten in Wäldern gelegen. Ihre Flächen variieren von ein paar bis zu mehrere Hektare. Zu den größten (13 ha) gehört Staw Kołkowy (Popioła) in Tuplice.

Nur ein bestimmter Teil dieses Gebildes eignet sich für die Angelfischerei-Bewirtschaftung, geschweige denn von der Fischerei. Dies wird von der Größe, der Konfiguration des Bodens, dem Zugang zu den Ufern und vor allem dem hohen pH-Wert von Gewässern (pH 3-4) bestimmt, welcher die Existenz der Fische dort ausschließt. Im Gebiet der LLFR befinden sich zwei Stauseen von bedeutender Größe. Der Erste ist der in Lubska gelegene Stausee Karas (9,3 ha) mit der Kanu-Anlegestelle, der Zweite ist der Stausee Stara Woda, der 8,5 Hektar beträgt und in der Nähe des östlichen Teils der Stadt - des Sitzes der LLFG liegt. Er wurde in erster Linie als Schutz gegen Hochwasser einer des Zuflusses von Lubsza gebaut. Wenn nötig, kann ihre Fläche bis zu 90 Hektar vergrößert werden. In der Ferienzeit wird hier das städtische, bewachte Schwimmbad mit sanitären Anlagen betrieben, dessen Bau auch die Fonds des Projektes PO Ryby 2007-13 unterstützten.

Ważnym elementem krajobrazowo-przyrodniczym tych stron są wypełnione wodą wyrobiska i zapadliska. Można ich naliczyć aż około 300. To głównie efekty dawnej działalności człowieka na tych terenach – odkrywkowego i wglębnego wydobycia węgla brunatnego, surowców ceramicznych, piasku szklarskiego, kruszyw budowlanych oraz torfu. Istotna ich część (75), ale wcale nie największa, jak powszechnie się sądzi, znajduje się na terenie moreny Łuku Mużakowskiego – w tym przypadku w rejonie Nowych Czapli, Chwaliszowice, Tuplic i Trzebiela. Najliczniej występują one jednak w okolicach Mirostowic Dolnych i Górnych – ok. 90. Sporo jest ich również w pobliżu Lubska – 30. Zbiorniki te w zdecydowanej większości położone są małowodniczo wśród lasów, a ich powierzchnia waha się od kilku arów do kilkunastu hektarów. Największym z nich jest Staw Kołkowy (Popioła) w Tuplicach – 13 ha.

Tylko pewna część z nich nadaje się do zagospodarowania wędkarskiego, bo o rybackim trudno tu mówić. Decyduje o tym wielkość, konfiguracja dna, dostępność brzegów, a przede wszystkim bardzo kwaśny odczyn wód wielu z nich (pH 3-4), co wyklucza bytowanie tam ryb. Na terenie ŁLGR znajdują się dwa zalewy o istotnej wielkości. Pierwszy z nich to leżący w Lubska Zalew Karaś (9,3 ha) z przystanią kajakową, zaś drugim jest Zalew Stara Woda o pow. 8,5 ha, znajdujący się w pobliżu wschodniej części tego miasta – siedziby ŁLGR. Został on wybudowany głównie jako element ochrony przeciwpowodziowej Lubska przed wezbrzeniami jednego z dopływów Lubszy – Ługu i w razie potrzeby jego powierzchnię można zwiększyć do 90 ha. W sezonie wakacyjnym działa tu strzeżone kąpielisko miejskie z zapleczem sanitarnym, którego budowę wsparły również środki programu PO Ryby 2007-2013.

Ryby stanowią tutaj szczególną grupę zwierząt, bowiem są obiektem połowów wędkarskich i gospodarki rybackiej. Wody ŁLGR zamieszkuje przynajmniej 37 gatunków z 13 rodzin oraz 1 gatunek minoga. Najliczniejszą w gatunki jest rodzina karpiovatych (21).

W ciekach grupy naliczymy 1 minoga oraz 34 gatunki ryb, zaś w wodach stojących – 27. Ilość gatunków ichtiofauny w regionie jest znaczna, uzależniona jednak od typów dostępnych siedlisk. Środowisko wodne jest tu zróżnicowane, jednak brak m.in. głębokich, czystych, zimnych jezior powoduje, iż nieobecna jest sielawa, sieja, czy troć jeziorowa. Na uwagę zasługują wymagające środowiskowo gatunki – pstrąg potokowy, lipień, głowacz białopłetwy, brzana, czy jedyny przedstawiciel minogowatych – minóg strumieniowy. Pierwsze 4 zasiedlają Nysę Łużycką, a pstrąg potokowy występuje ponadto w górnym biegu Lubszy. Tam też napotkamy ustępującego minoga strumieniowego, który obecny też jest w dolnym biegu Uklejnej.

Wśród ichtiofauny wód ŁLGR naliczymy 7 gatunków chronionych – minoga strumieniowego, różankę, kielbia białopłetwego, piskorza, kozę, głowacza białopłetwego oraz śliza. Pierwsze 6 z nich należy do tzw. „gatunków naturowych” – wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, zaś pierwsze 4 znalazły się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Najliczniejszym gatunkiem chronionym jest różanka, która tworzy szczególnie silne populacje w j. Brodzkim oraz j. Proszów. Napotkamy też 7 obcych gatunków ryb, które znalazły się tutaj jako obiekt hodowli stawowej lub zostały przywleczone. Na tę grupę składają się: karp, karaś srebrzysty, amur biały, tołpyga biała i pstra, czebaczek amurski, a także sumik karłowaty.

Die Fische stellen hier eine besondere Gruppe der Tiere dar, da sie das Objekt der Anglertätigkeit und der Fischereiwirtschaft sind. In Gewässern der LLFG findet man mindestens 37 Fischarten aus 13 Familien und eine Bachneunauge-Art. Am zahlreichsten in Arten sind hier die Karpfenfische (21)

In den Wasserläufen der Gruppe finden wir 1 Neunauge und 34 Fischarten, in den stehenden Gewässern hingegen sind 27 Fischarten vorhanden. Die Anzahl der Fischarten in der Region ist bedeutend, dennoch von vorhandenen Lebensraumarten abhängig. Das Wasserökosystem ist hier unterschiedlich, es mangelt an tiefen, sauberen, kalten Seen, daher sind solche Fische wie Maräne, Felchen oder Seeforelle nicht vorhanden. Bemerkenswert sind hier im Bezug auf die Umweltumwelt anspruchsvolle Arten - Bachforelle, Äsche, Groppe, Langhantel, oder der einzige Vertreter der Neunaugen - das Bachneunauge. Die ersten 4 bewohnen Lausitzer Neiße, die Bachforellen sind auch im oberen Lauf des Flusses Lubsza vorhanden. Dort können wir das aussterbende Bachneunauge antreffen, das auch im unteren Lauf von Uklejna vorkommt.

Unter der Fischfauna der LLFG finden wir 7 geschützte Arten - Bachneunauge, Bitterling, Weißspitzen-Gründling, Schmerle, Ziege, Groppe und Schmerle. Die ersten sechs gehören zu den sog. „Naturarten“. Sie sind im Anhang II der Lebensraum-Richtlinie aufgeführt; die ersten vier 4 Arten befinden sich im Polnischen Roten Buch der Tiere. Die häufigste Art ist hier Bitterling, der besonders starke Populationen in See Brodzkie und Proszów bildet. Wir treffen auch 7 fremde Fischarten an, die in Teichen gezüchtet werden oder hergeschleppt wurden. Zu dieser Gruppe gehören: Karpfen, Karausche, Graskarpfen, Silberkarpfen Marmorkarpfen, Blaubandbärbling und Katzenwels.

- ✦ Samica minoga strumieniowego
Das Bachneunauge-Weibchen
- ✦ Łowisko komercyjne Karp w Łazach
Das kommerzielle Fanggebiet Karp in Łazy
- ✦ Dwie odmiany hodowanego tutaj karpia - lustrzeń siodełkowaty i pełnoluski
Zwei Arten von hier gezüchteten Karpfen - Spiegelkarpfen und Schuppenkarpfen

Użytkownikiem większości powierzchni wód otwartych tych okolic jest Polski Związek Wędkarski Okręg w Zielonej Górze. Gospodaruje on na 3 jeziorach, w tym na największym – j. Brodzkim, 24 wyrobiskach i niemal na wszystkich ciekach. Wody PZW są corocznie zarybiane ze składki członków, pod nadzorem własnych służb ichthyologicznych. Do wód stojących wprowadza się przede wszystkim karpia, lina, karasia, szczupaka, jazia, a nawet węgorza. Nysa Łużycka zarybiana jest regularnie lipieniem i pstrągiem potokowym. Ten drugi gatunek wprowadzany jest także do górnego biegu Lubszy. PZW Okręg w Zielonej Górze na własny koszt utrzymuje Społeczną Straż Rybacką, która we współpracy z policją i Państwową Strażą Rybacką przeciwdziała kłusownictwu. Terenowe koła PZW znajdują się w większości istotnych miejscowościach obszaru grupy: w Lubsku (2 koła), Jasieniu, Iłowej, Tuplicach, Wymiarkach, Brodach. Mają one łącznie 1.500 członków, zaś cały Okręg - 21,3 tys. Do najbardziej popularnych tutejszych łowisk PZW należy m.in. j. Brodzkie, j. Proszów, j. Głębokie, Nysa Łużycka, Zalew Stara Woda k. Lubska, Glinianka Budych w Lubsku, Staw Kołkowy w Tuplicach, Glinianka Jasień, łowisko specjalne koła PZW w Tuplicach – Betonówka.

Do dyspozycji są również wody innych użytkowników – np. Zalew Karaś (OSiR w Lubsku), czy prywatne łowiska komercyjne. Największym z nich jest Łowisko komercyjne „Karp” w Łazach koło Tuplic. Do dyspozycji wędkarzy są tu dwa stawy (0,8 ha oraz 4,2 ha). Pływają w nich m.in. karpie, liny, karasie, amury, tołpygi, szczupaki, sumy, sandacze, a także ryby jesiotrowate. Pozostałe łowiska tego typu to pojedyncze stawy znajdujące się przy części tutejszych gospodarstw agroturystycznych.

Der Nutznießer der meisten offenen Wasserflächen in diesem Gebiet ist der polnische Anglerverband mit Bezirk in Zielona Gora. Hier bewirtschaftet er drei Seen, darunter den größten See Brodzkie, 24 Abbauhohlräume und fast alle Wasserläufe. Die Gewässer des Verbandes werden jährlich aus den Beiträgen der Mitglieder, unter Aufsicht der ichthyologischen Dienste mit Fischen besetzt. In die stehenden Gewässer werden hauptsächlich Karpfen, Schleie, Karausche, Hechte, Aland und sogar Aal eingeführt. Die Lausitzer Neiße wird regelmäßig mit europäischen Äschen und Bachforellen besetzt. Mit der zweiten Art wird auch der obere Lauf der Lubsza besetzt. Der Bezirk-Anglerverband in Zielona Gora unterhält auf eigene Kosten den Sozialen Fischereischutz, der in Zusammenarbeit mit der Polizei und dem staatlichen Fischereischutz die Wilderei verhindert. Die lokalen Kreise des Polnischen Anglerverbandes befinden sich in den wichtigsten Orten der LLFG: in Lubsko (2 Kreise), Jasień, Iłowa, Tuplice, Wymiarki, Brody. Sie haben insgesamt 1.500 Mitglieder und der gesamte Bezirk 21300. Zu den beliebtesten lokalen Fischgebiete des Polnischen Anglerverbandes gehören u.a. die Seen Brodzkie, Proszów, Głębokie, die Neiße, der Stausee Stara Woda bei Lubsko , die Tongrube Budych in Lubsko, der Teich Kołkowy in Tuplice, die Tongrube Jasień, das Sonderfanggebiet des Polnischen Anglerverbandes in Tuplice - Betonówka .

Zur Verfügung stehen auch Gewässer anderer Nutznießer - z.B. der Stausee Karaś (OKSiR in Lubsko) oder private kommerzielle Fischfanggebiete. Zu dem größten dieser Gebiete gehört das kommerzielle Fischfangrevier „Karp” (Karpfen) in Łazy bei Tuplice. Es werden hier den Anglern zwei Teiche (0,8 ha und 4,2 ha) angeboten. In den beiden Teichen sind unter anderem Karpfen, Schleien, Karauschen, Graskarpfen, Silberkarpfen, Hechte, Welsen, Zander als auch Störe zu finden. Weitere Fischfangreviere dieser Art sind einzelne Teiche bei den touristischen Bauernhöfen. Nächstes Jahr wird eine solche Einrichtung- LP Nabłoto- reaktiviert.

Zawody Wędkarskie – stawy Nabłoto
Ein Anglerwettbewerb – die Teiche Nabłoto

Sandacz
Ein Zander

Na rybach nad jednym z wyrobisk terenu działania ŁLGR
Angeln in einem der Abbauräume des Gebietes der LLFG (ŁLGR)

Stawy hodowlane-Nabloto koło Brodów
Die Zuchtteiche Nabloto bei Brody

Rybackstwo to ciężki kawałek chleba
Die Fischerei ist kein leicht verdientes Brot

Stawy hodowlane - Nabloto koło Brodów
Die Zuchtteiche - Nabloto bei Brody

Ryby z rzek i jezior ŁLGR nie są odławiane narzędziami rybackimi, a pozyskiwane wyłącznie wędkarsko. Nie ma tutaj ferm, w których prowadzi się intensywną hodowlę ryb w ogromnym zagęszczeniu, często w oparciu o zamknięte obiegi wody. Jedyną zatem typową formą gospodarki rybackiej jest rybactwo stawowe. Pierwsze stawy rybne zajmują na terenie grupy łącznie ok. 1.070 ha. Pewna ich część jednak od lat nie jest użytkowana z powodu niedoborów wody (susza hydrologiczna trwająca na zachodzie Polski już dłuższy czas). Misy niektórych z nich - np. północną część tzw. Ruskich Stawów - porasta już nawet las. Stawy znajdziemy w każdej z gmin ŁLGR, przy czym największym ich arealem mogą poszczycić się Iłowa i Tuplice, najmniejszym zaś Jasień oraz Wymiarki. Duży (Wielki) Staw koło Tuplic jest największym zbiornikiem tego typu (pow. 49 ha). Ważniejsze obiekty stawowe znajdują się w pobliżu Miłowic, Laska, Brodów, Chełma Żarskiego, Łazów, Kowalic, Biecza, Tuplic, Grotowa, Mieszkowa, Niwicy, Iłowej, Kowalic, Borowego, Janikowa, Białkowa.

Od 1948 r. Lasy Państwowe użytkują tu największy areal stawów. Przez dziesięciolecia zarządzało nimi Gospodarstwo Rybackie LP Żary, zlikwidowane w 2009 roku. Obecnie administruje nimi inna ich jednostka - Ośrodek Transportu Leśnego w Świebodzinie. Wszystkie tutejsze stawy są typu nizinnego, z karpem jako głównym obiektem hodowli i rybami dodatkowymi: amurem białym, linem, karasiem, szczupakiem, sumem, tołpygą pstrą i białą. Nie do przecenienia jest rola siedliskotwórcza stawów, zwłaszcza dla płazów, części gadów i ssaków, większości ptaków wodno-błotnych, dużej liczby bezkręgowców, a także wiele gatunków roślin. Pełnią one również ważną rolę w lokalnej retencji wodnej.

Abfischen an Flüssen und Seen der LLFG erfolgt nicht mithilfe von Fischergeräten sondern wird ausschließlich unter Verwendung von Angelmethode ausgeführt. Es gibt hier keine Fischereibetriebe, in denen man unter großer Dichte, häufig bei geschlossenem Wasserkreislauf eine intensive Fischzucht führen würde. Daher ist die Teichfischerei die einzige typische Form der Fischereiwirtschaft. Die ersten Teiche entstanden hier, vor allem bei den Gutshöfen, bereits im frühen Mittelalter. Die ablassbaren Fischteiche nehmen innerhalb der Gruppe insgesamt rund 1.070 Hektar ein. Ein Teil davon ist jedoch seit Jahren, aufgrund der Wasserknappheit, nicht in Gebrauch (die hydrologische Dürre, die in Westpolen bereits eine längere Zeit andauert). Die Schalen mancher Teiche wird - wie der nördliche Teil der so genannten Ruskie Teiche vom Wald bewachsen Teiche sind in jeder Gemeinde der LLFG zu finden, wobei mit dem größten Areal sich Iłowa und Tuplice rühmen können, die Kleinsten hingegen befinden sich in Jasień und Wymiarki. Der Große (Riesiger) Teich in der Nähe von Tuplice ist das größte Becken dieser Art (über 49 Hektar). Wichtige Teichobjekte befinden sich bei Miłowice, Lasko, Brodów, Chelm Żarski, Łazów, Kowalice, Biecz, Tuplice, Grotów, Mieszkow, Niwica, Iłowa, Kowalice, Borowy, Janikow und Białkowa. Seit 1948 betreiben Lasy Państwowe (Staatliche Försterei) die größte Fläche von Teichen. Jahrzehntlang wurden die Teiche von Fischwirtschaftlichen Betrieben LP Żary verwaltet, die 2009 liquidiert wurden. Derzeit verwaltet sie eine andere Einheit - das Zentrum für Wald-Transport in Świebodzin. Alle lokalen Teiche sind Flachlandgewässer mit Karpfen als wichtigstes Zuchtobjekt und zusätzlichen Fischen wie: weißer Graskarpfen, Schleie, Karausche, Hecht, Wels, Marmorkarpfen und Silberkarpfen. Nicht zu unterschätzen ist die lebensraumbildende Rolle der Teiche, vor allem für Amphibien, einige Reptilien und Säugetiere, für mehrere der Wasser- und Sumpfvögel, eine große Anzahl von wirbellosen Tieren wie auch viele Pflanzenarten. Sie spielen auch eine wichtige Rolle in lokaler Wasserretention.

In geschichtlicher und geographischer Hinsicht gehören die Aktivitätsgebiete der LLFG im größten Teil zum polnischen (östlichen) Teil von Niederlausitz. Einzig die Gemeinden Iłowa und Wymiarki sind Bestandteile von Niederschlesien. Die frühesten Belege für die Besiedlung in der Region stammen aus Mittelsteinzeit - sie wurden u.a. in Brody gefunden und sind auf ca. 8,5 Tsd v.Ch. datiert. Es wurden dennoch Reste eines alten Jägerlagers aus Altsteinzeit von vor 13 Tsd. Jahren entdeckt. Sie befinden sich keine 2 Kilometer weit von der nordwestlichen Grenze der Gruppe. In Wicin bei Jasień wurden die Reste einer befestigten Siedlung ausgegraben. Sie wurde im 5. Jhd. gebaut, was bedeutet, dass die Siedlung älter als Biskupin ist. Zu den ersten gehörten hier keltische Stämme, die durch ostgermanische Stämme und anschließend im 6. und 7. Jhd.n.Ch. durch Westgermanische, in dem Fall hauptsächlich durch Lausitzer (Sorben, Veneter), abgedrängt wurden. Dieses Gebiet nimmt einen neuralgischen Platz auf der Karte von Europa ein - denn seit Jahrhunderten stießen in Lausitz deutsche, tschechische, polnische, österreichische und ungarische Einflüsse aufeinander. Sie waren ein Teil von vielen staatlichen Organismen wie Sächsische Ostmark, Polen (die Herrschaft des Staates von Boleslaw I der Tapfere in den Jahren 1002 bis 1032), die Markgrafschaft Meißen, Schlesien, Tschechische Krone, Sachsen, Preußen. Kein Wunder, dass diese Gebiete von zahlreichen Kriegen geplagt wurden, die ihre Infrastruktur, darunter historische Sehenswürdigkeiten, zerstörten. Besonders berüchtigt waren der Dreißigjährige Krieg und der Zweite Weltkrieg. Aus den Verwüstungen des letzten Krieges haben sich manche hiesige Denkmäler bis heute nicht erholt. In Buczyny bei Trzebiele befindet sich ein privates Zentrum für Lausitzer Kultur von Frau und Herrn Solarz. Dieses besteht, unter anderem, aus dem Lausitzer Wirtshaus, dem Freilichtmuseum mit Ausstellungs- und Unterrichtsräumen, dem Konferenzraum und den Übernachtungsplätzen.

Większość terenu działania ŁLGR pod względem historyczno-geograficznym wchodzi w skład polskiej (wschodniej) części Dolnych Łużyc. Jedynie gminy Iłowa i Wymiarki są składowymi Dolnego Śląska. Najwcześniejsze świadectwa osadnictwa w regionie, odkryte m.in. w Brodach, pochodzą z mezolitu i datowane są na ok. 8,5 tys. lat p.n.e. Jednakże w pobliżu wsi Luboszyce, odległej zaledwie o 2 km od północno-zachodniej granicy grupy odkryto ślady dawnego obozu myśliwych z paleolitu sprzed 13 tys. lat. Pozostałości najstarszej osady obronnej tych ziem odkopano w Wicinie koło Jasienia. Wybudowano ją w V wieku p.n.e., a więc jest znacznie starsza, aniżeli osada w Biskupinie. Pierwszymi były tu plemiona celtyckie, wyparte przez wschodniogermańskie, a następnie na przełomie VI i VII wieku n.e. przez zachodniosłowiańskie, w tym przypadku głównie Łużyczan (Serbołużyczan, Wenedów).

Kraina ta zajmuje neuralgiczne miejsce na mapie Europy – od wieków ścierały się bowiem na Łużycach wpływy niemieckie, czeskie, polskie, austriackie i węgierskie. Wchodziły one w skład wielu państw państwowych – Marchii Wschodniej, Polski (panowanie państwa Bolesława Chrobrego w latach 1002-1032), Marchii Miśnieńskiej, Śląska, Korony Czeskiej, Saksonii, Prus. Nic też dziwnego, że nękane były licznymi wojnami, w wyniku których niszczone jej infrastrukturę, w tym obiekty historyczne. Szczególnie niechlubnie wyróżniła się wojna trzydziestoletnia i II wojna światowa. Z ostatnich zniszczeń wojennych niektóre wspaniałe tutejsze zabytki nie podniosły się do dziś. W Buczynach pod Trzebielem znajduje się prywatny Ośrodek Kultury Łużyckiej składający się m.in. z Karczmy Łużyckiej, skansenu z salami ekspozycyjno-edukacyjnymi, salą konferencyjną, miejscami noclegowymi.

Tuplickie Wzgórza
Tuplickie-Hügel

W Karczmie Łużyckiej w Buczynach
Im Lausitzer Wirtshaus (Łużycka Karczma) in Buczyny

Fontanny w Iłowej
Springbrunnen in Iłowa

Najstarszymi zabytkami architektury są tutaj obiekty sakralne. Przed chrystianizacją Łużyc narzuconą po podboju przez niemieckiego margrabię Gerona w 963 roku, wyznawano kult Radogosta. W 968 r. utworzono biskupstwo w Miśni, które objęło także i te okolice. Niemal w każdej miejscowości tych stron znajduje się co najmniej jedna świątynia chrześcijańska lub jej resztki. Najstarsze z nich są kościołami katolickimi, ale większość obiektów budowanych od połowy XVI w. była pierwotnie świątyniami protestanckimi, jako że reformacja trafiła tutaj na podatny grunt. Najwcześniejszym jest późnoromański kościół z I poł. XIII w. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Biedrzychowicach Dolnych (gm. Żary). Niemal równie stare są wczesnogotyckie kamienne kościoły w tej samej gminie – w Bieniowie, Drożkowie, Lubanicach, Mirostowicach Dolnych, ponadto w Niwicy (gm. Trzebiel) i w Lutynce (gm. Wymiarki) – jednej z najstarszych miejscowości regionu. Najpiękniejszym jednak z nich jest kościół pw. Nawiedzenia NMP w Lubsku stojący tam obok równie pięknego renesansowego ratusza.

Interesujące są także budowle znacznie młodsze, ceglane – np. neogotycki kościół z XIX wieku w Wicinie (gmina Jasień), barokowy w Bieczu z 1721 roku, czy neoklasycystyczny w Witoszynie Dolnym z I połowy XIX w. (gm. Wymiarki).

Należy również wspomnieć o innych obiektach religijnych – kamiennych krzyżach pokutnych (pojednania). To jedna z form średniowiecznego zadośćuczynienia za zbrodnie. W tych stronach jest ich 9 – w Lubsku, Jasieni (najmniejszy krzyż pokutny w Polsce) i Roztokach (gm. Jasień), w Lutynce (2 szt., w tym najstarszy w województwie z 1418 r.) i w Witoszynie Dolnym (gm. Wymiarki), Kole i Raszynie (gm. Lubsko) oraz w Lubanicach (gm. Żary).

Zu den ältesten Denkmälern der Architektur gehören hier sakrale Objekte. Vor der Christianisierung von Lausitz, die im Jahre 963 nach der Eroberung durch den deutschen Markgraf Geron aufgedrängt wurde, herrschte hier der Kult vom Radogost. Im Jahre 968 wurde in Meißen ein Bistum gegründet, das auch diese Gegend übernahm. Fast in jeder Ortschaft dieser Gegend gibt es mindestens ein christliches Gotteshaus oder seine Reste. Die ältesten Kirchen sind katholisch, allerdings war die Mehrheit der seit der Hälfte des 16. Jahrhunderts erbauten Objekte evangelisch, denn die Reformation fiel hier auf fruchtbaren Boden. Der Älteste hier ist die spätromanische Kirche zur Erhöhung des Heiligen Kreuzes aus dem 13. Jahrhundert in Biedrzychowice Dolne (Gemeinde Żary). Fast genauso alt sind frühgotische Kirchen aus Stein in derselben Gemeinde - in Bieniów, Drożków, Lubanice, Mirostowice Dolne als auch in Niwice (Gemeinde Trzebiel) und in Lutynka (Gemeinde Wymiarki) - einer der ältesten Ortschaften in der Region. Die Schönste jedoch ist die Maria Heimsuchung Kirche in Lubsko, die dort neben dem genauso schönen Rathaus steht.

Interessant sind auch wesentlich jüngere Bauten aus Ziegelstein - z.B die neugotische Kirche vom 19. Jhd. in Wicin (Gemeinde Jasień) die Barock-Kirche in Biecz aus dem Jahre 1721 oder die neoklassizistische Kirche in Witoszyn Dolny aus der ersten Hälfte des 19. Jhd. (Gemeinde Wymiarki).

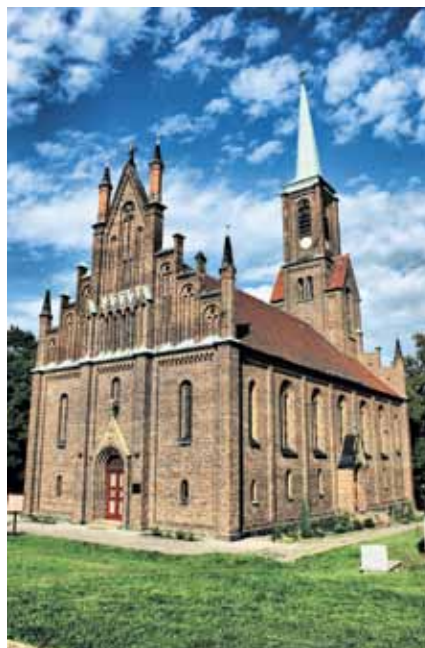
Wir wollen auch andere religiöse Objekte erwähnen - die Steinkreuze der Buße (Versöhnung). Dies ist eine der Formen der mittelalterlichen Wiedergutmachung für die Verbrechen. Auf diesen Seiten gibt es 9 solche Kreuze - in Lubsko, Jasień (das kleinste Büsserkreuz in Polen) und Roztoki (Gemeinde Jasień), in Lutynce (2 Stück, darunter das älteste Büsserkreuz in der Woiwodschaft aus dem Jahre 1418) und Witoszyn Dolny (Gemeinde Wymiarki), Kolo und Raszyn (Gemeinde Lubsko) und Lubanice (Gemeinde Żary).

Wnętrze kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Lubsku
Der Innenraum der Mariä Heimsuchung Kirche in Lubsko

Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki parafialny pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa w Wicinie
Die ehemalige evangelische Kirche, derzeit die Heilige Herz Jesu Kirche in Wicin.

Kościół filialny w Lutynce pod wezwaniem św. Anny, zabytkowy z końca XIII wieku, przebudowany w końcu XV wieku, w 1500 roku.
Die historische Anna Filialkirche in Lutynka, erbaut am Ende des 13. Jhd., umgebaut 1500, am Ende des Jahrhunderts

♦ Miejsce straceń z pozostałością szubienicy w Trzebielu
Ein Richtplatz mit Galgen-Überresten in Trzebiel

♦ Jedna z dwóch odremontowanych oficyn zespołu pałacowego w Brodach
Einer der zwei renovierten Flügel des Schlosskomplexes in Brody

♦ Zespół pałacowy w Iłowej
Schlosskomplex in Iłowa

Wichtige architektonische Besonderheiten dieser Gegend sind die ehemaligen Güter von Rittern und Hochadel. Ursprünglich im Mittelalter nahmen sie die Form von Verteidigungsbauten und sog. Rittertürmen ein. Auf ihre Rückstände stoßen wir in Trzebiel, Olszyniec und Żarki Wielkie. Es gab sie damals auch in Lipinki Łużyckie, Dłużek, Bieniów und Biecz. Mit der Zeit verloren die Herrenhäuser ihren Verteidigungscharakter und die Bestehenden wurden zu herrliche Residenzen umgebaut, wie das Beispiel - das Schloss in Lubsko zeigt. Beginnend vom sechzehnten Jahrhundert, erschienen hier Renaissance-Schlösser oder gar ganze Schlosskomplexe und noch später die Höfe. Zu den Bekanntesten gehört der Schloss-Komplex in Brody. Erbaut in den Jahren 1741-1753 im Stil des sächsischen Barocks wurde das Schloss zu einer der Residenzen vom Graf Heinrich Brühl - des ersten Ministers, des sächsischen Kurfürsten und gleichzeitig des polnischen Königs - August III, den er übrigens bestohlen hatte. Derzeit besteht das Schloss aus den Ruinen eines riesigen Schlosses (überdacht und umgebaut), zwei renovierten Verlagshäusern (Hotel, Restaurant und Ballsaal), der Orangerie und den Nebengebäuden.

Im wesentlich besseren Zustand befindet sich ein anderes Objekt dieser Art - ein herrlicher Schlosskomplex in Iłowa, der sich an den Ufern vom Czerna Mała erstreckte. 1626 erbaute man hier einen Hof, der vergrößert und im barocken Stil umgebaut wurde. Damals hatte man ihn u.a. mit einem Turm und zweigeschossigem Flügel ausgestattet, während von Osten Wirtschaftsgebäuden in Fachwerkkonstruktion angebaut wurden. Diese Objekte überdauerten und befinden sich heute in einem guten Zustand. Derzeit befindet sich hier ein Verband der postgymnasialen Schulen (Sekundarbereich II).

Weitere Schlosskomplexe, die im unterschiedlichen Zustand sind, befinden sich in Biecz, Tucholi Żarskiej, Miłowicach, Dłużku, Brzostowej, Dębince, Włostowie, Czernej, Lipinkach Łużyckich, zaś pojedynczych pałaców i dworów można naliczyć tutaj dwanaście.

Ważnymi elementami architektonicznymi tych okolic są dawne posiadłości rycerskie i magnackie. Początkowo, w średniowieczu przyjmowały one formę budowli obronnych, w tym tzw. wież rycerskich. Na ich pozostałości natknęliśmy się w Trzebielu, Olszynie i w Żarkach Wielkich. Istniały one niegdyś również m.in. w Lipinkach Łużyckich, Dłużku, Bieniowie oraz w Bieczu. Z biegiem czasu siedziby możnowładców traciły charakter obronny, a istniejące przebudowywano na okazałe rezydencje, czego przykładem jest np. zamek w Lubsku. Począwszy od XVI wieku zaczęły powstawać renesansowe pałace, czy całe zespoły pałacowe, a jeszcze później dwory. Najbardziej znany jest zespół pałacowy w Brodach. Powstał on w latach 1741-53 w stylu saskiego baroku jako jedna z siedzib hrabiego Henryk Brühla - pierwszego ministra elektora saskiego i jednocześnie króla Polski - Augusta III, którego zresztą okradał. Składa się on obecnie z ruin ogromnego pałacu (zadaszone, odbudowywane), dwóch odremontowanych oficyn (hotel, restauracja i sala balowa), oranżerii i zabudowań gospodarczych.

W znacznie lepszym stanie jest inny obiekt tego typu - piękny zespół pałacowy w Iłowej, który rozłożył się nad brzegami Czernej Małej. W 1626 roku zbudowano tu renesansowy dwór, który został powiększony i przebudowany w stylu barokowym. Zaopatrzone go wówczas m.in. w wieżę oraz dwukondygnacyjne skrzydło, a od wschodu dostawiono zabudowania gospodarcze o konstrukcji szachulcowej. Obiekty te dotrwały do naszych czasów w dobrej kondycji, a obecnie mieści się w nich Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych.

Inne zespoły pałacowe w różnym stanie technicznym znajdują się w Bieczu, Tucholi Żarskiej, Miłowicach, Dłużku, Brzostowej, Dębince, Włostowie, Czernej, Lipinkach Łużyckich, zaś pojedynczych pałaców i dworów można naliczyć tutaj dwanaście.

Przy pałacach i dworach powstawały parki i ogrody. Obecnie najpiękniejszym jest rewitalizowany od 2012 roku park przy zespole pałacowym w Iłowej. Pierwszy ogród – park powstał na początku XVII stulecia, a obecny kształt przyjął po przebudowie na początku XX wieku. Ma on obecnie powierzchnię 12,5 ha, a składa się m.in. z pierwszego w Europie ogrodu japońskiego (część południowa) oraz ogrodu chińskiego (po zachodniej stronie pałacu). Park w Iłowej znany był szeroko ze swych pięknych różaneczników. Ich gaj o powierzchni niemal 1 ha znajduje się w południowo-wschodniej części. Słynął on jednakże najbardziej z hodowli dali (słynne przedwojenne wystawy ogrodnicze). W parku tym rośnie najgrubszy tulipanowiec amerykański na terenie Polski. Piękne elementy architektury ogrodowej – m.in. zabytkowa brama wejściowa, mostki, pergole, murki, ławki, figury, fontanna, a także kanały i staw z wysepkami składają się wraz z tutejszymi roślinami, w tym z zabytkową aleją grabową, na harmonijną całość.

Największym obiektem tego typu na terenie działania ŁLGR jest dawny park przypałacowy w Brodach założony w II połowie XVII wieku w stylu francuskim, a w wieku XVIII przekształcony na park krajobrazowy. Składał się on z Parku Małego położonego bliżej pałacu i Parku Dużego na brzegach j. Brodzkiego. Łączna powierzchnia parku wynosi aktualnie ok. 100 ha, jednakże jego założenia zostały w dużej mierze zatarte przez zniszczenia wojenne i późniejsze zaniedbania. Nadal jednak rośnie tutaj niemal 40 gatunków krzewów i drzew, w tym trzy uznane za pomniki przyrody – dwa dęby szypułkowe oraz platan klonolistny.

Rejestr zabytków Instytutu Dziedzictwa Narodowego wymienia ponadto 11 parków na obszarze działania ŁLGR, które jednakże pozostają w bardzo różnej kondycji.

Bei Schlössern und Höfen dieser Gegend sind Parken und Gärten entstanden. Zu den zurzeit Schönsten gehört der seit 2012 revitalisierte Park bei dem Schlosskomplex in Iłowa. Der erste Garten-Park entstand hier am Anfang des 17. Jahrhunderts. Zurzeit umfasst er die Fläche von 12,5 ha und besteht u.a. aus dem ersten in Europa japanischen Garten (südlicher Teil) und aus dem chinesischen Garten (auf der westlichen Seite des Schlosses). Der Park in Iłowa war für seine schöne Rhododendrons weit bekannt. Im südwestlichen Teil befindet sich ein 1 ha großer Rhododendronhain. Am meisten jedoch war der Park für seine Dahlien zucht bekannt (berühmte Gartenausstellungen vor dem Krieg). In diesem Park wächst der größte in Polen Amerikanischer Tulpenbaum. Die herrlichen Elemente der Gartenarchitektur existieren miteinander - u.a. ein historisches Tor, kleine Brücken, Pergolen, Mauern, Bänke, Figuren, Springbrunnen als auch Kanäle und ein Teich mit kleinen Inseln und bilden mit der historischen Hainbuche-Allee eine harmonische Ganzheit.

Eines der größten Objekte dieser Art im Aktivitätsbereich der LFGL ist ehemaliger Schlosspark in Brody, der in der 2. Hälfte des 17. Jhd. im französischen Stil gegründet und im 18. Jhd. zum Landschaftspark umgewandelt wurde. Er bestand aus einem dem Schloss näher gelegenen Kleinen Park und dem am Ufer des Brodzkie Sees gelegenen Großen Park. Die gesamte Parkfläche beträgt zurzeit ca. 100 ha, wobei seine Ansätze durch die Kriegsschäden und spätere Vernachlässigung beträchtlich verwischt wurden. Immer noch wachsen hier fast 40 Arten von Bäumen und Sträuchern, wobei drei davon - zwei Stieleichen und eine Ahornblättrige Platane - als Naturdenkmäler anerkannt worden sind.

Überdies nennt das Denkmalregister im Institut des Nationalen Erbes 11 Parks im Aktivitätsgebiet der LLFG, deren Kondition sich allerdings sehr unterscheidet.

- Park w Iłowej
Der Park in Iłowa
- Piękne okazy drzew w przypałacowym parku w Brodach
Schöne Baumexemplare im Schlosspark in Brody
- Powierzchniowy pomnik przyrody Leśne kandelabry – Leśnictwo Zasięki
Flächennaturdenkmal Wald-Kandelaber (Leśne kandelabry)- das Forstrevier Zasięki

Wędkowanie, korzystanie z darów lasów, poznawanie pamiątek historycznych to nie jedyne możliwości spędzenia wolnego czasu w tych stronach, biegnie bowiem przez nie m.in. wiele szlaków pieszych, w tym 7 znakowanych szlaków PTTK – zielony: Żary – Lubsko – Brody – Gubin, czerwony I: – Lubsko – Grabków - Dychów, żółty: Lubsko – Wicina – Bieniów - Gorzupia Dolna, czarny: Żary – Siodło - Żagań, niebieski: Jasień – Tuplice – Siedlec, czerwony II: Żary – Jędrzychowice – Łęknica oraz zielony II łączący Siedlec ze szlakiem niebieskim i czerwonym II. Wytyczono również kilka szlaków nordic walking – m.in. w okolicach Brodów, Chelma Żarskiego, Lubska. Ponadto istnieje sieć kilkunastu ścieżek rowerowych biegnących przez wszystkie gminy grupy, w tym tzw. „Korona Wymiarek” (6 szlaków). Prowadzi tędy także europejski szlak rowerowy Gubin – Lubsko – Żary – Żagań – Gubin. Nie sposób też przecenić znaczenia ścieżki rowerowej z Lubska przez Jasień i Brody do Forst w pobliskiej Brandenburgii.

Można tutaj z powodzeniem uprawiać kajakarstwo, głównie na przygotowanej do tego Nysie Łużyckiej oraz na Czernej Wielkiej z Czarną Małą. Spływy Lubszą zostawmy najbardziej wytrwałym kajakarzom z uwagi na bardzo liczne przenoski. Na amatorów jazdy konnej czeka 7 ośrodków jeździeckich, przede wszystkim w gospodarstwach agroturystycznych - Starym Folwarku w Pietrzykowie (gm. Lipinki Łużyckie), Dworku Bogumiłów czy w Starej Owczarni w Grabiku (oba w gminie Żary), a 5 tutejszych szlaków konnych ma łączną długość 320 km. Należy również wspomnieć o Rodzinnym Parku Linowym w Jeziorach Wysokich (jeden z beneficjentów funduszu rybackiego) i o leśnych ścieżkach edukacyjnych „Na Wąwozach” w pobliżu OEPL „Park Lubuski” na wschód od Lubska oraz „Dolina Szyszyny” w gminie Żary.

Da Angeln, Geschenke des Waldes genießen, historische Denkmäler zu erkunden sind nicht die einzigen Möglichkeiten, in dieser Gegend, die Freizeit zu genießen, denn hier verlaufen viele Wanderwege, darunter 7 gekennzeichnete Wege der PTTK (Polnische Gesellschaft für Touristik und Heimatkunde), darunter die sieben markierte Wanderwege - grün: Zary - Lubsko - Brody - Gubin , rot I: Lubsko - Grabków - Dychów , gelb: Lubsko - Wicina - Bieniowa - Gorzupia Dolna, schwarz: Żary - Sattel - Żagan, blau: Jasień - Tuplice - Siedlce , rot II: Żary - Jędrzychowice - Łęknica und grün II, der Siedlce mit Wanderwegen blau und rot II verbindet. Es wurden auch einige Wege für Nordic -Walking, darunter um Brody, Chelm Żarski, Lubska festgelegt. Darüber hinaus gibt es ein Netzwerk von mehreren Radwegen, die durch alle Gemeinden der Gruppe, einschließlich der sogenannten „Krone von Wymiarki” (poln. „Korona Wymiarek” (6 Wanderwege) führen. Hier verläuft auch der europäische Fahrradweg: Gubin - Lubsko - Żary - Żagan - Gubin. Es ist auch unmöglich, die Bedeutung des von Lubsko über Jasien und Brody nach Forst in der Nähe von Brandenburg verlaufenden Weges zu überbewerten.

Hier werden Kanufahren angeboten, vor allem auf der dazu geeigneten Lausitzer Neiße, sowie auf Czarna Wielka und Czarna Mała. Den Kanusport auf Lubsza überlassen wir lieber den hartnäckigsten Kanuten aufgrund der zahlreichen Portage. Die Liebhaber des Reitsports können 7 Reitsport-Zentren, vor allem auf den Bauernhöfen Stary Folwark in Pietrzyków (Gemeinde Lipinki Łużyckie), Dworek Bogumiłów oder Stara Owczarnia in Grabik (beide in der Gemeinde Zary) genießen. 5 lokale Reitwege haben eine Gesamtlänge von 320 km. Es ist auch der Familien-Seilpark in Jeziora Wysokie (einer der Nutznießer des Fischerei-Fonds) und der Bildungspfad „Na Wawozach” in der Nähe von OEPL „Park Lubuski” östlich von Lubsko und „Tal Szyszyny” in der Gemeinde Zary zu erwähnen.

-
Rodziny Park Linowy w Jeziorach Wysokich
Der Familien-Seilpark in Jeziora Wysokie
-
Wiosenny spływ kajakowy Czarną Wielką
Frühjahrs-Paddeltour auf dem Fluss Czarna Wielka
-
Park turystyczny w Lubomyślu
Parken Tourist in Lubomyśl

Osobną uwagę należy poświęcić Łukowi Mużakowa. To ogromna spiętrzona morena czołowa w formie podkowy o długości 40 km, której ramiona skierowane są ku północy. Leży ona na terytorium Niemiec (pow. 95 km²) i Polski (wschodni fragment o pow. 75 km²), a obie części dzieli Nysa Łużycka. Po stronie polskiej rozciąga się ona od granicy w Łęknicy (kraniec południowy) po Tuplice na północy. Ogromny nacisk lądolodu wypchnął ku powierzchni m.in. mioceńskie pokłady węgla brunatnego, ilów, żwirów i piasków. Były one eksploatowane w wieku XIX i XX. Ocenia się, że na terenie całego łuku istniało aż 80-90 kopalń węgla brunatnego. Ostatnia po stronie polskiej zakończyła działalność w 1973 roku – Szyb „Babina” koło Łęknicy. W wyniku eksploatacji różnorodnych tutejszych surowców, po stronie polskiej powstało ok. 110 wyrobisk i zapadlak w większości wypełnionych obecnie wodą (tzw. pojezierze antropogeniczne), w tym ponad 80 na terenie działania ŁLGR. Na brzegach niektórych z nich można obserwować niezwykle formy erozyjne, a woda przybiera przeróżną barwę. Polską część tego tworu objął utworzony w 2001 roku Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa”, zaś fragmenty w obu państwach scalał w 2011 roku transgraniczny Europejski Geopark o tej samej nazwie.

Jego najcenniejszym elementem jest rozległy, o pow. 730 ha park krajobrazowy z XIX w. znajdujący się po obu stronach Nysy Łużyckiej. Założył go książę Hermann von Pückler, a park w 2004 r. został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Odwiedza go rocznie ok. 300 tys. osób. Polska część parku leży co prawda w pobliskiej gminie Łęknica, jednak graniczy z obszarem ŁLGR, a zdecydowana większość wschodniej części tej moreny znajduje się na terenie działania grupy.

Eine besondere Aufmerksamkeit ist dem Muskauer Faltenbogen zu schenken. Es ist eine riesige aufgestaute Stirn-moräne in Form eines Hufeisens, deren Länge 40 km beträgt und die Arme nach Norden gerichtet sind. Sie liegt im Gebiet von Deutschland (über 95 km²) und Polen (der östliche Teil des Gebiets beträgt 75 km²). Beide Teile sind von der Neiße geteilt. Auf der polnischen Seite erstreckt sie sich von der Grenze in Łęknica (Südende) bis Tuplice in Norden. Ein großer Druck vom Gletscher schob u.a., Miozän-Lagerstätten von Braunkohle, Ton, Kies und Sand zur Oberfläche hinaus. Diese Rohstoffe wurden in 19. und 20. Jahrhunderten abgebaut. Es wird geschätzt, dass im Gebiet des gesamten Faltenbogen bis 80-90 Braunkohlegruben betrieben waren. Die Letzte auf der polnischen Seite hat den Betrieb 1973 eingestellt - es war der Schacht „ Babina „, in der Nähe von Łęknica. Aufgrund des Abbaus von verschiedenen hiesigen Rohstoffen entstanden in Polen ca. 110 Abbauhohlräume und Erdeneinstürze, die derzeit größtenteils mit Wasser aufgefüllt sind (anthropogenes Seengebiet), davon mehr als 80 befinden sich im Gebiet der LLFG . Auf den Ufern von manchen von ihnen können ungewöhnliche Formen der Erosion gesehen werden und das Wasser in allen Farben vorkommt. Der polnische Teil dieses Gebildes wurde von dem 2001 gegründeten Landschaftspark „Muskauer Faltenbogen” übernommen. Die Fragmente beider Länder wurden 2011 von dem grenzübergreifenden Europäischen Geopark mit dem gleichen Namen zusammengeführt.

Sein wertvollstes Element ist der weitreichende, 70 ha groß Landschaftspark aus dem 19 Jahrhundert, der an beiden Seiten der Lausitzer Neiße liegt. Gegründet vom Fürst Hermann von Pückler wurde der Park 2004 der Liste des Welterbes von UNESCO zugefügt. Jährlich wird der Landschaftspark von ca. 300 Tsd. Personen besucht. Der polnische Teil des Parks (ak und der Landschaftspark-Sitz vom „Muskauer Faltenbogen”) liegt zwar in nahegelegener Gemeinde Łęknica, sie grenzt aber buchstäblich an dem Aktivitätsgebiet der LLFG und der deutlich größerer östlicher Teil dieser Moräne liegt im Gebiet der Gruppe.

Miejsce straceń z pozostałościami szubienicy w Trzebielu
Bergbauteich in Bronowice (die Gemeinde Trzebiel)

Jedna z dwóch odremontowanych oficyn zespołu pałacowego w Brodach
15 Der Meridian zwischen Budziechów und Jasień

Zespół pałacowy w Iłowej
„Teufelsstein” in Kamienna an der Lausitzer Neiße

Kończy się już nasza wędrówka terenami Łużyckiej Lokalnej Grupy Rybackiej. Mamy nadzieję, że urzekło Państwa jej piękno, które zachęci do przyjazdu w te strony, ażeby ujrzeć wszystko na własne oczy. Jeśli tak, to oznacza, że album ten spełnił swoje zadanie.

Serdecznie zapraszamy i... do szybkiego zobaczenia!

Lokalna Grupa Rybacka

Wodny Świat

Istnieją miejsca o urodzie subtelnej, budzące zachwyt i gdy raz ujrzane zapadają w pamięci na tyle, iż każą powracać w swe malownicze zakątki niejednokrotnie. Taki jest właśnie obszar działania Lokalnej Grupy Rybackiej „Wodny Świat”, czyli **zachodnia część województwa lubuskiego**. Kraina rzek, dolin, rozległych lasów, jezior, wciąż jeszcze w niewielkim stopniu zaludniona.

Z całą pewnością ten obszar Polski czaruje nas niezwykłym światem fauny - w szczególności różnymi gatunkami ptaków, nieskazitelną urodą leśnych uroczysk, czystością dziesiątek jezior oraz wielkimi tworamami ludzkich rąk - od uroczych, niewielkich kościołów, po wielkie kompleksy fortyfikacyjne.

Od kilku lat instytucje oraz organizacje zrzeszone na tym obszarze wkładają duży wysiłek w to, by pokazać walory tych okolic. W ramach szeregu akcji oznakowano setki kilometrów ścieżek rowerowych, ścieżek dla pieszych, tras do uprawiania, coraz bardziej popularnego w naszym kraju, nordic walking`u. Ponadto stworzono ścieżki edukacyjne, wyznaczono szlaki kajakowe, przygotowano infrastrukturę turystyczną, utworzono wypożyczalnie sprzętu turystycznego oraz wydano wiele materiałów promocyjnych. Dzięki tym wszystkim działaniom możliwe jest odkrywanie piękna obszaru działania Lokalnej Grupy Rybackiej „Wodny Świat”.

Na tle kraju obszar funkcjonowania LGR „Wodny Świat” wyróżnia się z pewnością wysokimi walorami przyrodniczymi. Rozległe kompleksy leśne, znaczny odsetek obszarów objętych ochroną prawną, w tym także ochroną rangi międzynarodowej, oraz niski stopień zanieczyszczenia powietrza i wód – te czynniki niewątpliwie wpływają na atrakcyjność turystyczną terenu, a co za tym idzie przyczyniają się i zachęcają wręcz do uprawiania różnych form rekreacji, w tym także wędkowania.

Przepiękne krajobrazy tej części województwa lubuskiego należą do najbardziej urozmaiconych terenów regionu. Ponad 65 % powierzchni owego obszaru to tereny leśne z ciekawymi przyrodniczo i turystycznie obiektami. W strukturze krajobrazu dominują przede wszystkim sosnowe bory, lecz nie brak tu także obszernych kompleksów o drzewostanach bukowych i dębowych. Najcenniejsze fragmenty siedlisk leśnych otoczono ochroną rezerwatową. Stanowią one swoiste „okno”, w którym turysta zobaczy fragment dawnych, dzikich kniei.

Opisywany obszar to również kraina wód. Płynie tu gęsta sieć mniejszych i niezwykle atrakcyjnych cieków.

Kolejnym malowniczym elementem tutejszego krajobrazu są jeziora. Na opisywanym obszarze jest ich wiele, co w połączeniu z rozległymi kompleksami leśnymi tworzy krajobraz o dużych walorach rekreacyjnych. Część terenu zagospodarowano zabudowując nabrzeża infrastrukturą hotelową. Pozostały obszar jednak, zachował swój naturalny wygląd i oczarowuje turystów nieskazitelną urodą. Podsumowując cechy krajobrazu tego regionu można dojść do wniosku, że jest tu zielono od lasów i niebiesko od wód, a ich urozmaiceniem są nadrzeczne łąki i niegęsto rozrzucone siedziby ludzkie.

Malowniczy krajobraz z okolic Słońska

Leśne ścieżki

Jezioro Lubiąż

Wzgórza morenowe w okolicy Jeziora Buszno

Es gibt Orte mit subtilem Charme, die Begeisterung wecken und einmal gesehen werden derart in Erinnerungen haften bleiben, dass man in ihre malerischen Ecken immer wieder zurückkehren muss. Und so ist eben das Einsatzgebiet der Lokalen Fischergruppe „Wodny Świat“ (dt. Wasserwelt), nämlich **die westlichen Teile der Woiwodschaft Lebus (poln. województwo lubuskie)**. Ein immer noch menschenarmes Land der Flüsse, Tale, weitreichender Wälder und Seen.

Gewiss bezaubert uns dieses Gebiet Polens mit außergewöhnlicher Tierwelt - insbesondere mit verschiedenen Vogelarten, vollkommener Schönheit der Forstreviere, Sauberkeit der Dutzenden von Seen sowie großartigen Handwerken des Menschen - von entzückenden, kleinen Kirchen bis hin zu großen Fortifikationsanlagen.

Seit einigen Jahren bemühen sich die auf diesem Gebiet vereinigten Institutionen und Organisationen, die Vorzüge dieser Gegend zu zeigen. Im Rahmen einer Reihe von mehreren Maßnahmen wurden Hunderte von Fahrrad-, Wanderwegen und Strecken für den in unserem Land immer beliebteren Sport Nordic Walking markiert und ausgeschildert. Darüber hinaus wurden Lehrpfade bzw. Themenwanderwege angelegt, Kajakrouten markiert, touristische Infrastruktur vorbereitet, Verleihpunkte für touristische Ausrüstung geöffnet und viel Werbematerial herausgegeben. All diese Maßnahmen ermöglichen es, die Schönheit des Einsatzgebiets der Lokalen Fischergruppe (poln. Abkürzung LGR) „Wodny świat“ zu entdecken.

Auf der Landesebene zeichnet sich das Einsatzgebiet der LGR „Wodny Świat“ sicherlich durch qualitativ hochstehende Werte der Natur aus. Die weiten Waldgebiete, ein großer Anteil von unter dem gesetzlichen Schutz stehenden Gebieten, darunter auch von internationalem Rang, sowie eine geringgradige Luft- und Wasserverschmutzung – diese Faktoren beeinflussen zweifellos die touristische Attraktivität des Gebiets, folglich tragen sie auch dazu bei und gar ermutigen viele Formen von Freizeitaktivitäten, auch den Angelsport zu treiben.

Die wunderschönen Landschaften dieses Teils der Woiwodschaft Lebus gehören zu den abwechslungsreichsten Gebieten der Region. Über 65 % jener Gebietsfläche stellen Waldgebiete mit interessanten Natur- und Touristikobjekten dar. In der Struktur der Landwirtschaft dominieren vor allem Kiefernwälder. Es mangelt aber auch nicht an weitreichenden Gebieten mit Buche- und Eichebeständen. Die wertvollsten Abschnitte der Waldlebensräume (Forstreviere) wurden zu Naturschutzgebieten. Sie stellen ein eigenartiges „Fenster“ dar, in welchem der Tourist ein Fragment der alten wilden dichten Wälder sieht.

Dieses Gebiet ist auch ein Wasserreich. Es fließt hier ein dichtes Netz von kleineren und äußerst attraktiven Wasserläufen.

Ein weiteres malerisches Element der hiesigen Landschaft sind die Seen. Innerhalb des erwähnten Gebietes gibt es viele Seen, die zusammen mit den weitreichenden Waldgebieten eine Landschaft mit großen Erholungsqualitäten bilden. Ein Teil des Gebiets wurde bewirtschaftet, indem man die Ufermauer mit Hotelinfrastruktur bebaute. Das übrige Gebiet erhielt jedoch sein natürliches Bild aufrecht und bezaubert die Touristen durch seine vollkommene Schönheit. Zusammenfassend könnte man zu dem Schluss kommen: Die Eigenschaften der Landschaft sorgen dafür, dass es hier grün von Wäldern und blau von den Gewässern ist und eine Abwechslung dafür die Wiesen und nicht allzu dicht verstreuten Siedlungen der Menschen sind.

Lokalna Grupa Rybacka Wodny Świat

Słońsk ze względu na swą lokalizację pełni funkcję tzw. bramy do Parku Narodowego „Ujście Warty”. Jednak warto się tam wybrać również z innych powodów, chociażby dlatego, by bliżej poznać datowaną na rok 1522 **świątynię Zakonu Joannitów**. Architektura wieży tego budynku nawiązuje do londyńskiej Katedry Westminster. Dziś świątynia pełni funkcję katolickiego kościoła. We wnętrzu można nasycić wzrok dziełami sztuki. Wśród nich dominuje ołtarz tworzony przez XVI-wieczne alabastrowe płaskorzeźby ułożone w sześciu poziomach. Ich wartość artystyczną podnoszą pieczołowicie wykonane detale, na przykład to, że dostrzec można emocje na twarzach wyrzeźbionych postaci. Misterne ożebrowanie sklepienia układa się w maltańskie krzyże wypełnione malowidłami, głównie herbami rodów szlacheckich związanych z zakonem.

Tuż obok kościoła znajdują się **ruiny pałacu** zakonnego oraz założona w ładnym, szachulcowym budynku przy kościelnym placu przez lokalne stowarzyszenie **Izba Pamięci z ekspozycją pamiątek Słońska**. Znajdują się tu ponadto dwa lapidaria, muzeum martyrologii, a nieopodal miejscowości, na Wale Wschodnim, **Pompownia „Słońsk”**. Ten ostatni to pochodzący z początku XX wieku obiekt hydrotechniczny, harmonijnie wkomponowany swą piękną architekturą w krajobraz okolicznych, podmokłych łąk.

Słońsk (dt. Sonnenburg) erfüllt aufgrund seiner Lage die Funktion des sog. Tores zum Nationalpark „Ujście Warty” (dt. Warthemündung). Es ist aber empfehlenswert auch aus anderen Gründen dorthin zu fahren, wenn auch nur, um das vom Jahre 1522 datierte **Gotteshaus des Johanniterordens** näher zu erkunden. Die Architektur des Turms dieses Gebäudes knüpft an die Londoner Westminster-Kathedrale an. Heute erfüllt das Gotteshaus die Funktion einer katholischen Kirche. Im Innenraum kann man den Anblick der Kunstwerke genießen. Unter ihnen dominiert ein durch die auf sechs Ebenen angeordneten Alabasterreliefs gebildeter Altar aus dem 16. Jahrhundert. Ihren künstlerischen Wert erhöhen die sorgfältig ausgeführten Details, zum Beispiel die erkennbaren Emotionen an den Gesichtern der gehauenen Gestalten. Das feine Rippengewölbe bildet Malteserkreuze, die mit Gemälden, meistens mit Wappen der mit dem Orden verbundenen Adelsfamilien, ausgefüllt sind.

Gleich neben der Kirche befinden sich die **Ruinen des Ordenspalast** und **Gedenkstube mit ausgestellten Erinnerungsstücken von Słońsk**, die in einem schönen Fachwerkgebäude am Kirchenplatz durch einen örtlichen Verein gegründet wurde. Darüber hinaus befinden sich hier auch zwei Lapidarien, Museum des Martyriums, und das in der Nähe der Ortschaft auf dem Ostwall gelegene **Pumpwerk „Słońsk”**. Das Pumpwerk aus dem frühen 20. Jahrhundert ist ein hydrotechnisches, mit seiner schönen Architektur in die Landschaft umliegender feuchten Wiesen harmonisch hineinkomponiertes Objekt.

Kościół farny rzymskokatolicki parafialny pod wezwaniem MB Częstochowskiej, gotycki z XV w.

Pałac joannitów, zniszczony przez pożar w 1975 roku

Przepompownia w Słońsku

Die Gegend von **Słońsk** ist eines der wichtigsten in ganz Europa Feuchtgebiete auf mehreren Tausenden von Hektar, auf welchem sich in der Zeit des Vogelzuges Hunderte von Vögeln sammeln. Abgesehen von der interessanten und seit Jahrhunderten mit dem Johanniterorden verbundenen Geschichte der Ortschaft ist das ein absoluter Vorzug.

Der Nationalpark „Warthemündung“ (poln. „Ujście Warty“) entstand im Jahre 2001 und erstreckt sich auf eine Fläche von über 8 Tausend Hektar. Er umfasst eines der letzten in Europa weitreichenden Feuchtgebiete im Binnenland. Unter Schutz stehen jedoch nicht die feuchten Lebensräume, sondern die dort angesiedelten Vögel. Unter ihnen gibt es Arten, die selten und vom Aussterben bedroht sind. Die touristische und naturbezogene Anziehungskraft des Parks ändert sich im Laufe des Jahres. Die Welt der Vögel bezaubert am meisten im Frühling, wenn diese migrieren, balzen und brüten. Dann im Herbst, wenn sie sich in Scharen auf den Ab-/Zuflussgebieten aufhalten, um die Energievorräte vor weiterem Zug in die Wintergebiete aufzufüllen. Die Vogelwelt im Park ist die meiste Zeit im Jahr interessant, die Beobachtungen in den zwei Sommermonaten sind jedoch am schwierigsten, weil die große Anzahl der Vögel sie wesentlich erschwert.

Mit Rücksicht auf die den Park besuchenden Touristen wurden einige in Bezug auf die Natur interessante Pfade abgesteckt und erforderliche Infrastruktur gebaut.

Okolice **Słońska** to jeden z najważniejszych w całej Europie terenów podmokłych, rozciągający się na przestrzeni kilku tysięcy hektarów i gromadzący w okresie wędrówek setki tysięcy ptaków. Obok ciekawej historii miejscowości, związanej od wieków z zakonem joannitów, stanowi to doskonały atut.

Park Narodowy „Ujście Warty“ powstał w 2001 r. i zajmuje powierzchnię ponad 8 tysięcy hektarów, i ocala jedno z ostatnich w Europie rozległych, śródlądowych mokradeł. Ochroną nie są jednak objęte owe podmokłe siedliska tylko zamieszkujące je ptaki. Wśród nich są gatunki, które uznano za rzadkie i zagrożone wyginięciem. Atrakcyjność przyrodnicza i turystyczna Parku zmienia się w ciągu roku. Świat ptaków najbardziej zachwyca wiosną, kiedy ptaki migrują, tokują i odbywają lęgi. Następnie jesienią, kiedy ogromne ich ilości zatrzymują się na rozlewiskach, by uzupełnić zapasy energii przed dalszą wędrówką na zimowiska. Świat ptaków Parku jest interesujący przez większą część roku, jednak najtrudniej prowadzić obserwacje przez dwa miesiące latem, ponieważ duża ich liczebność znacznie to utrudnia.

Z myślą o turystach, odwiedzających Park, wytyczono i oznakowano kilka ciekawych przyrodniczo ścieżek oraz wybudowano niezbędną infrastrukturę.

 Park Narodowy „Ujście Warty“

 Łabędź niemy

 Muszelka

 Czapla siwa

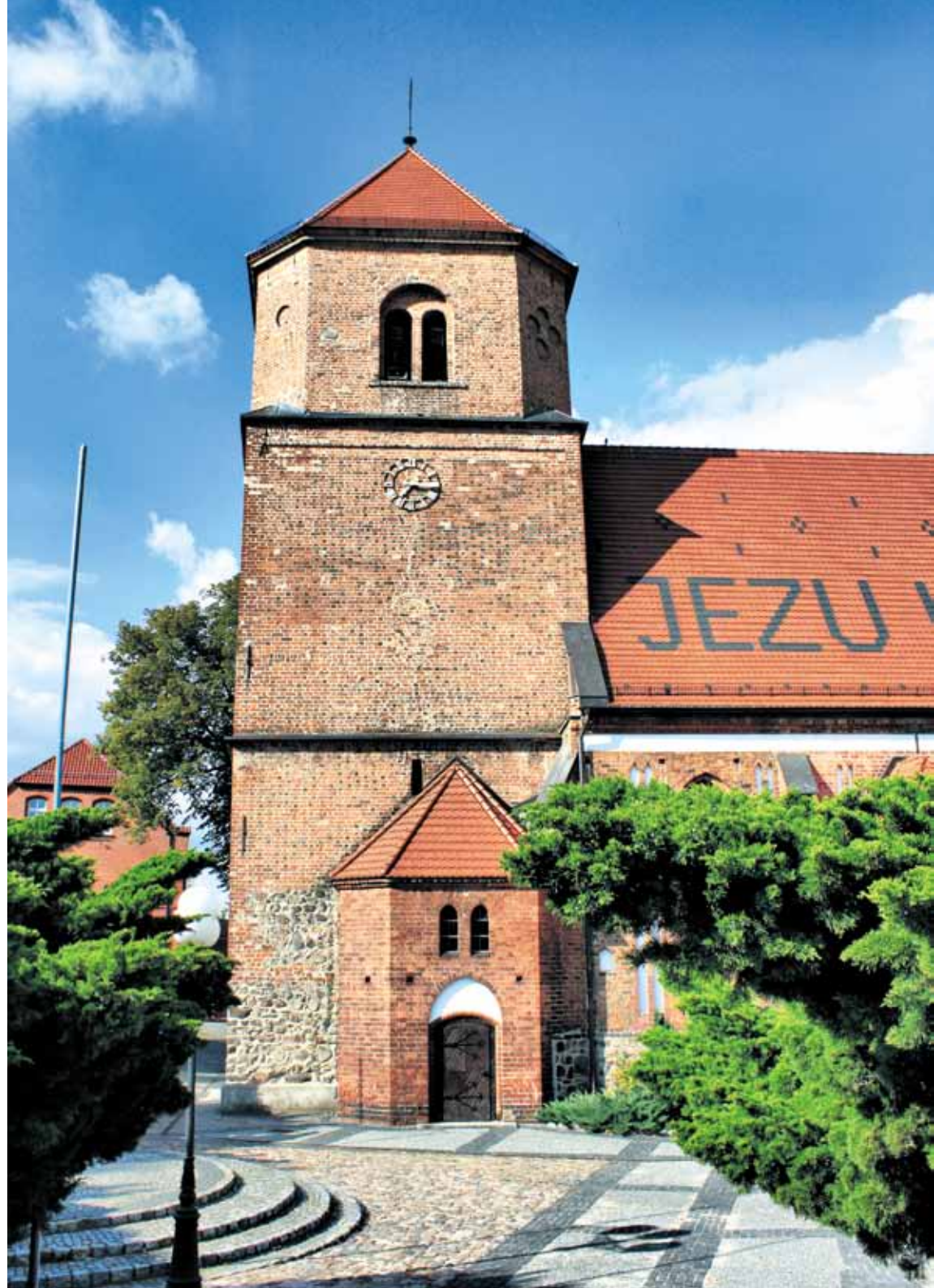
 Czaple białe w Parku Narodowym „Ujście Warty“

Gmina Słońsk słynie z malowniczo położonych wsi. Jedną z wielu na mapie województwa lubuskiego są **Ownice**, leżące nad rzeką Lenką (Łęczą). Najstarszą wzmianką, dotyczącą wspomnianej miejscowości, jest zapis z 1351 roku i brzmi „Ognitz”. Ownice położone są na terenach historycznych Ziemi Lubuskiej, która w połowie XIII wieku przeszła pod władanie brandenburskie. W Ownicach znajduje się ciekawy obiekt agroturystyczny – **Łowisko Komercyjne**. Obiekt ten jest obiektem nowym, o powierzchni liczącej 3 ha, przyciągającym miłośników lasu, wody, spokoju i ciszy. Cały ten obszar to dobrana kompozycja zieleni, mnóstwo krzewów, drzew, kwiatów. Ozdobą obiektu jest duży skalniak z różnorodną roślinnością. Wymarzone miejsce przede wszystkim dla osób lubiących wędkowanie.

Die Gemeinde Słońsk ist für ihre malerisch gelegenen Dörfer berühmt. Eines von vielen Dörfern auf der Karte der Woiwodschaft Lebus ist das Dorf **Ownice** (dt. **Ögnitz**) am Fluss Lenka bzw. Łęcza (dt. Lenzebach). Die älteste Erwähnung über diese Ortschaft ist eine Notiz aus dem Jahre 1351 und lautet „Ognitz”. Ownice liegt in den historischen Gebieten des Landes Lebus, das in der Mitte des 13. Jahrhunderts unter die brandenburgische Gewalt ging. In Ownice befindet sich ein interessantes agrotouristisches Objekt - **die kommerzielle Fischfanggründe** (poln. **Łowisko Komercyjne**). Das Objekt ist neu und hat eine Fläche von 3 ha, was die Liebhaber von Wald, Wasser, Ruhe und Stille anzieht. Das gesamte Gebiet ist eine zueinander passende grüne Komposition mit einer Unzahl von Sträucher, Bäumen und Blumen. Zum Schmuck des Objektes wurde ein großer Steingarten mit vielfältiger Flora. Ein traumhafter Ort vor allem für Angelnliebhaber.

 Łowisko komercyjne w Ownicach

Czyste powietrze, dzika zwierzyna, grzyby, jagody w sosnowych, bukowych i mieszanych lasach, obfitujące w ryby jeziora Pojezierza Lubuskiego tworzą przepiękne miejsce dla turystów zwane „**Sulęcińską Szwajcarią**”. Sieć dróg rowerowych i szlaków turystycznych w mieście i gminie należy do najatrakcyjniejszych w Polsce.

Tak dobre przygotowanie infrastruktury turystycznej przeznaczonej dla rowerzystów sprawiło, iż **Sulęcín** przez wielu bywa nazywany „**Rowerową Stolicą Ziemi Lubuskiej**”.

Sulęcín, to malownicze miasto, które rozwinęło się ze słowiańskiej osady targowej na skrzyżowaniu szlaków Frankfurt nad Odrą – Poznań, Krosno Odrzańskie – Gorzów Wielkopolski. W 1945 roku zabudowa miasta uległa zniszczeniu niemalże w połowie. Z zabytków zachował się: spalony i odbudowany gotycki **kościół św. Mikołaja**, który jest usytuowany w centralnej części miasta. Ten gotycki kościół z XIV w. wzniesiony został przez templariuszy. Początkowo skromny, jednonawowy budynek świątyni wykonany z kostki granitowej, nakryty sklepieniem krzyżowym, w ciągu kolejnych stuleci wielokrotnie rozbudowywany.

Kolejną atrakcją Sulęcína są częściowo zachowane **mury obronne z XIV w.** z furtą i śladami baszt, których budowę rozpoczęto w 1491 r. z polecenia mistrza zakonu joannitów Grzegorza z Schabendorf. Mur długości 1400 metrów został wykonany z kamieni polnych oraz cegieł. W części zachodniej, na podmokłym gruncie, przy stawie młyńskim, stanęła palisada. W murze nie było wartowni, jedynie w północno-zachodniej części zlokalizowano okrągłą basztę. Niegdyś istniały dwie bramy: od południa można było wjechać Bramą Ostrowską (była to podobno wysoka wieża ze stromym dwuspadowym dachem), natomiast od północy Bramą Młyńską mostem przez fosę w międzymurzu.

Po wewnętrznej stronie murów, niedaleko Bramy Młyńskiej, stał Dom Solny. Do dzisiaj zachowały się zaledwie dwa fragmenty murów miejskich w części północnej o łącznej długości około 200 metrów. Widoczne jest jeszcze częściowo ujście obronne oraz zamurowana w kształcie łuku brama.

Reine Luft, Wild, Pilze, Beeren in den Kiefern-, Buchen- und Mischwäldern mit fischreichen Seen der Seeplatte von Lebus bilden einen idyllischen Ort für Touristen, die sog. „**Sulęcińska Szwajcaria**” (dt. **Schweiz von Sulęcín**). Das Netz von Fahrrad- und Wanderwegen in der Stadt und Gemeinde gehört zu den attraktivsten Netzen in Polen.

Die so gut für die Radfahrer vorbereitete touristische Infrastruktur führte dazu, dass **Sulęcín** von Vielen „**Fahrrad-Hauptstadt des Landes Lebus**” genannt wird.

Sulęcín (dt. **Zielenzig**) ist eine malerische Stadt, die sich aus einem Slawendorf (Marktflecken) an der Wegkreuzung Frankfurt an der Oder - Posen (poln. Poznań), Krosno Odrzańskie (dt. Crossen an der Oder) - Gorzów Wielkopolski (dt. Landsberg an der Warthe) entwickelte. Im Jahre 1945 wurde die Bebauung der Stadt beinahe zur Hälfte zerstört. Von den Denkmälern blieb die niedergebrannte und wieder aufgebaute gotische **St.-Nikolaus-Kirche** (poln. Kościół św. Mikołaja) im zentralen Stadtteil erhalten. Diese gotische Kirche aus dem 14. Jahrhundert wurde von den Templern errichtet. Anfangs einfaches, einschiffiges Gebäude des Gotteshauses aus Granitsteinen mit Kreuzgewölbe wurde sie innerhalb der nächsten Jahrhunderte mehrmals ausgebaut.

Eine weitere Attraktion von Sulęcín ist die teilweise erhalten gebliebene **Schutzmauer aus dem 14. Jahrhundert** mit Pforte und Spuren von Basteien, deren Bau 1491 auf Anordnung des Meisters des Johanniterordens Gregor von Schlabrendorf aufgenommen wurde. Die Mauer mit einer Länge von 1400 Metern wurde aus Feldstein und Ziegel ausgeführt. Im westlichen Teil auf feuchtem Boden am Mühlenteich wurde eine Palisade gestellt. In der Mauer gab es keine Wache, nur im nordwestlichen Teil wurde eine runde Bastei lokalisiert. Einst gab es dort zwei Tore: vom Süden könnte man mit dem Tor von Ostrów - Brama Ostrowska (es war angeblich ein hohes Tor mit steilem Satteldach) hineinfahren, und vom Norden mit dem Mühlentor - Brama Młyńska durch die Brücke über dem Festungsgraben in der Zwischenmauer.

Innerhalb der Mauern stand in der Nähe vom Mühlentor das Salzhaus (poln. Dom Solny). Bis heute sind gerade noch zwei Fragmente der Stadtmauer im nördlichen Teil mit einer Gesamtlänge von etwa 200 Meter erhalten geblieben. Es sind noch teilweise ein Schutzausgang und ein in der Bogenform eingemauertes Tor erkennbar.

 Sulęcín – promenada nad rzeką Postomią

 Sulęcín – malowniczy rynek z fontanną
Jeziro Buszno

Oczywiście, oprócz szeregu zabytkowych obiektów, owianych zresztą mgiełką tajemnicy, **Sulęcín** ma do zaproponowania wiele innych atrakcji. Wśród nich godną polecenia jest z całą pewnością **promenada** nad rzeką Postomią z malowniczo wkomponowaną infrastrukturą. Tym samym stworzono wspaniałe miejsce do wypoczynku i rekreacji. Dzięki licznym podjazdom i schodom promenada służy zarówno spacerowiczom jak i rowerzystom. Ta urokliwa ścieżka wijąca się wzdłuż Postomii znakomicie współgra ze zlokalizowanym przy nim zabytkowym **Domem Joannitów**, który wraz z fragmentami murów obronnych jest jedną z najważniejszych atrakcji turystycznych miasta. Sulęcín otacza wiele pięknych zakątków. Zaliczyć do nich można okolice **jeziora Buszno i Buszenko**. Woda w tych akwenach jest niezwykle czysta, a dodatkowym atutem jest możliwość wypoczynku na piaszczystej plaży. W pobliżu jezior znajduje się wiele ciekawych ścieżek, które prowadzą przez **lasy bukowe**. Wytrwali piechurzy znajdą coś dla siebie – to z całą pewnością **góra Gorajec**. Wzniesienie ma 211 m n.p.m. i jest jednym z największych w województwie lubuskim.

Neben einer Reihe von historischen, übrigens geheimnisumwitterten, Objekten bietet **Sulęcín** noch viele andere Attraktionen. Empfehlenswert ist gewiss **die Promenade** am Fluss Postomia (dt. Postumfließ) mit malerisch hineinkomponierter Infrastruktur. Damit wurde dort ein wunderbarer Ort für Erholung und Freizeitaktivitäten geschaffen. Dank zahlreichen Zufahrtswegen und Treppen dient die Promenade sowohl den Spaziergängern wie auch den Radfahrern. Der dem Postumfließ entlang windende zauberhafte Pfad harmonisiert ausgezeichnet mit dem historischen **Johanniterhaus (pol. Dom Joannitów)**, das zusammen mit den Fragmenten der Schutzmauer eine der wichtigsten Touristenattraktionen der Stadt ist. Sulęcín ist mit vielen schönen Ecken umgeben. Zu diesen zählt die Gegend **der Seen Buszno (dt. Gross Bechen See)** und **Buszenko (dt. Kleiner Bechen See)**. Das Wasser in diesen Gewässern ist außergewöhnlich sauber und der zusätzliche Vorteil besteht darin, dass man hier die Möglichkeit einer Erholung am sandigen Strand in Anspruch nehmen kann. In der Nähe der Seen befinden sich viele interessante Pfade, die durch **Buchenwald** führen. Die Fußgänger mit viel Ausdauer finden hier etwas für sich – es wird sicherlich der **Berg Gorajec**. Die Erhebung befindet sich in 211 m u.d.M. und ist eine der höchsten in der Woiwodschaft Lebus.

Das Gebiet, wo die Lokale Fischergruppe „Wodny Świat“ wirkt, ist eine attraktive Region für Liebhaber aktiver Erholung und Touristen, die an der Geschichte dieses Gebietes interessiert sind. Die Fahrrad- und Wanderwege ermöglichen es, die Naturqualitäten zu bewundern, die Kajakrouten an den Flüssen **Ilanka** (dt. **Eilang**) und **Pliszka** (dt. **Pleiske**) führen hingegen zu vielen schwer erreichbaren Orten. Der Fluss Ilanka gehört durch seine natürlichen Schätze und malerische Lage zum Schutzgebiet.

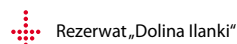
Um die verschiedenen Arten von Torfmoor, Anlagen innerhalb der natürlichen und halbnatürlichen Landschaft, die sich mit einem Reichtum an Flora, Fauna auszeichnen, und eigenartigen seltenen Pflanzeneinheiten aus wissenschaftlichen und didaktischen Gründen zu erhalten, wurde im Jahre 2000 **das Naturschutzgebiet Tal Ilanka** (poln. **Rezerwat Dolina Ilanki**) gegründet.

Das Reservat umfasst eine Fläche von 239,23 ha und liegt in der Gemeinde Torzym (dt. Sternberg in der Neumark). Es ist das größte Torfmoor-Wald-Reservat in der Woiwodschaft Lebus und das größte Refugialgebiet der bedrohten Art der stumpfblütigen Binse in Polen.

Obszar, gdzie funkcjonuje Lokalna Grupa Rybacka „Wodny Świat“, jest rejonem atrakcyjnym dla amatorów aktywnego wypoczynku i dla turystów zainteresowanych historią tego terenu. Ścieżki rowerowe i szlaki dla pieszych pozwolą na podziwianie walorów przyrodniczych, natomiast trasy kajakowe wyznaczone po rzekach **Ilanka** i **Pliszka** zabiorą w trudno dostępne miejsca. Rzeka Ilanka, poprzez swoje naturalne bogactwo oraz malownicze położenie, wpisuje się w obszar objęty ochroną.

W 2000 roku, by zachować, ze względów naukowych i dydaktycznych, różnego rodzaju torfowiska, zespoły w obrębie naturalnego i półnaturalnego krajobrazu wyróżniającego się bogactwem flory, fauny i swoistych rzadkich jednostek roślinnych, utworzono **Rezerwat Dolina Ilanki**.

Rezerwat zajmuje powierzchnię 239,23 ha i położony jest w gminie Torzym. Jest największym torfowiskowo – leśnym rezerwatem przyrody w województwie lubuskim, a także największą w Polsce znaną ostoją zagrożonego gatunku situ tępokwiatowego.

Rezerwat „Dolina Ilanki”

Lokalna Grupa Rybacka Wodny Świat

Nieopodal Torzymia znaleźć można niewielkie, choć bardzo urzekające, jezioro **Ilno**. Okolice samego **Torzymia** to obszar, na którym żyją wyjątkowe gatunki zwierząt i roślin, które należy chronić, co skutkuje utworzeniem tutaj obszaru Natura 2000. Torfowisko przejściowe w rejonie jeziora Jeziorko (nazywanego także Dzikim) jest jedno z cenniejszych w lubuskim. W **Wilczym (Jasnym)** stwierdzono występowanie rzadkiego (w województwie lubuskim) gatunku - jezierzy morskiej. W okolicach Garbicza rosną stare aleje dębowe i lipowe oraz ponad 100 letnie dęby i buki oraz rzadki okaz – cypryśnik błotny. Spotkać tam można bardzo cenne gatunki chrząszczy – jelonka rogacza i pachnicę dębową.

Unweit von Torzym findet man einen kleinen und doch verzaubernden See **Ilno**. Die Gegend von **Torzym** selbst ist ein Gebiet, in welchem außergewöhnliche Tier- und Pflanzenarten leben, die geschützt werden müssen. Deshalb wurde hier das Gebiet Natura 2000 gebildet. Die Zwischen- bzw. Übergangsmoore in der Umgebung von See Jeziorko (dt. Kleiner See), auch Dzikie (dt. Wilder See) genannt, sind eine der wertvollsten im Land Lebus. Im See **Wilcze (Jasne)** stellte man die (in der Woiwodschaft Lebus) seltene Art **des Großen Nixenkrauts** fest. In der Gegend von Garbicz (dt. Görbitsch) wachsen alte Eichen- und Lindenalleen sowie über 100-Jahre-alte Eichen und Buchen, außerdem ein seltenes Exemplar - die Echte Sumpfzypresse. Hier kann man auch sehr wertvolle Arten der Käfer – Hirschkäfer und Eremit finden.

 Jezioro Wilcze (Jasne)

 Jezioro Ilno

✦ Szachulcowa zabudowa w Rudnej

✦ Kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki pod wezwaniem św. Mikołaja w Rudnej, szachulcowy

Eigentlich hat jedes Dorf in diesem Teil der Woiwodschaft Lebus seine eigene faszinierende Geschichte. Es ist unmöglich sie alle zu erwähnen, deshalb muss man sich auf solche begrenzen, die am meisten zaubern. Dazu gehört gewiss das Dorf **Rudna** (dt. **Raudten**). Die geschlossene Bebauung dieses Dorfes erstreckt sich an beiden Seiten der Straße, um kleinen Platz an der Kirche und um den See Rudna herum. Dank den vielfältigen Touristik- und Freizeitqualität hat das Dorf aktuell den Charakter eines Ferienortes. Bis auf die erwähnten Attraktionen bietet Rudna noch eine Überraschung. Diese ist **die Filial-St.-Nikolaus-Kirche**. Bemerkenswert ist die Tatsache, dass die Kirche ein Beispiel der sakralen Volksarchitektur darstellt. In der nächsten Umgebung fehlt nicht an interessanten Orten, die für Besuche empfehlenswert sind. Eins davon ist das Dorf **Miechów** (dt. **Meekow**) mit einer Kirche, die 1665 gebaut wurde.

In der Struktur der Landschaft dominieren Waldbiotope (Forstreviere) von **Bory Postomskie** (dt. **Postomia Hochwälder**).

In diesem Meer von Bäumen liegen spärlich zauberhafte Dörfer und kleine Städte, deren wesentliche Landschaftselemente die Seen sind. Örtlich herrschen sie sogar vor, besonders in der Gegend von **Łągów Lubuski** (dt. **Łagow**), **Lubniewic** (dt. **Königswalde**) und **Ośno Lubuskie** (dt. **Drossen**).

Właściwie każda wieś położona w tej części województwa lubuskiego ma swoją fascynującą historię. Nie sposób je wszystkie wymienić, stąd należy ograniczyć się do tych najbardziej zachwycających. Taka też jest wieś **Rudna**. Zabudowa tej wsi jest zwarta, rozmieszczona po obu stronach drogi, rozciągająca się wokół niewielkiego placu przykościelnego oraz jeziora Rudna. Aktualnie wieś, dzięki bogatym walorom turystyczno-rekreacyjnym, ma charakter letniskowy. Oprócz wspomnianych atrakcji, Rudna oferuje jeszcze jedną niespodziankę. Jest nią z całą pewnością **Kościół filialny pw. św. Mikołaja**. Na uwagę zasługuje fakt, iż reprezentuje on przykład ludowej architektury sakralnej. W najbliższej okolicy nie brakuje ciekawych miejsc, które warto odwiedzić. Jednym z nich jest wieś **Miechów** z kościołem wybudowanym w 1665 roku.

W strukturze krajobrazu zdecydowanie dominują siedliska leśne **Borów Postomskich**.

W tym morzu drzew przycupnęły z rzadka urocze wsie i miasteczka, których równie istotnym elementem krajobrazu są jeziora. Miejscami wręcz dominują, zwłaszcza w okolicy **Łągowa Lubuskiego**, **Lubniewic** i **Ośna Lubuskiego**.

Lokalna Grupa Rybacka Wodny Świat

Wśród wielu atrakcyjnych miejscowości tej części Ziemi Lubuskiej na szczególną uwagę zasługuje **Łagów Lubuski**. Miejscowość ta położona nad dwoma jeziorami: **Trześniowskim i Łagowskim** uznawana jest za jedno z najpiękniejszych miejsc na Ziemi Lubuskiej. Oczywiście największym atutem miejscowości jest doskonałe położenie - Łagowski Park Krajobrazowy, Jezioro Łagowskie, Jezioro Trześniowskie oraz bliskość takich miast jak Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski oraz Słubice (wszystkie oddalone o około 50 km). Położony na wąskim przesmyku pomiędzy dwoma jeziorami Łagów od dawien dawna pełnił funkcje strategiczne na styku granic Wielkopolski, Pomorza, Brandenburgii i Śląska.

Na tle ciekawej zabudowy miasta wyróżnia się **zamek joannitów**, który został zbudowany na przesmyku dwóch jezior, na wzgórzu otoczonym **zabytkowym parkiem** z wieloma **pomnikami przyrody**. Urokliwa zabudowa miasta dostarcza niezapomnianych wrażeń, a położone blisko siebie obiekty stwarzają niepowtarzalną możliwość zobaczenia jeszcze wielu innych atrakcji. Wśród nich można wymienić chociażby **Bramę Marchijską**, zwaną też czasem Niemiecką - jedna z dwóch średniowiecznych bram miejskich, zamykających mierzącą 120 metrów uliczkę z zabytkowymi domami. Pochodzi z XVI wieku, w dolnej części ceglana, w górnej szachulcowa. Z kolei w południowej części historycznej zabudowy znajduje się **Brama Polska** zwana też Poznańską.

Unter vielen attraktiven Ortschaften dieses Teils des Landes Lebus ist **Łagów Lubuski** besonders beachtenswert. Dieser an zwei Seen: **Trześniowskie (dt. Tschetsch See)** und **Łagowskie (dt. Lagower See)** gelegene Ort gilt als einer der schönsten Orte des Landes Lebus. Der größte Vorteil der Ortschaft ist gewiss die ausgezeichnete Lage - Lagower Landschaftspark, Lagower See, Tschetsch See sowie die Nähe von solchen Städten wie Zielona Góra (dt. Grünberg in Schlesien), Gorzów Wielkopolski (dt. Landsberg an der Warthe) und Słubice (dt. Frankfurt (Oder)-Dammvorstad, alle ca. 50 km entfernt. Gelegen auf der Landenge zwischen zwei Seen erfüllte Łagów seit jeher die strategischen Funktionen am Treffpunkt der Grenzen von Großpolen (poln. Wielkopolska), Pommern (poln. Pomorze), Brandenburg und Schlesien (poln. Śląsk). Vor dem Hintergrund der interessanten Bebauung der Stadt unterscheidet sich **die Burg der Joanniter**, der auf der Landenge zwischen zwei Seen auf einem mit **historischem Park** mit vielen **Naturdenkmälern** umgebenen Hügel gebaut wurde. Die zauberhafte Bebauung der Stadt ist unvergesslich und die beieinander liegenden Objekte geben die einmalige Möglichkeit noch viele weitere Attraktionen zu sehen. Unter ihnen kann beispielsweise **das Markische Tor (poln. Brama Marchijska)** erwähnt werden, auch das Deutsche Tor genannt - eins von zwei mittelalterlichen Stadttoren, das die 120 Meter lange Gasse mit historischen Häusern abschließt. Das aus dem 16. Jahrhundert stammende Tor wurde, im unteren Teil aus Ziegel und im Oberen als Fachwerk ausgeführt. Im südlichen Teil der historischen Bebauung befindet sich wiederum **das Polnische Tor (poln. Brama Polska)** auch Posener Tor genannt.

 Zamek Joannitów w Łagowie

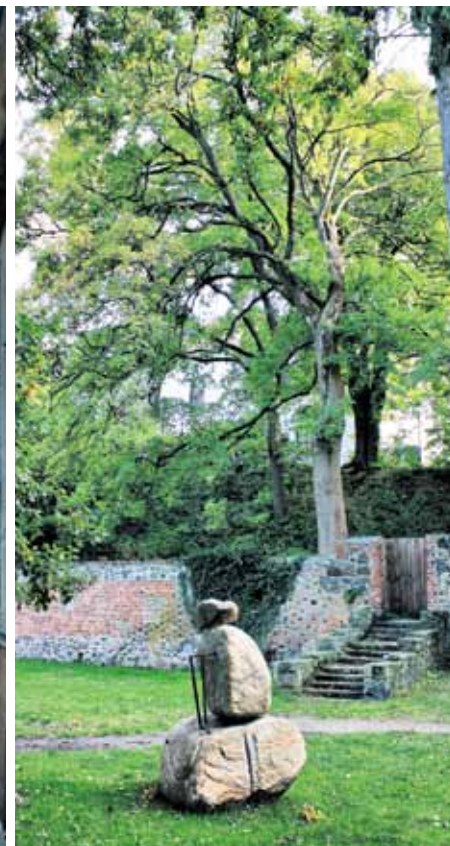
 Nad Jeziorem Łagowskim

 Brama Marchijska, zwana też Niemiecką lub Berlińską, murowano-szachulcowa, pochodząca z XVI-XVIII wieku

 Zespół parkowy nad Jeziorem Trześniowskim

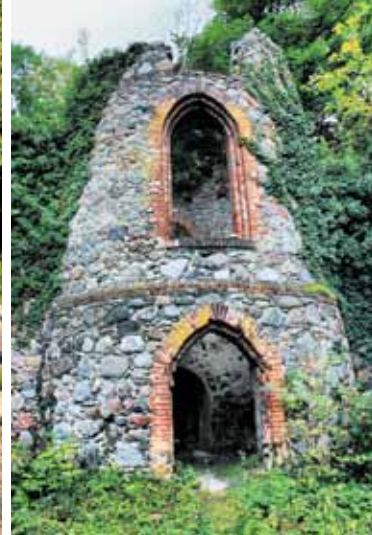

 Jezioro Trześniowskie
 Brama Polska, zwana też Poznańską, murowano-szachulcowa

✦ Kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem MB Różańcowej w Lubniewicach, gotycki

✦ Rynek w Lubniewicach

✦ Pawilon parkowy w Gliście

✦ Zespół pałacowy z XVIII wieku w Gliście

✦ Lubniewice: Pałac, wybudowany w 1793 roku, w stylu neoklasycyzyzm; Ośrodek wypoczynkowy; Malownicze uliczki; Hotel Woiński Spa

Lubniewice ist eine Kleinstadt mit dem Titel „der am meisten ökologischen Gemeinde Polens“, die auch als „**touristische Perle**“ des Landes **Lebus** allbekannt ist. Diesen Ruf verdankt sie der zauberhaften Architektur, malerischen Lage zwischen drei Seen und der Touristik-Infrastruktur, die eine breite Kundenpalette anzieht. Die Stadt liegt zwischen den Seen **Lubiąż (dt. Lübbens-See)** und **Krajnik** in der Nachbarschaft des in der Gegend größten Sees - **Lubniewsko** (240 ha). Der See Lubiąż ist ein Rinnen- und Sperr-See mit gut entwickelter Uferlinie mit größter Tiefe von 12,8 m. Das Gewässer erstreckt sich westlich von Lubniewice mit enger winkelliger Rinne.

Seit einigen Jahren steht es unter Schutz und wird intensiv mit Fischen besetzt. Die Fischer fangen hier prächtige Exemplare u.a. von Zander, Hecht, Barsch, Plötze, Wels, Aal, Schleie, Karpfen, Brachse und Weißem Amur. Die großen Gewässer, an welchen gepflegte Strände mit Bade- und Anlegestellen liegen, bieten ausgezeichnete Bedingungen für Wassersport u.a. für Segelsport, Schwimmen, Surfen und Windsurfing. Vor Ort kann man die Ausrüstung zum Schwimmen und Angeln ausleihen.

Um die Schönheit der Stadt kennen zu lernen, wird es ein Spaziergang **vom Markt mit der Promenade** dem See entlang empfohlen. Anschließend gelangt man **mit der langen Brücke** zum gegenüberliegenden Ufer, wo sich der **Landschaftspark** aus dem frühen 19. Jahrhundert mit Neorenaissance-Schloss von 1907 befindet. Bei einem Spaziergang mit den Gassen kann man **die gotische Kirche** aus dem 15. Jahrhundert erblicken. Die neuen Attraktionen die es ermöglichen, die Gegend kennen zu lernen sind: **Wanderweg Königswalder Legenden (poln. Szlak Lubniewickich Legend)** und **Königswalder Wanderweg der Kulturtraditionen (poln. Lubniewicki Szlak Tradycji Kulturowych)**. Es sind Routen mit einer Länge von etwa 40 km mit stilvoller Infrastruktur. Die Lage von Lubniewice macht diese Ortschaft zu einer attraktiven Ausflugsbasis für das Erkunden der Zauber der umliegenden Gebiete (Naturlandschaftsgebiet - Uroczysko Lubniewsko, Łagowski Landschaftsschutzpark - Łagowski Park Krajobrazowy, Fluss Obra etc.).

Eine weitere interessante Sehenswürdigkeit dieses Landes ist **das Schloss in Gliśno (dt. Gleifsen)**. Ein gut erhaltenes prachtvolles Gebäude aus dem Jahre 1793 mit weitreichendem Park, in welchem sich Ruinen und ein Mausoleum befinden. Darüber hinaus ist es empfehlenswert **die Kirche aus dem Jahre 1830** in Gliśno zu sehen. Seit 1978 erfüllt das Schloss in Gliśno die Funktion eines Schulungs- und Erholungszentrums, das durch das Landwirtschaftliche Beratungszentrum geführt wird. Im Schloss werden derzeit Hotel- und Gastronomie-Dienstleistungen angeboten, Schulungen sowie Veranstaltungen organisiert. Bekannt ist es aber meistens durch die Ausstellungen und Veranstaltungen im Freien, z.B. die alljährliche Agrarmesse. In der Gegend von Lubniewice, in **Rogi (dt. Sophienwalde)** und **Jarnatów (dt. Arensdorf)** befinden sich zwei weitere von Parks umgebenen Schlösser. Sie sind aber für Touristen zurzeit nur beschränkt zugänglich.

Lubniewice to niewielkie miasteczko z tytułem „Najbardziej Ekologicznej Gminy w Polsce“, które również jest powszechnie znaną „**turystyczną perełką**“ **Ziemi Lubuskiej**. Opinię tę zawdzięcza uroczej architekturze, malowniczoemu położeniu pomiędzy trzema jeziorami i infrastrukturze turystycznej, atrakcyjnej dla szerokiego wachlarza odbiorców.

Miasto położone jest między jeziorami **Lubiąż** i **Krajnik** w sąsiedztwie największego w tej okolicy jeziora - **Lubniewsko** (240 ha). Jezioro Lubiąż jest jeziorem rynnowo-zaporowym z bardzo dobrze rozwiniętą linią brzegową z największą głębokością 12,8 m. Zbiornik rozciąga się na zachód od Lubniewic wąską krętą rynną. Od kilku lat jest chroniony i intensywnie zarybiany. Rybacy wyławiają stąd wspaniałe okazy, m. in. sandacze, szczupaki, okonie, płocie, sumy, węgorze, liny, karpie, leszcze i amury.

Duże akweny, nad którymi znajdują się zadbane plaże z kąpieliskami i przystaniami stwarzają doskonałe warunki do uprawiania sportów wodnych m. in. żeglarstwa, pływania, surfingu i windsurfingu. Na miejscu można wypożyczyć sprzęt do pływania i sprzęt wędkarski.

Aby poznać urodę miasta, warto z **rynku** przespacerować się **promenadą** wzdłuż jeziora, po czym **długim mostem** dostać się na przeciwległy brzeg, gdzie znajduje się **park krajobrazowy** z początku XIX w., a w nim neorenesansowy **zamek** z 1907 r. Spacerując uliczkami, dostrzec można **gotycki kościół** z XV w. Nowymi atrakcjami pozwalającymi poznać okolice są: **Szlak Lubniewickich Legend i Lubniewicki Szlak Tradycji Kulturowych**. Są to trasy o długości ok. 40 km wyposażone w stylową infrastrukturę. Położenie Lubniewic czyni je atrakcyjną bazą wypadową do poznawania uroków okolicznych terenów (Uroczysko Lubniewsko, Łagowski Park Krajobrazowy, Obra itd.).

Kolejna ciekawostka tych ziem to **Pałac w Gliście**. Dobrze zachowany, okazały budynek z 1793 roku, z rozległym parkiem, w którym znajdują się ruiny oraz mauzoleum. W Gliście ponadto warto zobaczyć **kościół z 1830 roku**. Od 1978 r. pałac w Gliście pełni funkcje ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego prowadzonego przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Obecnie w pałacu są świadczone usługi hotelarskie, gastronomiczne, organizowane są szkolenia oraz przyjęcia, ale najbardziej znany jest z organizacji wystaw i imprez plenerowych, np. corocznych targów rolniczych. W okolicy Lubniewic, w **Rogach** i **Jarnatowie** znajdują się dwa kolejne pałace otoczone parkami. Jednak ich udostępnienie turystyczne jest obecnie ograniczone.

✦ Ośrodek wypoczynkowy w Lubniewicach

Kolejną atrakcją tej części województwa lubuskiego jest ogromny kompleks poniemieckich fortyfikacji z czasów II wojny światowej – **Międzyrzecki Rejon Umocniony** (MRU). Powstał w latach 30-tych XX w. na ówczesnym pograniczu niemiecko – polskim. Fortyfikacje tworzyły system kilkudziesięciu żelbetowych bunkrów rozciągających się na długości ok. 100 km. Niektóre z nich były połączone systemem podziemnych tuneli. One właśnie stanowią dziś największą turystyczną atrakcję MRU. Wydrążono je na głębokości 30-50 m pod powierzchnią ziemi tworząc labirynt o łącznej długości około 30 km. Wejście do podziemi znajduje się w niewielkiej miejscowości Pniewo, ok. 10 km na południe od Międzyrzecza.

W dzisiejszych czasach mroczne zakamarki MRU stały się idealnym miejscem schronienia dla **nietoperzy**, uwielbiających warunki panujące w podziemiach systemu – stała temperatura 8-10 stopni, niezmienna wilgotność oraz mrok – przyciąga każdej zimy ok. 30 000 sztuk tych „latających myszy”. Właśnie ze względu na ochronę przysypiających zimę nietoperzy większość podziemnych tuneli udostępniona jest turystom tylko w okresie letnim – od kwietnia do października.

Jednak mimo że wieś ta najczęściej kojarzy się z Pętlą Boryszyńską oraz Złotem Miłośników Fortyfikacji, a przebywający w okolicy schodzą głównie pod ziemię, by zwiedzać bunkry, warto rozejrzeć się również po powierzchni, bo nie tak trudno znaleźć w **Boryszynie** zabytkowy **kościółek z XVII wieku**. Leży akurat w centrum wsi, na lekkim wzniesieniu, otoczony kamiennym murem.

Eine weitere Attraktion in diesem Teil der Woiwodschaft Lebus ist ein großer Komplex ehemals deutscher Fortifikationen aus der Zeit des 2. Weltkrieges - **Międzyrzecki Rejon Umocniony**, kurz MRU (Festungsfront Oder-Warthe-Bogen, volkstümlich Ostwall). Sie entstand in den 30-er Jahren des 20. Jahrhunderts im damaligen deutsch-polnischen Grenzgebiet. Die Fortifikationen bildeten ein System von einigen Dutzenden Stahlbetonbunkern auf einer Länge von etwa 100 km. Einige davon waren mit dem System unterirdischer Tunnels verbunden. Es sind jene, die heute die größte Touristenattraktion von MRU (dt. FFOWB) darstellen. Die Tunnels wurden in einer Tiefe von 30 bis 50 m unter der Erde gegraben und bilden ein etwa 30 km langes Labyrinth. Der Eingang befindet sich in einer kleinen Ortschaft Pniewo (dt. Osterwalde), etwa 10 km südlich von Międzyrzecze (dt. Mesertitz).

Heute werden die düsteren Winkel von MRU zum idealen Unterschlupf für **Fledermäuse**, die die Verhältnisse im Untergrund des Systems sehr gerne haben. Konstante Temperatur 8 bis 10 Grad, unveränderliche Feuchtigkeit und Dämmerung ziehen im Winter ca. 30 000 Stück dieser „fliegenden Mäuse“ an. Aufgrund des Schutzes der im Winter durchschlafenden Fledermäuse sind die meisten Tunnels für die Touristen nur in der Sommerzeit vom April bis Oktober zugänglich.

Jedoch obwohl dieses Dorf meistens an die Burschener Schleife (poln. Pętla Boryszyńska) und an das Treffen der Fortifikationsliebhaber erinnert und die Besucher hauptsächlich die Treppe in den Untergrund nehmen, um die Bunker zu besichtigen, wird es auch empfohlen, sich auf der Oberfläche umzusehen, weil es nicht so schwer ist, in **Boryszyn (dt. Burschen)** die historische kleine **Kirche aus dem 17. Jahrhundert** zu finden. Sie liegt genau im Dorfzentrum auf einer leichten Erhebung und ist von einer Steinmauer umgeben.

Infrastruktura turystyczna w Boryszynie

Obiekty Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego z lat 1934-1945

Infrastruktura turystyczna w Boryszynie

Inszenaż walk w Boryszynie

Bardzo zróżnicowany krajobraz, topografia terenu, a przy tym niewielkie zaludnienie, to jedne z atutów gminy Krzeszyce. Około 50% powierzchni gminy zajmują **Lasy Skwierzyńsko-Sulęcińskie**, bogate w runo leśne i zwierzyńę. Część lasów porasta wzgórza morenowe, co zdecydowanie podnosi walory tego obszaru, czyni krajobraz piękniejszym i bardziej urozmaiconym, a przez to sprawia wrażenie podgórskiego. Północna część terenu, bogata w urodzajne pola i łąki, a także liczne stawy potorfowe, położona jest w Pradolinie Warty. W okolicznych akwenach żyją prawie wszystkie gatunki ryb słodkowodnych, występujące w Polsce, łącznie ze szlachetnym węgorzem, co stanowi istny **raj dla wędkarzy**. Rzeki te, z roku na rok, stają się coraz czystsze. W Postomii, która na odcinku powyżej Krzeszyc ma jeszcze rwący nurt, pojawiły się **pstrągi**, które są kolejnym dowodem na unikatowość świata przyrody.

Obszar gminy Krzeszyce, oprócz fascynującego świata flory i fauny, jest również skarbnicą urokliwych zabytków. Większość miejscowości, położonych na tym terenie, może poszczycić się zabytkowymi kościołami. Część wsi zachowała swój pierwotny układ przestrzenny, co sprawia wrażenie jakby czas zatrzymał się w miejscu. W przeciwieństwie do pobliskich wsi, zakładanych w średniowieczu i rozbudowywanych przez stulecia, te w gminie Krzeszyce powstały w XVIII wieku. Jedną z najstarszych osad jest Studzionka, założona w 1772 r. w obrębie tzw. Krzeszyckich Łęgów Zakonnych oraz wieś **Rudna** czy położona na leśnej enklawie, w pobliżu źródeł Krzemiennej – wieś **Maszków**. Nieopodal Kołczyna szczególną uwagę zwraca **dom „mistrza wałowego”**, usytuowany na wale przeciwpowodziowym Warty .

Obszar Lokalnej Grupy Rybackiej „Wodny Świat” to prawdziwe turystyczne „Eldorado” - zwłaszcza dla tych, którzy dziką przyrodę i aktywny wypoczynek przedkładają nad gwar dużych miast. Tych bowiem tutaj wiele nie znajdziemy, a na turystów czeka dużo innych atrakcji. **Zapraszamy w te strony!**

Vielfältige Landschaft, differenzierte Topografie und dabei geringe Besiedlung sind einige der Qualitäten der Gemeinde Krzeszyce (dt. Kriescht). Etwa 50% der Gemeindefläche beanspruchen reich an Bodendecker und Wild Wälder von Skwierzyzna (dt. Schwerin an der Warthe) und Sulęcín (dt. Zielenzieg). Ein Teil der Wälder wächst auf dem Moränenhügel, was die Valoren dieses Gebiets erhöht, die Landschaft schöner und noch vielfältiger gestaltet und dadurch den Eindruck einer Gebirgsgegend erweckt. Der nördliche Teil des Gebietes mit fruchtbaren Feldern und Wiesen sowie vielen Teichen nach dem Torfabbau liegt im Urstromtal der Warthe. In den umliegenden Gewässern leben fast alle Arten von Süßwasserfischen, die in Polen auftreten, inklusive des edlen Aals - ein reines Paradies für Angler. Diese Flüsse werden von Jahr zu Jahr sauberer. In Postomia (dt. Postumfließ), die an der Strecke über Krzeszyce noch reißende Strömungswelle hat, tauchten Forellen auf - ein weiterer Beweis für die Einzigartigkeit der Naturwelt.

Das Gebiet der Gemeinde Krzeszyce ist außer der faszinierenden Welt der Flora und Fauna auch eine Fundgrube zauberhafter Denkmäler. Die meisten Ortschaften können sich hier historischer Kirchen rühmen. Einige Dörfer haben ihre ursprüngliche Raumplanung erhalten, wodurch der Eindruck entsteht, dass die Zeit stillsteht. Anders als die nahe gelegenen, im Mittelalter gegründeten und über die Jahrhunderte erweiterten Dörfer entstanden die Dörfer der Gemeinde Krzeszyce im 18. Jahrhundert. Eine der ältesten Siedlungen ist Studzionka (dt. Albrechtsbruch), gegründet im Jahre 1772 innerhalb des Gebiets sog. Krzeszyckie Łęgi Zakonne (dt. Ordens-Bruchwälder von Krietsch) und das Dorf Rudna (dt. Rauden) oder das in der Enklave der Wälder in der Nähe der Quellen von Krzemienna liegende Dorf Maszków (dt. Neudorf bzw. Mittenwalde). Unweit von Kołczyn (dt. Költschen) gilt die besondere Aufmerksamkeit dem Haus des Damm-Meisters (poln. „dom mistrza wałowego”) auf der Hochwasserschutzmauer an der Warthe.

Das Gebiet der Lokalen Fischergruppe „Wodny Świat” ist ein echtes „Eldorado” für Touristen - vor allem für solche, die wilde Natur und aktive Erholung dem Lärm der Großstadt vorziehen. Von großen Städten gibt es hier nicht viele, dafür warten auf die Touristen viele andere Attraktionen. **Wir laden Sie ein, diese Gegend zu besuchen!**

Wędkowanie o świcie

Dom mistrza wałowego niedaleko Kołczyna; Pstrąg potokowy z Postomii; Kościół we wsi Maszków

 Dzikie Lasy Skwierzyńsko-Sulęcińskie

Lokalna Grupa Rybacka

Pojezierze

Dobiegniewskie

Wiele zacisznych miejsc w naszym kraju cieszy się długą tradycją opiewania swego piękna. Stąd większości z nas znane są górskie turnie, nadmorskie plaże czy malownicze miejscowości. Na tych osobliwościach się jednak nie kończy. Istnieją miejsca o urodzie bardziej subtelnej, budzącej podobny zachwyt. Taki jest właśnie obszar działania **Lokalnej Grupy Rybackiej „Pojezierze Dobięgniewskie”**, czyli **północno-zachodnia część województwa lubuskiego**. Kraina rzek, dolin, rozległych lasów, jezior i wciąż jeszcze niewielkiego zaludnienia.

Z całą pewnością ten fragment Polski oczaruje nas widowiskowymi zjawiskami świata fauny i flory, nieskazitelną urodą leśnych uroczysk, czystością dziesiątek jezior oraz tworam ludzkich rąk - uroczych, niewielkich kościołów oraz pałaców.

Od kilku lat instytucje oraz organizacje zrzeszone na tym obszarze wkładają wspólnie duży wysiłek w możliwie pełne ukazanie walorów swych okolic. W ramach szeregu akcji oznakowano setki kilometrów ścieżek rowerowych, pieszych czy tras do uprawiania coraz bardziej popularnego w naszym kraju nordic walking`u. Ponadto utworzono ścieżki edukacyjne, wyznaczono szlaki kajakowe, przygotowano infrastrukturę turystyczną, utworzono wypożyczalnie sprzętu turystycznego oraz wydano wiele materiałów promocyjnych. Dzięki tym wszystkim działaniom możliwe jest odkrywanie piękna obszaru działania Lokalnej Grupy Rybackiej „Pojezierze Dobięgniewskie”.

Na tle kraju obszar funkcjonowania LGR „Pojezierze Dobięgniewskie” wyróżnia się z całą pewnością wysokimi walorami przyrodniczymi. Na uwagę zasługuje chociażby bardzo wysoka lesistość, znaczny odsetek obszarów objętych ochroną prawną oraz relatywnie niskie zanieczyszczenie powietrza i wód. Rozległe kompleksy leśne oraz liczne obszary chronione mają niewątpliwie bardzo duże znaczenie dla każdego, kto ceni sobie niczym nie zakłóconą aurę wypoczynku. Czynniki owe są gwarancją dobrego stanu środowiska przyrodniczego, co z kolei przyczynia się do podwyższenia rangi tego obszaru do uprawiania turystyki, wędkarstwa oraz każdej innej formy rekreacji.

Viele abgelegene Orte in unserem Land sind bekannt für ihre lange Tradition, als schöne Gegend bezeichnet zu werden. Als beliebte Sehenswürdigkeiten werden zuerst Berggipfel, Ostseebäder oder malerische Orte genannt. Doch es gibt auch viele versteckte Sehenswürdigkeiten. Sehenswert sind ebenfalls Gegenden mit Werten subtilerer Art, für die man sich begeistern kann. Ein solcher Landstrich ist das Gebiet, in dem der **Fischereiverein Woldenberger Seenplatte (Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Dobięgniewskie”)** tätig ist, gelegen im **Nordwesten der Woiwodschaft Lebus**. Eine Gegend mit Flüssen, Tälern, weiten Wäldern und Seen, die immer noch dünn besiedelt ist.

Kennzeichnend für diese Region Polens sind ihre einzigartige Schönheit an Flora und Fauna, die intakte Natur in den Waldgebieten und die klaren Seen, aber auch idyllische kleine Kirchen und zauberhafte Schlösser.

Seit vielen Jahren bündeln die in dieser Region angesiedelten Organisationen und Vereine ihre Aktivitäten, um regionale Vorteile bestmöglich zu präsentieren. Markiert wurden Hunderte Kilometer an Rad- und Wanderrouten sowie Routen für Nordic Walking, das auch in Polen immer beliebter wird. Außerdem wurden Lehrpfade eingerichtet und Kanurouten markiert. Die touristischen Infrastrukturen wurden ausgebaut, wie beispielsweise der Ausleihstationen für Sport- und Freizeitgeräte. Zu unseren Maßnahmen gehören auch Veröffentlichungen zur Werbung für die Region. Diese wunderschöne Gegend, die das Vereinsgebiet des Fischereivereins „Pojezierze Dobięgniewskie” (LGR „Pojezierze Dobięgniewskie”) bildet, kann dank der genannten Aktivitäten vielseitig erkundet werden.

Als Naturraum hat das Gebiet mit Sicherheit landesweite Bedeutung. Bemerkenswert sind der hohe Anteil an bewaldeten und unter Schutz gestellten Flächen sowie die relativ geringe Luft- und Gewässerverunreinigung. Die ausgedehnten Waldgebiete und zahlreichen unter Schutz gestellten Flächen sind zweifellos für alle diejenigen von großer Bedeutung, die auf Erholung in unberührter Natur besonders Wert legen. Diese Faktoren sind ein Garant für erhebliche naturräumliche Werte, was auch die Wertigkeit dieses Gebiets für touristische Aktivitäten sowie Angeln und andere Freizeitbetätigungen erhöht.

Przepiękne krajobrazy tej części województwa lubuskiego należą do najbardziej urozmaiconych terenów regionu. Ponad 65 % powierzchni owego obszaru to tereny leśne, z ciekawymi przyrodniczo i turystycznie obiektami. W owej strukturze krajobrazu dominują przede wszystkim sosnowe bory lecz nie brak tu także obszernych kompleksów o drzewostanach bukowych i dębowych. Najcenniejsze fragmenty siedlisk leśnych otoczono ochroną rezerwatową. Stanowią one swoiste „okno”, w którym turysta zobaczy fragment dawnych, dzikich kniei. Opisywany obszar to również kraina wód. Płynie tu gęsta sieć mniejszych i niezwykle atrakcyjnych cieków.

Kolejnym malowniczym elementem tutejszego krajobrazu są jeziora. Na opisywanym obszarze jest ich wiele, co w połączeniu z rozległymi kompleksami leśnymi tworzy krajobraz o dużych walorach rekreacyjnych. Część z nich zagospodarowano zabudowując nabrzeża infrastrukturą rekreacyjną i hotelową. Jednak duża część, zachowała swój naturalny wygląd oczarowując turystów nieskazitelną urodą. Podsumowując cechy krajobrazu tego regionu można dojść do wniosku, że jest tu zielono od lasów i niebiesko od wód, a ich urozmaiceniem są nadrzeczne łąki i niegęsto rozrzucone siedziby ludzkie.

Diese landschaftlich wunderschönen Gebiete in diesem Teil der Woiwodschaft Lebus gelten als die abwechslungsreichsten der Region. Über 65 Prozent dieses Areals ist bewaldet und als naturräumlich und touristisch interessante Fläche bzw. Objekt ausgewiesen. In der Struktur des Landschaftsbildes dominiert vor allem Kiefernbestand, doch es gibt auch großflächige Buchen- und Eichenwälder. Die wertvollsten Waldgebiete wurden als Naturschutzgebiete unter Schutz gestellt. Sie bilden einen einzigartigen „Ausschnitt“ der einstigen Wildniswälder. Dieses Gebiet ist auch gewässerreich. Ein dichtes Fließgewässernetz mit kleineren, äußerst interessanten Fließgewässern, durchzieht das Gebiet.

Ein weiteres Plus dieser Landschaft sind die Seen in diesem Gebiet. Es gibt hier zahlreiche Seen, die zusammen mit den ausgedehnten Waldflächen ausschlaggebend sind für die hohe Wertigkeit als Gebiet für Erholung und Tourismus. Ein Teil des Gebiets wurde durch ufernahe Bebauung mit Erholungs- und Hotelobjekten touristisch erschlossen.

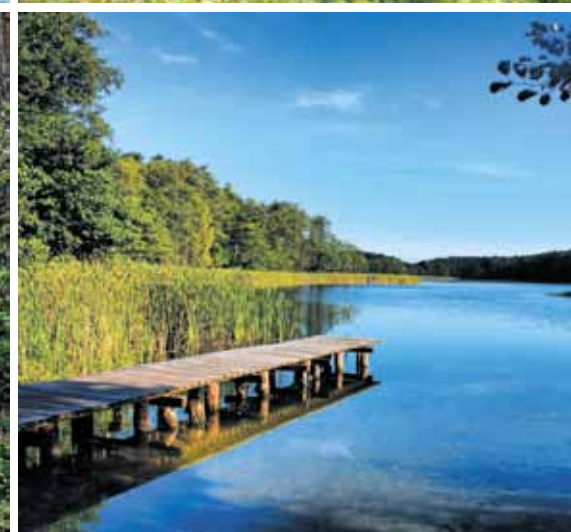
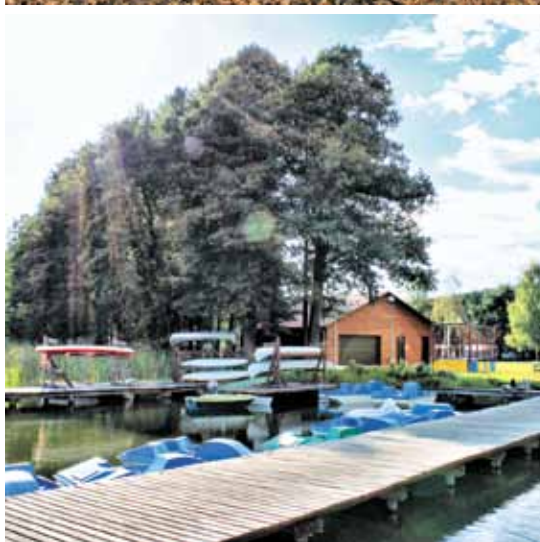
Doch in einem großen Teil des Gebiets befinden sich erhalten gebliebene Naturräume, die durch ihre intakte Natur ein Anziehungspunkt für Touristen sind. Die das Landschaftsbild prägenden Eigenschaften zusammenfassend, lässt sich feststellen, dass hier das Grün vorherrschend ist durch die Wälder und das Blau durch die Gewässer, eine Abwechslung bilden hingegen die flussnahen Wiesen und die voneinander weit entfernt liegenden Siedlungsorte.

❖ Lazurowe wybrzeże – Jezioro Lipie

❖ Leśne centrum przyrodniczo-edukacyjne w Kleśnie

❖ Kościół filialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, neogotycki z 1840 r. w Dankowie

- Przystań nad Jeziorem Lipie ❖
- Puszcza Notecka ❖
- Wieś w Puszczy Noteckiej ❖
- Ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Solecko ❖
- Jezioro Ostrowieckie ❖
- Puszcza Notecka ❖

Obszar funkcjonowania **LGR „Pojezierze Dobiegniewskie”** zawiera w sobie jedne z najstarszych zachowanych zabytków należących do architektury sakralnej. Świątynie bowiem, jako miejsca o szczególnym znaczeniu, wznoszone były od najwcześniejszych czasów z materiałów trwałych. Do zabytków niezwykle cennych należy niewątpliwie **kościół pod wezwaniem Chrystusa Króla w Dobiegniewie**. Jego metryka sięga XIV wieku, czasu znacznego rozwoju miasta. Architektura świątyni została ukształtowana w średniowieczu oraz w XIX wieku, wskazuje na to zachowany późnogotycki korpus nawowy oraz neogotycka wieża.

Niedaleko od kościoła można podziwiać kolejny fascynujący zabytkowy element wpisujący się w średniowieczną metrykę. Są to fragmenty XIV-wiecznych **murów obronnych** z basztą łupinową, usytuowane w centrum miasta, przy skrzyżowaniu ulic Zabytkowej i Wyszyńskiego. Mury miejskie w stylu gotyckim powstały w pierwszej połowie XIV w. na miejscu wcześniejszych obwarowań drewniano-ziemnych. Na długości całego muru znajdowały się dwie bramy: od zachodu Górna (Wysoka) i od wschodu Dolna (Niska) oraz 37 baszt łupinowych, których pozostałością jest ocalały fragment zabudowy.

Im Vereinsgebiet des Fischereivereins **LGR „Pojezierze Dobiegniewskie”** befindet sich eines der ältesten, erhaltenen Baudenkmäler in der Kategorie der Sakralbauten. Gotteshäuser wurden als Orte besonderer Bedeutung seit ihren Anfängen aus festen Baustoffen errichtet. Als Baudenkmal hohen Ranges gilt zweifellos die **Christus-König-Kirche in Woldenberg / Dobiegniew**. Sie wurde im 14. Jahrhundert gebaut, als die Stadt eine Blütezeit erlebte. Die Architektur der Kirche bildete sich im Mittelalter und im 19. Jh. aus, worauf das erhaltene spätgotische Langhaus und der neogotische Kirchturm hinweisen.

Unweit der Kirche befindet sich ein weiteres faszinierendes mittelalterliches Baudenkmal. Das sind Teile der **Stadtbefestigung** aus dem 14. Jahrhundert mit dem Schieferturm, gelegen im Stadtzentrum an der Kreuzung der Straßenzüge Zabytkowa und Wyszyńskiego. Die gotischen Stadtmauern wurden in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts anstelle der vorher bestehenden Holz- und Erdwehranlagen errichtet. Die Stadtbefestigungsanlage hatte ursprünglich zwei Tore: an der Westseite das Obere Tor (Hohe Tor) und an der Ostseite das Untere Tor (Niedertor) sowie 37 Schiefertürme, deren Überreste bis heute erhalten sind.

Dobiegniew – kościół parafialny pod wezwaniem Chrystusa Króla, gotycki z XIV wieku

Dobiegniew – Fragment miejskich murów obronnych z XIV wieku

Przystań nad Jeziorem Lipie

Spływ kajakowy rzeką Obrą

Rzeka Drawa

Plaża nad Jeziorem Lipie

Unweit der Stadt befindet sich ein wunderschönes Werk der Natur. Der See **Osiek**, der durch nacheiszeitliche Schmelzwässer als Gletscherrandsee bzw. im Gebiet der Grundmoräne entstanden ist. Das gesamte Gebiet ist als Natura-2000-Schutzgebiet unter Schutz gestellt. Am Strand stehend, hat man den Eindruck, in Masuren zu sein. Vor Anker liegende Segelboote sind auch ein schöner Anblick. Das ist die Marine des Pfadfinder-Segelklubs „**Panta Rhei**“. Von dieser Marine aus kann man auf dem Wasserweg in Richtung des Sees Wielgie, dann weiter über das Mehrenthiner Fließ (Mierzęcka Struga) bis zur Drage / Drawa und von dort nach Szczecin / Stettin, und sogar nach Berlin gelangen. Am See Osiek endet die Route der so genannten **Lebuser Masuren**. Zu diesen Seen gehören auch der See Słowa und der See Lipie, die miteinander verbunden sind.

Das Gebiet ist landschaftlich sehr abwechslungsreich, mit den vielen Landengen, die die Seen miteinander verbinden, wodurch man in die nächsten Gewässer gelangen kann. Ein interessantes Wassersportgebiet ist der Fluss **Drage / Drawa**, der zu den schönsten und saubersten Flüssen in Polen zählt. Die Drage-Route ist eine der schönsten Kanurouten. Der Fluss hat einzigartige landschaftliche und naturräumliche Potenziale und ist fast im gesamten Flusslauf - auf über 180 Kilometern - unter Schutz gestellt. Die Drage / Drawa war als **Kanuroute** in Europa bereits in der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen bekannt. Eine Teilstrecke der Route wird Päpstliche Route genannt, zur Erinnerung an die Kanufahrten, an denen Karol Wojtyła, der spätere Papst Johannes Paul II., als junger Priester vor vielen Jahren mit unzähligen Gruppen Jugendlicher auf der Drage teilgenommen hatte. Für die Wassersportliebhaber wurden an der Kanuroute auf der Drage Anlegestellen in den Orten Osieczno und Podszkale eingerichtet. Im Gebiet des Drage-Nationalparks (Drawieński Park Narodowy) befinden sich die Zeltplätze: „Sitnica“, „Pstrąg“, „Kamienna“. Eine weitere Kanuroute führt auf dem Mehrenthiner Fließ (Mierzęcka Struga) durch den See Wielgie (Dobiegnew), nach Mehrenthin / Mierzęcin Strzelecki, weiter über die Drage, nach Przeborowo bis zur Netze / Noteć.

Nieopodal miasta znajduje się równie urokliwe dzieło natury. **Jeziro Osiek**, to jezioro polodowcowe wypełniające rynny lub tereny moreny dennej. Cały teren jest objęty Naturą 2000. Wjeżdżając na plażę przez chwilę można poczuć się jak na Mazurach. Oko cieszą zacumowane żaglówki. To przystań Harcerskiego Klubu Żeglarskiego „**Panta Rhei**“. Od harcerskiej przystani w Osieku można wyruszyć w kierunku jeziora Wielgiego i dalej Mierzęcką Strugą aż do Drawy, a stąd do Szczecina, a nawet do Berlina. Na Osieku kończy się trasa tzw. **Lubuskich Mazur**. W ich skład wchodzi jeszcze Jezioro Słowa i Lipie, które są ze sobą połączone.

Na turystów czekają liczne niespodzianki w postaci przesmyków łączących ze sobą jeziora, co umożliwia sprawne przemieszczanie się pomiędzy kolejnymi akwenami wodnymi. Ciekawą propozycją dla ludzi ceniących sobie turystykę wodną jest rzeka **Drawa**, która należy do najpiękniejszych i najczystszych rzek w Polsce, a szlak kajakowy Drawy uważany jest za jeden z najatrakcyjniejszych. Rzeka ma niepospolite walory krajoznawczo- przyrodnicze czego dowodem jest jej ochrona na prawie całej - ponad 180 kilometrowej długości. Drawa jako **szlak kajakowy** była znana w Europie już w okresie międzywojennym. Kilkakrotnie spływał Drawą Papież Jan Paweł II, na którego cześć szlak został nazwany jego imieniem. Na miłośników turystyki wodnej czeka tu szlak kajakowy biegnący wzdłuż rzeki Drawy, a tam godne uwagi porty rzeczne w miejscowościach Osieczno i Podszkale. Istnieje tu możliwość biwakowania na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego w punktach: „Sitnica“, „Pstrąg“, „Kamienna“. Kolejny szlak kajakowy wzdłuż Mierzęckiej Strugi wiedzie przez Jezioro Wielgie (Dobiegnew), Mierzęcin Strzelecki, rzekę Drawę, Przeborowo aż po samą Noteć.

Pomost nad Jeziorem Lipie

Baza żeglarska „Panta rhei” nad Jeziorem Osiek

Plaża nad Jeziorem Słowin

Spływ kajakowy rzeką Drawą

Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Dobiegniewskie

Na obszarze funkcjonowania LGR „Pojezierze Dobiegniewskie” odnajdziemy wiele wspaniałych miejsc. Kolejną propozycją dla odwiedzających te tereny jest **Drawieński Park Narodowy**, który powstał w 1990 r. Park leży na Pojezierzu Myśliborsko-Wałeckim, w dorzeczu Drawy, i obejmuje swym zasięgiem część Puszczy Drawskiej. Główną atrakcją jego krajobrazu są głęboko wcięte w podłoże koryta rzek Drawa i Płociczna, rynny polodowcowe z malowniczymi jeziorami, torfowiska oraz rozległe lasy, które zajmują ok. 80% powierzchni Parku. Siedliska te porastają bory sosnowe, lasy mieszane z dębami i bukami oraz buczyny typu pomorskiego. Flora Parku obejmuje ok. 1000 gatunków roślin naczyniowych. W Parku żyje ok. 40 gatunków ssaków, m.in. sarny, jelenie, dziki, borsuki, bobry, wydry, popielice. Bardzo liczne są ptaki (141 gatunków), które znalazły tu dogodne warunki bytowania, czego wyrazem jest to, że wiele z nich gniazduje w Parku.

Największym akwenem na terenie DPN jest jez. Ostrowiec (388 ha). W całości otaczają je lasy i należy do nielicznych dużych jezior w kraju, nad którymi nie leży żadna miejscowość. Na szczególną uwagę zasługują również liczne tarliska ryb łososiowatych na Drawie i Płocicznej. Bogaty jest również świat bezkręgowców, reprezentowany na lądzie przez ważki, chrząszcze, motyle, a w wodzie przez chruściki, pijawki i mięczaki.

Im Vereinsgebiet des Fischereivereins LGR „Pojezierze Dobiegniewskie” gibt es viele Orte, die einen Besuch lohnen. Ein weiterer Vorschlag ist der **Drage-Nationalpark (Drawieński Park Narodowy)**, der im Jahr 1990 eingerichtet wurde. Dieser Nationalpark liegt im Gebiet der Soldiner/Walzer Seenplatte (Pojezierze Myśliborsko-Wałeckie), im Zuflussgebiet der Drage / Drawa und umfasst einen Teil des Drage-Urwaldes (Puszcza Drawska). Landschaftliche Highlights sind die tief eingeschnittenen Flussbetten von Drage / Drawa und Plötzenfließ / Płociczna, die durch postglaziale Gletscher entstandenen Rinnen mit malerischen Seen sowie Torfmoore und ausgedehnte Wälder, die ein Gebiet von etwa 80 Prozent des Nationalparkareals umfassen. In dem Gebiet gibt es Kiefernwaldbestände. Mischwaldgebiete mit Eichen und Buchen sowie Pommersche Buchenwälder. Die Flora des Nationalparks umfasst circa 1000 Arten von Gefäßpflanzen. Hier haben circa 40 Arten von Säugetieren ihren Lebensraum, unter anderen Rehwild, Rotwild, Schwarzwild, Dachse, Biber, Otter und Siebenschläfer. Sehr zahlreich sind die Vögel mit 141 Arten vertreten, die hier einen günstigen Lebensraum und viele von ihnen auch ihren Nistplatz im Nationalpark haben.

Das größte Gewässer im Drage-Nationalpark ist der Borner See / jezioro Ostrowiec (388 ha). Er ist vollständig von Wäldern umgeben und gehört in Polen zu den wenigen großen Seen, an denen keine Ortschaft liegt. Eine Besonderheit sind zahlreiche Laichstellen von Lachsfiſchen in der Drage und im Plötzenfließ. Hier ist eine große Artenvielfalt der Wirbellosen anzutreffen, am Ufer vertreten durch Libellen, Käfer und Schmetterlinge und in den Gewässern durch Köcherfliegen, Egel und Weichtiere.

Szafranka czerwona

Rzeka Drawa

Jezioro Ostrowieckie

Żaba

Łukowy mostek w kompleksie stawów rybnych, w Głusku

Turystom pieszym służą znakowane szlaki o łącznej długości ponad 230 km. Dla turystyki rowerowej dostępna jest cała sieć szlaków pieszych oraz wszystkie drogi w Parku. Specyficzną trasą poznawania Parku jest płynąca przez niego rzeka Drawa.

Kraina dwóch dużych puszczy – Drawskiej na północy i Noteckiej na południu przeciętych szerokim pasem pól i łąk nadnoteckich łągów. Puszczy Drawską tworzą imponujące drzewostany składające się z dorodnych borów i buczyn. Miejscami w krajobrazie pojawiają się jeziora, w tym ogromne (ponad 600 ha) jezioro Osiek. Przesuwając się na południe wysoczyzna gwałtownie opada, to stok Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej. Tu można poczuć się niczym na pogórzcu. U podnóża stoku krajobraz zmienia się zupełnie.

Ze zwartych lasów w bezleśne, rozległe równiny. W krajobrazie dominują łąki i pola pocięte siecią dróg i miedz. Jest to swoistego uroku kraina, specyficzna, założona bowiem na terenach niegdyś cyklicznie zalewanych wodami rzeki. Dziś chronią ją przed tym wały przeciwpowodziowe Noteci i Warty. Dzięki nim dawne mokradła ujarzmiono i zasiedlono. Historię swego powstania nadnoteckie łągi nawiązują do opisaną wcześniej „Nowej Ameryki”. Interesująca jest zarówno architektura jak i układ przestrzenny tutejszych osad. Równiny świetnie się nadają do uprawiania turystyki rowerowej. Dalej na południe teren ponownie się wznosi. Wciąż jednak jest to dno Pradoliny, na którym utworzyły się pasma piaszczystych wydm o gigantycznej rozpiętości terenowej. Wydmy, z których najwyższa wznosi się na 40 metrów nad otaczający teren, porastają niemal w całości bory sosnowe tworzące największy w Polsce kompleks leśny - **Puszczy Notecką**. Jest to suchy, piaszczysty teren urozmaicony z rzadka śródleśnymi jeziorkami. Malownicze są wsie i przysiółki w Puszczy.

Für Wanderungen stehen markierte Wanderwege einer Gesamtlänge von über 230 Kilometer zur Verfügung. Radwanderfreunde können alle markierten Fußwanderwege und die durch den Nationalpark führenden Straßen befahren. Eine sehr attraktive Tour zum Erkunden des Nationalparks ist der Fluss Drage / Drawa, der durch den Nationalpark fließt.

Hier befinden sich zwei Wildniswaldgebiete: der Drage-Urwald / Puszcza Drawska im Norden und die Netzer Heide / Puszcza Notecka im Süden, ein Waldgebiet, das an der Netze / Noteć durch einen breiten Streifen von Feldern und Feuchtwiesen durchzogen wird. Der Drage-Urwald umfasst alte Baumbestände mit alten Nadel- und Buchenwäldern. Die Landschaft ist von zahlreichen Seen durchzogen, unter anderem dem großen See Osiek (mit über 600 ha). Weiter südlich fällt die Hochebene sprunghaft ab, das sind die Senken des Thorn-Eberswalder Urstromtals. Hier ist ein Hügelgebiet wie im Gebirge. Am Fuße der Talsenke ändert sich das Landschaftsbild vollkommen.

Waldbedeckte Flächen wechseln ab mit weiten, waldlosen Ebenen. Im Landschaftsbild dominieren Wiesen und Felder, die von Straßen und Feldrainen durchzogen sind. Dies ist eine Landschaft einer eigenartigen Schönheit, denn hier befanden sich einst die Flussüberschwemmungsgebiete. Heute werden die Flächen durch Wasserschutzdämme an der Netze / Noteć und Warthe / Warta geschützt. Dank der Dämme wurden einige Sumpfbereiche trocken gelegt und besiedelt. Mit ihrer Entstehungsgeschichte knüpfen die Feuchtwiesen an der Netze an das „Neue Amerika“ an. Interessant sind auch Architektur und räumliche Anordnung der Gebäude in diesen Siedlungen. Die Täler eignen sich ausgezeichnet für die Radtouristik. Weiter im Süden prägen wieder Erhebungen die Landschaft. Das ist aber immer noch das Urstromtalgebiet, in dem sich große Sanddünen abgelagert haben. Die Dünen, deren höchste Erhebung 40 Meter misst, sind fast flächendeckend mit Kiefernwäldern bewachsen, die das größte Waldgebiet in Polen - die **Netzer Heide / Puszcza Notecka** bilden. Es handelt sich um ein Gebiet, in vereinzelt Waldseen zu finden sind, und das einen trockenen, sandigen Untergrund hat. In der Netzer Heide befinden sich auch malerische Dörfer und Weiler.

Aleja w Ostrowcu
Jeden z wielu dopływów Drawy

☩ Danków – pomnik przyrody dęb szypułkowy wiek ok 500 lat

☩ Danków – zespół folwarczny z połowy XIX wieku

☩ Strzelce Krajeńskie – mury miejskie z pozostałością po Bramie Gorzowskiej

☩ Strzelce Krajeńskie – zegar słoneczny

☩ Strzelce Krajeńskie – Brama Młyńska z XIV wieku
Strzelce Krajeńskie – kościół parafialny pod wezwaniem MB Różańcowej

Danków to niewielka wieś kryjąca w sobie intrygującą historię i pozostałości świadczące o dawnej wielkości. W zapisach z 1380 r. odnotowano istnienie w Dankowie zamku, umocnień ziemnych, a osada posiadała wiele cech małego miasta, które miało strategiczne znaczenie dla Nowej Marchii. W położonym nieopodal parku pałacowym można podziwiać ogromne dęby. Jeden z nich ma już około 500 lat i ponad 7 metrów w obwodzie. Warto również przespacerować się trzystumetrową ścieżką przez przypałacowy **park krajobrazowy** z okazałymi drzewami, która dociera do neogotyckiego mauzoleum. Park upiększa przepływająca przezeń maleńka rzeczka Polka. We wsi zachowały się dobrze widoczne relikty obwarowań średniowiecznego grodu, dwa gródki strażnicze, fragmenty wałów i fosy. Walory tego miejsca i ich turystyczne zagospodarowanie pod nazwą „Tajemniczy Danków” zostały docenione w 2011 r. nadaniem tytułu **Lubuskiej Perły w Koronie**.

Z całą pewnością na obszarze funkcjonowania LGR „Pojezierze Dobiegniewskie” wiele walorów zarówno przyrodniczych jak i kulturowych zobaczyć możemy na terenie gminy **Strzelce Krajeńskie**. Sercem gminy są Strzelce Krajeńskie - miasto obfitujące w zabytki oraz czytelny pierwotny układ przestrzenny ulic. Zwiedzanie miasta uatrakcyjnia i ułatwia specjalnie przygotowana do tego celu infrastruktura (tablice informacyjne). Niektóre atrakcje znajdują się w samym rynku. Jest to gotycki **kościół** wzniesiony w końcu XIII w. i neorenesansowy **ratusz** z 1872 r. Idąc za informacjami z tablicy turysta trafi m.in. na **zespół średniowiecznych fortyfikacji obronnych**, na który składają się: mury obronne o długości 1640 metrów, **Brama Młyńska**, **Baszta Więzienna**.

Tankow / Danków ist ein kleines Dorf mit einer faszinierenden Geschichte und Überresten seiner einstigen Bedeutung. Laut Überlieferungen aus dem Jahre 1380 befanden sich in Danków eine Burg und Wallanlagen. Die Siedlung hat mehrere Eigenschaften einer Kleinstadt, die strategische Bedeutung für die Neumark hatte. In dem unweit gelegenen Schlosspark kann man riesige alte Eichen bewundern. Eine der Eichen ist etwa 500 Jahre alt und deren Stamm misst im Umfang über 7 Meter. Es lohnt sich ein Spaziergang auf dem dreihundert Meter langen Weg durch den als **Landschaftspark** ausgewiesenen Schlosspark mit riesigen Bäumen, der zu einer neogotischen Mausoleumsgrabstätte führt. Diese Parklandschaft ist auch durch das Flüsschen Polka sehr schön, das hier fließt. Im Dorf kann man auch Überreste des städtischen Verteidigungswalls, einer mittelalterlichen Wehrburganlage, zwei Wehrhügel sowie Teile des Verteidigungswalls und des Wassergrabens besichtigen. Die Werte dieses Ortes und dessen touristische Erschließung unter der Bezeichnung „Geheimnisvolles Danków” wurden im Jahr 2011 durch die Verleihung des Titels **Lebuser Perlen in der Krone** gewürdigt.

Im Vereinsgebiet des Fischereivereins LGR „Pojezierze Dobiegniewskie” kann man einzigartige naturräumliche und Kulturelemente im Gebiet der Gemeinde Friedeberg / Strzelce Krajeńskie bewundern. Das Herzstück der Gemeinde ist **Friedeberg / Strzelce Krajeńskie** - eine Stadt mit zahlreichen Sehenswürdigkeiten und einer deutlich erkennbaren ursprünglichen Stadtstruktur der einzelnen Straßenzüge. Eine interessante Bereicherung für die Stadtbesichtigung sind die Informationstafeln in der Stadt. Einige der Baudenkmäler befinden sich auf dem Marktplatz: die gotische **Kirche**, die im ausgehenden 18. Jahrhundert errichtet wurde, und das **Neo-Renaissance-Rathaus** aus dem Jahre 1872. Wenn man den Hinweisschildern über wichtige Sehenswürdigkeiten folgt, gelangt man auch zu den **erhaltenen mittelalterlichen Wehranlagen der Stadtbefestigung**, bestehend aus den Stadtmauern einer Länge von 1640 Metern, sowie **Mühlentor und Fangturm**.

Strzelce Krajeńskie – rynek z ratuszem

Mierzęcín – zespół pałacowy z połowy XIX wieku, obecnie ośrodek spa

Mierzęcín – pałac neogotycki z XIX wieku

Außer den interessanten Baudenkmalern befinden sich in der Gemeinde Friedeberg / Strzelce Krajeńskie auch Naturdenkmäler. Bei einigen von ihnen handelt es sich um Findlinge als Denkmäler der unbelebten Natur (Erratiker). Die im **Gemeindegebiet** gefundenen Findlinge sind Überreste des Warthe-Stadiums, auch Warthe-Kaltzeit genannt. Die Findlinge sind für das Landschaftsbild der Gemeinde charakteristisch, das durch glaziale Formen geprägt ist, wie beispielsweise die Moränen und die durch Eiszeitgletscher entstandenen Seen. Der interessanteste Findling befindet sich unweit von **Breitenstein / Bobrówka**, er ist der größte Findling in der Woiwodschaft Lebus, ein „**Liegender Elefant**“ mit einem Umfang von über 20 Metern. Vom Ortskern muss man den Markierungen zu diesem Findling folgen. In der Nähe von Friedeberg / Strzelce Krajeńskie befinden sich gut markierte **Radrouten** mit hohen Erlebniswerten.

In der Nähe von Friedeberg / Strzelce Krajeńskie ist eine weitere Perle dieses Landstrichs. Die Schloss- und Parkanlage in Mehrenthin / Mierzęcín. Es handelt sich um eines der schönsten, restaurierten Baudenkmalern in der Region. Das Hauptgebäude ist ein Schloss aus dem 19. Jh. Auch die Parkanlage ist beeindruckend - mit den Alleen und dem alten Baumbestand, der allmählich in einen Wildnis-Sumpfwald übergeht. Über das Labyrinth der Stege über der Sumpffläche kann man seine Erkundungen fortführen, bis zu dem wunderschönen Flüsschen (auf dem man Kanu fahren kann) der Bezeichnung Mehrenthiner Fließ / Mierzęcicka Struga. Zur Schlossanlage gehören auch die bis ins Detail liebevoll renovierten Gebäude des ehemaligen Landguts. Die Schloss hat auch eine eigene Weinanbaufläche, ein Weingut und eine Weinkellerei (es ist mit dem Landgut, das drittgrößte Weingut in Polen). Das Schloss und die Umgebung sind in Privateigentum. Die Anlage kann kostenlos besichtigt werden.

Oprócz ciekawych elementów architektury, gmina Strzelce Krajeńskie skrywa pomniki przyrody. Część z nich, to pomniki przyrody nieożywionej, do której zaliczyć możemy głazy narzutowe (eratyki). To właśnie występujące na terenie gminy głazy narzutowe, są pozostałością po zlodowaceniu środkowoeuropejskim, zwanym także zlodowaceniem Warty. Głazy narzutowe wpisują się w krajobraz charakterystyczny dla gminy, określony przez formy pochodzenia lodowcowego, jak na przykład moreny i jeziora polodowcowe. Jednym z ciekawszych głazów narzutowych jest leżący nieopodal **Bobrówka**, największy w województwie głaz narzutowy „**Leżący Słoń**”, o obwodzie ponad 20 metrów. Do głazu prowadzą z centrum wsi dobrze widoczne oznakowania. W pobliżu Strzelec wiodą dwie czytelnie oznakowane, bardzo atrakcyjne **trasy rowerowe**.

W niedalekiej odległości do Strzelec Krajeńskich możemy napotkać kolejną perłę tych ziem. Jest nim **Zespół Parkowo-Pałacowy w Mierzęcínie**. Jeden z najpiękniejszych i kompleksowo odrestaurowanych zabytków regionu. Oprócz głównego obiektu, XIX – wiecznego pałacu duże wrażenie robi park z alejkami wśród starych drzew przechodzący stopniowo w zupełnie dziki las bagieny. Tam nadal - po labiryncie kładek nad mokradłami - można kontynuować spacer by dotrzeć do uroczej (i sławnej dla kajaków) rzeczki o nazwie Mierzęcicka Struga. Elementem założenia są także odrestaurowane i zagospodarowane z dbałością o estetykę zabudowania folwarczne. Pałac posiada własną winnicę, przetwórnę i piwnicę winną (wraz z folwarkiem jest trzecią co do wielkości winnicą w Polsce). Pałac wraz z otoczeniem jest własnością prywatną, udostępnioną do bezpłatnego zwiedzania.

Oczywiście urokliwych miejsc i obiektów nie brakuje również w **Drezdenku - Mieście Zabytków**. Ciekawym obiektem jest z całą pewnością **Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej** im. Franciszka Grasia przy Placu Wolności, od którego zresztą warto rozpocząć zwiedzanie miasta. Ekspozycja poświęcona jest okolicznej przyrodzie i bogatej historii miasta. Obiekt pełni także funkcję Punktu Informacji Turystycznej. Muzealny budynek to zabytkowa dawna prochownia o konstrukcji ryglowej, wzniesiona na początku XVII w. na potrzeby istniejącej niegdyś Twierdzy Drezdenko. Nieopodal muzeum widnieje niewielki park a w nim odrestaurowany barokowy pałac z 1766 roku, obecnie siedziba Gimnazjum nr 1. W miasteczku miłe wrażenie na turystyce zrobi rynek i pobliska architektura nad którą góruje charakterystyczny budynek dawnego ratusza z 1885 roku. Na ulicy Plac Kościelny warto zobaczyć neogotycki kościół i pobliski budynek szkoły podstawowej, obydwie budowle powstały na początku XX w. Po spacerze warto odpocząć w **Parku Kultur Świata**. Lokalne władze, świadome potencjału miasta, wydały w atrakcyjnej formie kilka bardzo dobrych publikacji prezentujących w sposób analityczny jego walory kulturowe i przyrodnicze.

Wunderschöne Orte sowie Bauwerke und Objekte gibt es auch in Driesen / Dresden - in der Stadt der Baudenkmäler. Ein interessantes Objekt ist mit Sicherheit das **Museum des Drage-Urwaldes und der Netzer Heide** des Namens Franciszek Graś, gelegen an dem Platz Plac Wolności, mit dessen Besuch man die Besichtigung der Stadt beginnen sollte. Die Ausstellungsstücke des Museums sind der Natur und reichen Geschichte der Stadt gewidmet. Im Museum ist auch eine Auskunftsstelle für touristische Informationen. Das Museum ist in dem historischen Gebäude des **einzigsten Pulverhauses untergebracht, das als Fachwerkhäus** zu Beginn des 17. Jh. für die Festung Driesen gebaut wurde. Nicht weit von dem Museum befindet sich eine Schloss- und Parkanlage mit einem **barocken Schloss** aus dem Jahre 1766, das heute Sitz des Gymnasiums Nr. 1 ist. Sehr schön in diesem Städtchen sind der Marktplatz und seine umgebende Bausubstanz mit dem alle Gebäude überragenden **Rathaus aus dem Jahr 1885**. Sehenswert sind auch die an der Straße Plac Kościelny gelegene neugotische Kirche und das in der Nähe gelegene Gebäude der Grundschule, beide Anfang des 20. Jh. errichtet. Nach dem Spaziergang durch die Stadt kann man sich dann im **Park der Weltkulturen** ausruhen. Die lokalen Behörden, die sich des Potenzials der Stadt bewusst sind, haben in attraktiver Form mehrere gute Veröffentlichungen zur Präsentation der kulturellen und naturräumlichen Potenziale der Stadt herausgebracht.

Obelisk postawiony w okazji rocznicy nadania praw miejskich w Drezdenku

Drezdenko – pałac późnobarokowy z 1766 roku, z parkiem

Park Kultur Świata

Drezdenko – spichrz szachulcowy z ok. 1640 r., pierwotnie arsenał, od 1985 r. muzeum

Drezdenko – kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki parafialny pw. Przemienienia Pańskiego

Puszcza Notecka to największy w Polsce zwarty kompleks leśny. Kontakt z ogromem tych sosnowych borów niesie ze sobą ciekawe doświadczenie. Choć Puszcza to głównie efekt ludzkich nasadzeń to w wielu miejscach zgodność drzewostanu z warunkami siedliskowymi tworzy ekosystem zbliżony do naturalnego. Stąd wydzielono tu obszary Natura 2000 „**Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej**” o łącznej powierzchni prawie 2,5 tys. ha. Puszcza poza jednogatunkowymi lasami sosnowymi skrywa sporo „przyrodniczych perełek”, objętych ochroną rezerwatową. Miłym urozmaicheniem są ludzkie siedziby. Posiadają swoisty klimat „końca świata, gdzie czas się zatrzymał”. Polecaną bazą wypadową jest położone w sercu borów **Goszczanowo**. Znajduje się tu uroczy kościół neogotycki z XVIII wieku. Zainteresowani znajdą tu bazę turystyczną łącznie z polem biwakowym nad malowniczym **Stawem Goszczanowskim** (Jezioro Makielskie). Wzdłuż południowego brzegu Stawu Goszczanowskiego wiedzie trasa spacerowa. Okolice Goszczanowa obfitują w jeziora, drobne ciek i mokradka. Są to wielkiej urody siedliska, kilka z nich objęto ochroną rezerwatową.

Die **Netzer Heide** gilt als der größte Waldkomplex in Polen. Aus unmittelbarer Nähe sind diese riesigen Kiefernwälder wirklich beeindruckend. Obwohl dieses Waldgebiet vorwiegend durch Neupflanzungen entstanden ist, wird an vielen Standorten durch die Übereinstimmung des Baumbestands mit den Lebensraumbedingungen ein Ökosystem geschaffen, das einem natürlichen Standort nahe kommt. Deshalb wurden hier „**subkontinentale Cladonio-Pinetum Waldbestände der Netzer Heide**” einer Gesamtfläche von fast 2.500 Hektar als Natura-2000-Gebiete ausgewiesen. Die Netzer Heide umfasst außer den Kiefernwäldern mit der Kiefer als Einzelart eine Reihe an „naturräumlichen Perlen”, die als Naturschutzgebiete unter Schutz gestellt sind. Eine angenehme Abwechslung bilden die Siedlungen. Hier herrscht das Klima von Bauten am „Ende der Welt, wo die Zeit stehen geblieben ist”. Für Erkundungen in der Netzer Heide ist **Goszczanowo** ein günstiger Ausgangspunkt, der mitten in dem Waldgebiet gelegen ist. Hier befindet sich eine wundervolle neugotische Kirche aus dem 18. Jh. Für Touristen steht hier die entsprechende Infrastruktur mit einem Zeltplatz an dem **Goszczanowo Teich** (See Makielskie) zur Verfügung. Am Südufer des Goszczanowo Teichs verläuft ein Wanderweg. In der Umgebung von Goszczanowo gibt es viele Seen, kleine Fließgewässer und Sumpfbiete. Es handelt sich um wunderschöne Biotope, von denen einige als Naturschutzgebiete unter Schutz gestellt sind.

Rezerwat Czaplence

Goszczanowo – neogotycki kościół filialny pw. św. Jana Vianneya

Goszczanowo – Staw Goszczanowski (Jezioro Makielskie)

Gmina Nowogródek Pomorski jest urozmaiconą dolinami rzek, jeziorami i lasami **Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego** jest doskonałym miejscem na wypoczynek i aktywne spędzanie wolnego czasu. Na barwną mozaikę walorów przyrodniczych w gminie składają się doliny rzek, kompleksów leśnych, czy jezior, które są atutem tej gminy. Wśród wielu urokliwych miejscowości na uwagę zasługują trzy, położone nad jeziorami **Karskim Wielkim i Parzeńskim**. Są to **Kinice, Karsko i Parzeńsko**. Które poprzez bliskie sąsiedztwo ze zbiornikami wodnymi przygotowanymi do rekreacji, podnoszą rangę tej gminy. Chcąc dostać się do malowniczo położonych jezior możemy skorzystać z dróg biegnących przez lasy, które są doskonałe do uprawiania takich form turystyki jak jazda konna, rowerowa oraz nornic-walking.

Oprócz ciekawych walorów przyrodniczych na terenie gminy znajdują się ciekawe obiekty architektoniczne godne odwiedzenia. W **Nowogródku Pomorskim** znajduje się piękny **kościół parafialny** z granitowej kostki, obecnie pw. NMP Królowej Polski, wzniesiony w drugiej połowie XIII wieku.

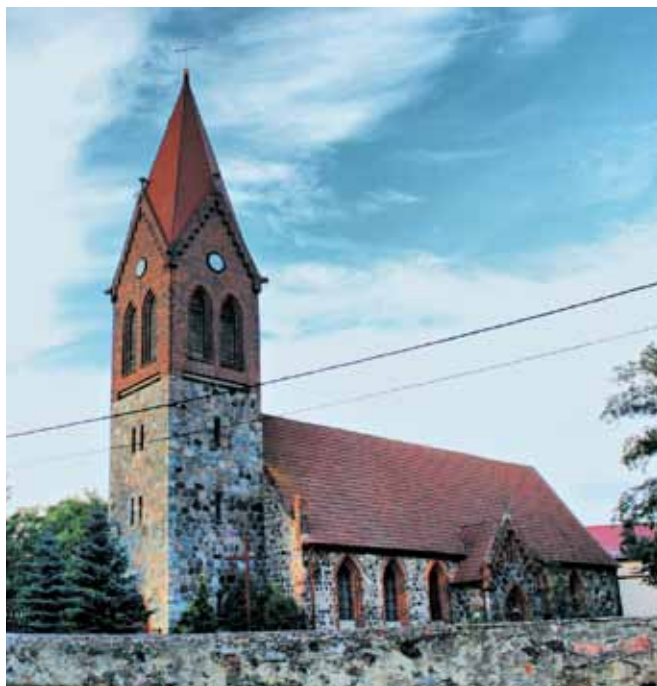
W **Karsku** możemy podziwiać **kościół filialny** pw. św. Antoniego - gotycką, kamienną świątynię z drugiej połowy XIII wieku, wzniesioną przez zakon cystersów z Kołbacza. Jest to najstarsza budowla we wsi **Karsko**. Uatrakcyjnieniem tego obszaru jest również przebiegający przez obszar gminy **15 południk**, który zlokalizowany jest w niewielkiej miejscowości **Trzcinna**.

Die **Gemeinde Neuenburg / Nowogródek Pomorski** mit ihrem abwechslungsreichen Landschaftsbild mit Flusstälern, Seen und den Wäldern **des Landschaftsschutzgebiets Barlinecko-Gorzowski** eignet sich ausgezeichnet als Erholungsgebiet und für aktives Verbringen der Freizeit. Zum bunten Mosaik der naturräumlichen Werte in der Gemeinde gehören Flusstäler, Waldkomplexe und Seen, die das Potenzial der Gemeinde bilden. Von den schönen Orten sind drei Orte besonders nennenswert, die an dem See **Karskie Wielkie und dem See Parzeński liegen: Kinice, Karsko und Parzeńsko**. Durch die nahe gelegenen Seen eignen sich diese Orte als Erholungsgebiete und tragen zur Aufwertung der Gemeinde bei. Auf den Waldwegen, die sich auch für Reiten, Radfahren und Nordic Walking eignen, gelangen wir an die malerisch gelegenen Seen.

Außer den naturräumlichen Potenzialen befinden sich in der Gemeinde auch architektonisch interessante Objekte, die sehenswert sind. In **Neuenburg / Nowogródek Pomorski** steht die hübsche **Pfarrkirche Sankt Marien der Königin Polens**, die aus Granitstein in der zweiten Hälfte des 13. Jh. erbaut wurde. In **Karsko** können wir die **Filialkirche Sankt Antonius** bewundern, ein gotisches Gotteshaus aus Stein aus der zweiten Hälfte des 13. Jh., das von dem Zisterzienerorden aus Kolbacz errichtet wurde. Es handelt sich um das älteste Bauwerk in dem Dorf **Karsko**. Eine Bereicherung dieses Gebiets ist auch der durch das Gemeindegebiet führende **15. Meridian**, und zwar in dem kleinen Ort **Trzcinna**.

Karsko – kościół filialny pw. św. Antoniego w Karsku – gotycka, kamienna świątynia z drugiej połowy XIII w.

Lasy w gminie Kłodawa

Nowogródek Pomorski – kościół wczesnogotycki z II połowy XIII w. wzniesiony z ciosów granitowych

Umocnienia Wału pomorskiego – pozostałości w Przysiece

Jeziro Żwirka

Fotyfikacje Wału Pomorskiego w Górkach Noteckich

Die Gemeinde **Neu Mecklenburg / Zwierzyn** ist im nordöstlichen Grenzgebiet der Woiwodschaft Lebus und im südwestlichen Teil des Landkreises Friedeberg - Driesen / strzelecko–drezdenecki gelegen. In der Struktur der geographischen Landstriche nimmt das Gemeindegebiet ein kleines Areal der Landsberger Senke ein, die ein Teil des Thorn-Eberswalder Urstromtals ist (Netze-Urstromtal). Die südliche Gemeindegrenze bildet das rechte Ufer der Netze, hingegen im Norden die Endmoräne-Hügelkette der Soldiner Seenplatte, die zur Pommerschen Seenplatte gehört. Das Landschaftsbild in der Nähe von Gurkow / Górkki und Neu Mecklenburg / Zwierzyn wurde vor etwa 12.000 Jahren durch den baltischen Gletscher geprägt, insbesondere in der dritten Phase, Pommersches Stadial genannt. Hier fehlt es auch nicht, genauso wie in den anderen Gemeinden, an Wander- und Radrouten, die durch die malerischen Dörfer der Gemeinde führen.

Außer den naturräumlichen Potenzialen in dem Teilgebiet des Urwaldes Gorzów-Barlinek hat die **Gemeinde Neu Mecklenburg / Zwierzyn** noch mehr zu bieten. Das ist die interessante Geschichte, die mit diesem Teil der Woiwodschaft Lebus in Verbindung steht. In den 30er Jahren des 20. Jh. wurden hier zahlreiche **Befestigungsanlagen** gebaut. Diese Befestigungsanlagen der Netze-Linie ziehen sich in einem 60 km langen Abschnitt entlang des Thorn-Eberswalder Urstromtals hin. Die **Bunker** wurden ungleichmäßig, in einer Kette im Abstand von etwa einem halben Kilometer angeordnet. Am dichtesten sind die Bunker im Abschnitt zwischen Neu Mecklenburg / Zwierzyn und Driesen / Drezdenko lokalisiert, wo sich sogar drei Bunker in einem Abschnitt von einem Kilometer befinden. Diese Befestigungsanlagen sollten Westpommern vor dem Angriff der polnischen Armee schützen. Erst im Winter 1945 wurden diese Bunker als deutsche Abwehr-Linie vor der sich nähernden Roten Armee genutzt. Sie stellten allerdings kein wirksames Abwehrmittel dar, mit dem die Russen aufgehalten werden konnten. Vor 1945 wurde die Ausrüstung der Befestigungsanlagen teilweise demontiert und in die Region des Atlantikwalls transportiert. Die Besatzung der Befestigungsanlagen war auch ungenügend, das heißt zu wenig Soldaten, die auch entsprechend geschult sein mussten. Bei der schnellen russischen Offensive auf die Befestigungsanlagen wurden diese Anlagen nur geringfügig zerstört. Der jetzige Zustand der Anlagen resultiert aus späteren Sprengungen, die vor allem in den 50er Jahren des 20. Jh. durchgeführt wurden.

Gmina Zwierzyn położona jest w północno wschodnim krańcu województwa lubuskiego oraz południowo zachodniej części powiatu strzelecko–drezdeneckiego. W strukturze krain geograficznych obszar gminy zajmuje niewielki fragment Kotliny Gorzowskiej, która jest częścią Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (Pradoliny Noteci). Południową granicę gminy na całej długości wyznacza prawy brzeg **Noteci**, północną natomiast ciąg pagórków czołowo-morenowych Pojezierza Myśliborskiego, które należą już do Pojezierza Pomorskiego. Krajobraz okolic Górek i Zwierzyna ukształtował się około 12 tysięcy lat temu w wyniku działalności lodowca bałtyckiego, a szczególnie w trzeciej fazie zwanej stadiałem pomorskim. Nie brakuje tu również jak w pozostałych gminach szlaków pieszych, czy rowerowych, które przebiegają przez malowniczo położone, urokliwe wsie gminy Zwierzyn.

Oprócz walorów przyrodniczych, wkomponowanych we fragment Puszczy Barlinecko–Gorzowskiej, **gmina Zwierzyn** ma do zaproponowania coś jeszcze. To właśnie ciekawa historia związana z tą częścią woj. lubuskiego. Otóż w latach 30-tych XX wieku na terenie gminy wybudowano liczne **fortyfikacje**. Umocnienia linii noteckiej rozciągają się na ponad sześćdziesięciokilometrowym odcinku, wzdłuż brzegu Pradoliny Toruńsko–Eberswaldzkiej. **Schrońy** rozmieszczone są nierównomiernie, średnio co pół kilometra. Ich największe zagęszczenie dotyczy odcinka pomiędzy Zwierzyniem a Drezdenkiem, na którym występują nawet po trzy obiekty na przestrzeni kilometra. W założeniu fortyfikacje miały osłaniać Pomorze Zachodnie przed uderzeniem wojsk polskich. Swoją przydatność potwierdziły dopiero zimą 1945 roku, jako linia niemieckiego oporu wobec nadciągającej Armii Czerwonej. Nie stanowiły jednak czynnika, który mógłby powstrzymać Rosjan. Przed rokiem 1945 wyposażenie fortyfikacji w części zdemontowano i przewieziono w rejon Wału Atlantyckiego. Nie zadbano również o obsadzenie systemu dostatecznie liczną i odpowiednio przeszkoloną załogą. Podczas szybkiej ofensywy radzieckiej umocnienia zostały zniszczone tylko w niewielkim stopniu. Stan, który możemy oglądać dzisiaj to efekt późniejszych wysadzeń, głównie z lat 50. XX wieku.

Gmina Stare Kurowo wita zielenią, malowniczymi krajobrazami i świeżym powietrzem. Położona jest przepięknie wśród wzgórz i lasów, przy krawędzi pradoliny Noteci, na skraju Puszczy Drawskiej w sercu powiatu strzelecko-drezdeneckiego. Głównym walorem miejscowości wchodzących w skład gminy jest ich przyjazny klimat urbanistyczno-przestrzenny. Miejscowości oddalone od zgiełku cywilizacyjnego są idealnym miejscem na oderwanie się od trudów i trosk życia codziennego. W Głębocku i sąsiedniej Błotnicy powstała w 1765 r. gmina mnemonicka, którą stworzyli osadnicy holenderscy pochodzący z Fryzji i Niderlandów. Sprowadzeni zostali w celu zagospodarowania zalewowych terenów nad Notecią. To właśnie dzięki nim udało się zagospodarować i ujarzmić bagniste tereny dawnej gminy. W Błotnicy, jak i w Głębocku – osadach położonych w niedalekiej odległości od Starego Kurowa podziwiać możemy neogotyckie kościołki z XIX wieku.

Stare Kurowo jest gminą mającą duży potencjał rozwoju w dziedzinie agroturystyki. Teren gminy przecinają oznakowane szlaki turystyki pieszej i rowerowej stwarzając możliwość poznania walorów przyrodniczych gminy zarówno przez mieszkańców jak i turystów. Szlaki turystyczne przebiegają przez najpiękniejsze miejsca w naszej gminie m. in. Kawczą Górę – najwyższy punkt w północnej części województwa lubuskiego (129 m n.p.m.), z którego roztacza się piękny widok na panoramę Starego Kurowa i pradolinę Noteci. Goszcząc w gminie nie można zapomnieć o odwiedzeniu największych w Europie ekologicznych gospodarstw zajmujących się hodowlą danieli umiejscowionych w ponad 100-letnich obiektach folwarcznych malowniczo położonych w Pławinie i Przynotecku.

Gemeinde Altkarbe / Stare Kurowo begrüßt mit Grün, mit malerischen Landschaften und frischer Luft. Die Gemeinde liegt eingebettet in einer Hügellandschaft und umgeben von Wäldern, an der Grenze des Netze-Urstromtals und am Rande des Drage-Urwaldes mitten im Landkreis Driesen / Friedeberg - strzelecko-drezdenecki. Das Hauptpotenzial der in der Gemeinde gelegenen Orte ist das gute Klima in Bezug auf städtebaulich-räumliche Aspekte. Die weitab vom städtischen Getriebe gelegenen Orte eignen sich ausgezeichnet für Erholungssuchende, die sich weitab vom Alltagsstress eine Auszeit gönnen möchten. In Franzthal / Głębocek und im benachbarten Ort Brenkenhofswalde / Błotnica wurde 1765 eine Mennoniten-Gemeinde gegründet, der holländische Siedler aus Friesen und den Niederlanden angehörten. Sie siedelten sich hier an, um die Niederungen im Überschwemmungsgebiet an der Netze zu kultivieren. Ihnen ist zu verdanken, dass die Sumpfbgebiete im Gebiet der einstigen Gemeinde kultiviert und trocken gelegt werden konnten. In Brenkenhofswalde / Błotnica sowie in Franzthal / Głębocek, Siedlungen, die nicht weit von Altkarbe / Stare Kurowo gelegen sind, kann man neugotische kleine Kirchen aus dem 19. Jh. bewundern.

Altkarbe / Stare Kurowo ist eine Gemeinde mit großem Entwicklungspotenzial im Bereich von Urlaub auf dem Bauernhof. Das Gemeindegelände queren markierte Wander- und Radwege, über die man die naturräumlichen Potenziale der Gemeinde erkunden kann, was Touristen und auch die Bewohner dieser Gegend betrifft. Die Wanderwege führen durch die schönsten Orte unserer Gemeinde, unter anderem: Kawcza Góra - die höchste Erhebung im nördlichen Teil der Woiwodschaft Lebus (129 m ü. NN), von der man eine herrliche Aussicht auf das Panorama von Altkarbe / Stare Kurowo und das Netze-Urstromtal hat. Wenn man zu Gast in der Gemeinde ist, darf man nicht vergessen, den größten Öko-Landbetrieben in Europa einen Besuch abzustatten, die sich mit der Zucht von Damhirschen in über 100-jährigen Gutshofobjekten befassen, die malerisch in Breitenwerder / Pławin und Netzbruch / Przynotecko gelegen sind.

- Krajobraz z gminy Stare Kurowo
- Głębocek – kościół
- Stare Kurowo – neogotycki kościół z 1877 r.
- Pławin – kościół
- Błotnica – neogotycki kościół z XIX wieku
- Zagroda z danielami w okolicy Pławina

Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Dobiegniewskie

Mając na uwadze walory tej części województwa lubuskiego nie sposób pominąć **Gminy Kłodawa**, która poprzez swoje położenie na terenie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, posiada doskonałe warunki do turystyki i rekreacji. Oprócz ścieżek dla pieszych, rowerzystów, czy uprawiających nordic-walking również jeziora są przygotowane dla szeroko rozumianej rekreacji. Do największych należą: jezioro Lubie z ośrodkiem wypoczynkowym w Lipach, **jezioro Kłodawskie** z kąpieliskiem w Kłodawie oraz **jezioro Nierzym**. Teren gminy, to znakomite miejsce do wędrówek turystycznych i wędkarskich wypadów nad czyste i zasobne w ryby jeziora. To właśnie tutaj na turystów i wędkarzy czekają czyste rzeki i jeziora, których jest ponad dwadzieścia, w tym część zagospodarowanych turystycznie. Przez najpiękniejsze zakątki gminy prowadzą liczne szlaki turystyczne. Na terenie gminy Kłodawa nie brakuje na tym obszarze dobrze przygotowanych **łowisk komercyjnych**.

Główną zaletą gminy są rezerваты: „**Wilanów**”, „**Dębina**”, „**Rzeka Przylęzek**”, czy „**Zdroiskie Buki**”. Tak liczne nagromadzenie obszarów objętych ochroną w gminie Kłodawa z pewnością plasuje ją w czołówce najciekawszych przyrodniczo miejsc w woj. lubuskim. Zarówno walory przyrodnicze jak i kulturowe sprawiają, że gmina stanowi ciekawe miejsce na mapie lubuskiego. Nie brakuje tu cichych świadków historii, do których możemy zaliczyć liczne zabudowania i kościoły. Ciekawym tego przykładem są zachowane po dziś dzień **chałupy szachulcowe** z XVII wieku w **Mironicach**. Jednak na wycieczkę do przeszłości zapraszają liczne kościoły, jak chociażby **szachulcowy kościół w Santocznie**, **neogotycki kościół w Santocku**, czy **późnoromański kościół** z ciosów granitowych, pobudowany na początku XIII wieku w **Wojcieszycach**.

Wenn man an die Potenziale dieses Teils der Woiwodschaft Lebus denkt, darf man die **Gemeinde Kladow / Kłodawa**, die durch ihre Lage im Landschaftsschutzgebiet Barlinecko-Gorzowski ausgezeichnete Bedingungen für Touristik und Erholung hat, nicht vergessen. Neben Wander- und Radwegen und Routen für Nordic-Walking sind auch die Seen für eine breit zu verstehende Erholung vorbereitet. Zu den größten gehört der See Lubie mit der Ferienanlage in Lübbesee / Lipy, der **See Kłodawa** mit Badestelle in Kladow / Kłodawa und der **See Nierzym**. Das Gemeindegebiet eignet sich ausgezeichnet für Wanderungen und Ausflüge zum Angeln an klaren und fischreichen Seen. Hier warten auf die Touristen und Angler klare Flüsse und Seen, von denen es hier an die zwanzig gibt, wobei ein Teil von ihnen touristisch erschlossen ist. Zu den schönsten Ausflugszielen führen zahlreiche Wanderwege. Im Gebiet der Gemeinde Kladow / Kłodawa fehlt es auch nicht an gut vorbereiteten **kommerziellen Jagdrevieren**.

Das Hauptpotenzial der Gemeinde bilden die Naturschutzgebiete: „Wilanów”, „Dębina”, „**Fluss Przylęzek**” und „**Zdroiskie Buki**”. Dank einer solchen Konzentration der unter Schutz gestellten Gebiete in der Gemeinde Kladow / Kłodawa nimmt sie mit Sicherheit eine hohe Rangstellung bezüglich der naturräumlich wertvollsten Gegenden in der Woiwodschaft Lebus ein. Durch ihre naturräumlichen und kulturellen Werte ist die Gemeinde ein interessanter Standort auf der Landkarte der Woiwodschaft Lebus. Hier fehlt es auch nicht an stillen Zeugen der Geschichte, zu denen man die zahlreichen Bauten und Kirchen zählen kann. Ein interessantes Beispiel sind die bis heute erhalten gebliebenen **Fachwerkhäuser** aus dem 17. Jh. in **Mironice**. Auf eine Reise in die Vergangenheit laden zahlreiche Kirchen ein, sei es die Fachwerkkirche in **Santoczno**, die neugotische Kirche in **Santock** oder die **spätromanische Kirche** aus Granitsteinblöcken, die zu Beginn des 18. Jh. in **Wojcieszyce** gebaut wurde.

- Jezioro Kłodawskie
- Wojcieszyce – późnoromański kościół z początku XIII w.
- Santoczno – szachulcowy kościół
- Rezerwat „Zdroiskie Buki”
- Jezioro Nierzym
- Gospodarstwo agroturystyczne „Azył”

Mironice. Ta niewielka wieś w **gminie Kłodawa** w dalszym ciągu urzeka swym niezmiennym sielskim krajobrazem z odległych już czasów. Takie właśnie odnosi się wrażenie udając się na wycieczkę w przeszłość – oglądając pozostałości **zabudowań folwarcznych** w centrum samej wsi. Dawno temu, bo w 1300 roku, margrabia Albrecht III podjął decyzję o lokacji klasztoru właśnie na tych ziemiach. Niestety opactwo cysterskie w Mironicach istniało ok. 200 lat, a wraz z nadejściem reformacji doszło do kasacji klasztoru w 1539 roku. Niemniej jednak zachowały się szczątki historii z owych czasów. Być może jedynie piwnica skryta pod nasypem ziemnym zabudowań folwarcznych pamięta czasy cystersów, aczkolwiek bardziej prawdopodobnym jest, że powstała już po kasacji klasztoru i utworzeniu domeny państwowej.

Podczas prac wykopaliskowych prowadzonych w latach 1999-2010 udało się odkryć fragment dolnej części kamiennych fundamentów ściany północnej kościoła na długości 5 m oraz przylegającą doń kamienną stopę filara przypory, a także leżącą po linii tej przypory wewnętrzną stopę filara. Oprócz relikwów ścian, przypór i stóp filarów związanych ze średniowiecznym kościołem, odsłonięto także nowożytny obiekt architektoniczny: wspomnianą kamiennie-ceglaną ławę fundamentową stodoły z XIX wieku na długości 20 m, fragmenty najprawdopodobniej pieca kowalskiego również nowożytnego, ceglana studnię z drewnianą pompą datowaną wg. badań dendrochronologicznych na XVIII wiek, pozostałości pomieszczeń gospodarczych. W trakcie prac badawczych zarejestrowano paleniska i jamy z ceramiką kultury łuzyckiej. Wśród zabytków ruchomych, które pozyskano w trakcie prac wykopaliskowych oprócz ułamków ceramiki, szkielec naczyń i okiennych, przedmiotów metalowych, dachówek, cegieł również posadzkowych, wystąpiły, wyroby z krzemienia. Krzemienie te poddano analizie, w wyniku której zakwalifikowano je jako wyroby neolityczne (kultura pucharów lejkowatych), wykonane w warsztacie lokalnym. Na szczególną uwagę zasługuje odkrycie w wykopie XV denara typu Vinkenaugę pochodzenia pomorskiego z XV wieku.

Mironice Dieses kleine Dorf in der **Gemeinde Kladow / Kłodawa** begeistert weiterhin mit seinem unveränderten idyllischen Landschaftsbild aus alten Zeiten. Diesen Eindruck hat man, wenn man sich auf eine Reise in die Vergangenheit begibt – beim Anschauen der Überreste **der Gutshofbebauung** im Ortskern des Dorfes. Vor langer Zeit, nämlich im Jahr 1300, entschied sich Markgraf Albrecht III., ein Kloster in dieser Gegend zu bauen. Leider existierte die Zisterzienerabtei Mironice nur circa 200 Jahre. Mit dem Einzug der Reformation wurde das Kloster im Jahre 1539 aufgelöst. Trotzdem sind Überreste der Geschichte aus jener Zeit erhalten geblieben. Vielleicht erinnert sich nur der Keller unter dem Erdwall der Gutshofbebauung an diese Zeit der Zisterziener. Es scheint allerdings wahrscheinlicher, dass dieser Keller erst nach der Auflösung des Klosters und der Gründung einer staatlichen Domäne entstand.

Bei Ausgrabungen, die von 1999 bis 2010 durchgeführt wurden, entdeckte man ein Fragment des unteren Teils von Steinfundamenten der Nordwand der Kirche einer Länge von 5 Metern sowie das anliegende Steinfußteil der Säule des Strebepfeilers und das in der Linie dieses Pfeilers liegende innere Fußteil der Säule. Außer Überresten von Wänden, Strebepfeilern und Steinfußteilen von Säulen, die mit der mittelalterlichen Kirche in Verbindung zu stehen sind, wurden auch neuzeitliche architektonische Objekte aufgedeckt: das erwähnte Stein-Ziegel-Streifenfundament einer Scheune aus dem 19. Jh. einer Länge von 20 Metern, Fragmente, die auf einen Schmiedeofen hindeuten, auch ein neuzeitliches Fundstück, ein Ziegelbrunnen mit Pumpe aus Holz, datiert nach dendrochronologischen Untersuchungen auf das 18. Jh. und Überreste von Wirtschaftsräumen. Bei den Untersuchungsarbeiten wurden Feuerstellen und Höhlen mit Keramik der sorbischen Kultur festgestellt. Unter den mobilen Fundstücken, die bei den Ausgrabungen gefunden wurden, waren außer Scherben aus Keramik, Gefäßglas und Fensterglas, auch Metallgegenstände, Dachziegel, Ziegelsteine, darunter auch Bodensteine, und Feuersteinprodukte. Diese Feuersteine wurden einer Analyse unterzogen, wonach sie als Produkte aus dem Neolithikum einzuordnen sind (Kultur der trichterförmigen Pokale), geschaffen in lokaler Werkstatt. Besonders bedeutend ist die Aufdeckung in der Ausgrabung XV eines Denars vom Typ Vinkenaugę pommerscher Herkunft aus dem 15. Jh.

Die **Gemeinde Schwerin an der Warthe / Skwierzyna** ist in einer der schönsten Gegenden der Region zwischen der Międzychód/Sieraków-Seenplatte und der Łagów-Seenplatte gelegen. Das Gebiet grenzt auch an die Netzer Heide an, die ein großes Wald- und Vogelschutzgebiet darstellt. Die Umgebung von Schwerin an der Warthe / Skwierzyna ist ausgesprochen malerisch und touristisch interessant. Den Reichtum dieses Landstriches machen die Wälder und Flüsse aus. Die Wälder als grüne Flächen nehmen circa 68 Prozent des Gemeindegebiets ein. Sie sind ein Paradies für Pilzesucher, Ruhesuchende, und Wanderfreunde, aber auch für Jagdtreffen, denn hier fehlt es nicht an ausreichendem Wildtierbestand. Rehe, Hirsche, Wildschweine, Marder und Füchse sind hier keine Seltenheit. Nach Wanderungen an den abwechslungsreichen Ufern der Flüsse werden Sie unvergessliche Eindrücke mit nach Hause nehmen. Der Fluss Obra zusammen mit den als Rinne ausgeformten Zbąszyń-Seen gilt im Mitteleuropäischen Tiefland Polens als schönster Wasserwanderweg. Er hat eine Länge von 220 Kilometern und endet in Schwerin an der Warthe / Skwierzyna. Die Seen, die die Gemeinde umgeben, sind ein ausgezeichnete Erholungsraum zum Segeln, Kanufahren und Windsurfing. Eine der vielen Attraktionen, die auf die hierher kommenden Touristen wartet, ist das Dorf **Waitze / Wiejce**, das am rechten Ufer der Warthe und an der südlichen Grenze der Netzer Heide gelegen ist. Die Ländereien von Wiejce gehörten einst dem Eigentümer von Goraj und gingen dann an Major von Jena-Köthen über, der hier ein Landgut und einen kleineren Palast mit einer Parkanlage erbauen ließ.

Ein weiterer nennenswerter Ort ist das Schulzendorf **Dobrojewo / Johanneswunsch**, das zwischen Murzynowo und Lipki Wielkie / Alt-Liepke, am Rande der Netzer Heide gelegen ist. Sehenswert sind hier die restaurierte Kirche aus dem Anfang des 20. Jh. und Überreste eines einstigen deutschen Friedhofs. In dem Dorf sind schöne, alte Fachwerkhäuser erhalten, die um die Wende des 19. zum 20. Jahrhundert errichtet wurden. Nicht weit von dem Dorf Dobrojewo befindet sich ein großes Dorf, das in der Landsberger Senke, am Rande der Netzer Heide gelegen ist. Das ist das Dorf **Murzynowo / Mornn**. Urkundlich erwähnt wurde dieser Ort bereits im Jahre 1316, er gehörte bis zur ersten Teilung Polens zu den Kronländereien der Starostei Międzyrzec / Meseritz. Über Jahrhunderte verlief durch Murzynowo die Staatsgrenze zwischen Polen und Brandenburg. In dem Dorf befindet sich eine stilllose Kirche aus dem Jahr 1837, der 1893 ein Turm und eine Apsis angebaut wurden. Auf dem Gelände des ehemaligen staatlichen Landwirtschaftsbetriebs befindet sich ein wunderschöner **Palast** mit einem kleineren **Landschaftspark**.

Gmina Skwierzyna jest położona w najpiękniejszym zakątku regionu między Pojezierzem Międzychodzko-Sierakowskim a Pojezierzem Łagowskim. Sąsiaduje też z Puszcą Notecką, która jest zarazem wielkim rezerwatem leśnym i ornitologicznym. Okolice Skwierzyny to tereny niezwykle malownicze i atrakcyjne turystycznie. Bogactwem tej ziemi są lasy i rzeki. Lasy, jako tereny zielone zajmują około 68% powierzchni gminy. Są więc rajem dla grzybiarzy, amatorów ciszy, spokoju i pieszych wędrówek, ale też miejscem spotkań myśliwych, gdyż nie brak tu dzikiej zwierzyny. Sarny, jelenie, dziki, kuny czy lisy nie należą do rzadkości. Rzeki dostarczają wrażeń z wędrówek ich urozmaiconymi brzegami. Obra, wraz z rynną jezior zbąszyńskich, tworzy, najpiękniejszy na Niżu Polskim szlak wodny o długości 220 km, który kończy się w Skwierzynie. Jeziora, które okalają gminę są świetnym miejscem do uprawiania żeglarstwa, kajakarstwa i windsurfingu. Jedną z wielu atrakcji czekających na przybyłych na te ziemie turystów jest wieś **Wiejce**, położona na prawym brzegu Warty i południowym skraju Puszczy Noteckiej. Wiejce należały do właścicieli Goraja, a następnie do majora von Jena-Köthen, który wybudował tu folwark i nieduży dwór z parkiem.

Kolejnym godnym uwagi miejscem jest wieś sołecka **Dobrojewo** (Johanneswunsch) położona między Murzynowem a Lipkami Wielkimi, na skraju Puszczy Noteckiej. Warto zobaczyć tam odnowiony kościół z początku XX wieku, pozostałości ponemieckiego cmentarza. We wsi zachowały się piękne, stare szachulcowe domy z przełomu XIX i XX w. Niedaleko wsi Dobrojewo znajduje się duża wieś położona w Kotlinie Gorzowskiej, na skraju Puszczy Noteckiej. Mowa tu o **Murzynowie**. Miejscowość wzmiankowana już w 1316 r., wchodziła w skład dóbr koronnych starostwa międzyrzeckiego do pierwszego rozbioru Polski. Przez stulecia przez Murzynowo przebiegała granica państwowa między Polską a Brandenburgią. We wsi znajduje się kościół bezstyłowy z 1837 r., powiększony o wieżę i apsydę w 1893 r. Na terenie byłego PGR znajduje się piękny **pałac** i niewielki **park krajobrazowy**.

Wiejce – pałac, neobarokowy z połowy XIX wieku

Dobrojewo – kościół z 1903 r. pw. Świętej Trójcy

Murzynowo – neoklasycystyczny pałac z początku XIX w., obecnie szkoła

Skwierzyna od początku istnienia była miastem związanym z rzekami, Wartą i Obrą. Ważny wpływ na krajobraz samego miasta ma również kompleks leśny Puszczy Noteckiej. Według autorów nielicznych zachowanych źródeł pisanych i kartograficznych, Skwierzyna rozwinęła się z niewielkiej osady rybackiej, która powstała w miejscu pradawnej przeprawy rzecznej u ujścia rzeki Obry do Warty. Tutaj krzyżowały się ważne szlaki lądowe (Wielkopolska - Pomorze Zachodnie - Brandenburgia) i wodne (Poznań - Santok - Szczecin), które przyczyniły się do rozwoju miasta. To prawdopodobnie tutaj, według wzmianek w kronikach, Bolesław Krzywousty przeprowadził się przez rzekę Wartę, by przepędzić Pomorzanie, którzy „...na wprost Sątoku (...) wystawili gród przeciwny”. Skwierzyna wzorem innych miast położonych w województwie lubuskim stwarza idealne warunki do aktywnego wypoczynku. Wśród atrakcji tych wymienić należy coraz modniejsze szlaki **nordic walking**, szlaki piesze i rowerowe. Osoby chcące skorzystać z aktywnego wypoczynku mają do dyspozycji 4 nowe ścieżki do „wędrowki z kijkami” prezentujące jej najważniejsze walory historyczne i krajobrazowe.

Oprócz atrakcji dla osób chcących aktywnie spędzić czas, **Skwierzyna** skrywa również szereg ciekawych obiektów kulturowych. Do nich zaliczyć należy **kościół pw. św. Mikołaja** usytuowany w centrum Starego Miasta, który liczy sobie siedem wieków. Po udanych wędrowkach w gminie Skwierzyna można odpocząć w wielu dobrze przygotowanych obiektach i ośrodkach zapewniających nocleg i wyżywienie. Na obszarze gminy znajdują się gospodarstwa agroturystyczne, motele, zajazdy czy hotele.

Serdecznie Zapraszamy w te strony!

Skwierzyna / Schwerin/Warthe war seit seiner Gründung eine Stadt mit Bezug auf die Flüsse Warthe und Obra. Einen erheblichen Einfluss auf das Landschaftsbild der Stadt hat auch der Waldkomplex Netzer Heide. Laut Verfassern zahlreicher erhaltener Quelltexte und Quellkarten war Skwierzyna eine kleine Fischersiedlung, die an der einstigen Flussüberquerung an der Mündung der Obra in die Warthe gegründet wurde. Hier kreuzten sich die wichtigen Handelsstraßen (Großpolen - Westpommern - Brandenburg) und Wasserwege (Poznań - Santok - Szczecin), die zur Entwicklung der Stadt beitrugen. Laut Erwähnungen in Chroniken setzte hier Boleslaw Schiefmund über die Warthe, um die Pommern zu verjagen, die „...gegenüber von Sątok / Zantoch (...) eine Gegner-Burganlage aufbauten”. Skwierzyna bietet wie andere Städte in der Woiwodschaft Lebus optimale Bedingungen für aktive Erholung. Zu den Attraktionen gehören die immer beliebter werdenden Routen für **Nordic Walking** sowie Wander- und Radrouten. Für die aktive Erholung gibt es 4 neue Routen für „Nordic-Walking-Touren”, auf denen die wichtigsten geschichtlichen und landschaftlichen Werte präsentiert werden.

Außer Attraktionen für alle, die Möglichkeiten für Freizeitaktivitäten suchen, hat **Skwierzyna** eine Reihe interessanter Kulturobjekte zu bieten. Unter diesen Sehenswürdigkeiten ist die **St.-Nikolai-Kirche** zu nennen, die sich im Zentrum der Altstadt befindet und die sieben Jahrhunderte alt. Nach erfolgreichen Wanderungen in der Gemeinde Skwierzyna stehen einem für Unterkunft und Verpflegung zahlreiche Touristenobjekte mit guter Infrastruktur zur Wahl. Im Gebiet der Gemeinde wird den Gästen Urlaub auf dem Bauernhof sowie Unterkunft in Motels, Gasthöfen und Hotels angeboten.

Wir heißen Sie bei uns herzlich willkommen!

Skwierzyna – wieża ciśnień

Skwierzyna – kamienice przy ulicy Marszałka Piłsudskiego

Skwierzyna – Hotel „Dom nad rzeką”

Skwierzyna – kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja, wybudowany w stylu późnogotyckim w XV wieku

Trasy nordic walking w Skwierzynie

